

A 80/79

KK 69

കഥകളത്തുകമഞ്ചരി—എട്ടാം പുസ്തകം

കഥാപ്രദീപം

എ. ഗോപാലമേനോൻ

പ്രസാധകൻ:

കേരളവർദ്ധനവിലിടം

സി. എസ്. ഐ.

പ്രകടനാധികൃതൻ കളക്ടറനത്തു രാമൻമേനോൻ

ബി. വി. ബുക്കഡിപ്പൊ

തിരുവനന്തപുരം

പകർപ്പവകാശം

പ്രകടനാധികൃതൻ മുദ്രയില്ലാത്തപുസ്തകം പ്രാജമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു.

വില—രൂ. ൩. ൩൦

9/11674
ബേംഗളൂർ
മേനോൻ
എ. കെ. ഐ.
കിരീടം

A 80/79

കേൾ

കമ്മലകരതുകമഞ്ജരി—എട്ടാം പുസ്തകം

കഥാപ്രദീപം

എ. ഗോപാലമേനോൻ

പ്രസാധകൻ:

കേരളവർമ്മ വലിയകോയിൽ

സി. എസ്. ഐ.

പ്രകടനാധികൃതൻ കളക്ടറനത്തു രാമൻമേനോൻ

ബി. വി. ബുക്കഡിപ്പോ

തിരുവനന്തപുരം

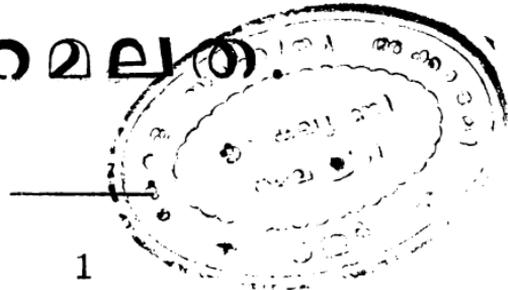
പകർപ്പവകാശം

പ്രകടനാധികൃതൻ മുദ്രയില്ലാത്തപുസ്തകം പ്രാജമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു.

വില—രൂ. ൩. ൩൦.

9/11/67
ശ്രീ. എ. കെ. ജി.
കേരളം
കേരളം
കേരളം

ഹേമലത

1

പണ്ടൊരു കാലത്ത് ഹസ്സീനം എന്ന രാജ്യത്തിൽ ധീരസിംഹൻ എന്നു പേരായ ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നു. വീഴ്ചകൊണ്ടും, ജ്ഞാനംകൊണ്ടും വിനയം കൊണ്ടും എല്ലാവരും ഒരുപോലെ മാനിക്കത്തക്ക ഒരു മഹാപുരുഷനായിരുന്നു അദ്ദേഹം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബാഹുവ രാക്രമത്തിനു കീഴടങ്ങാത്ത അയൽരാജാക്കന്മാർ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ധീരസിംഹനെ ആശ്രയിച്ച രാജാക്കന്മാർക്കു മറ്റെളവരിൽ നിന്നും ഒരു പീഡയും ഉണ്ടായതുമില്ല. ഈ രാജാവിന് ഇന്ദ്രമതി എന്നു പേരായ ഒരു ഭാര്യയും ഹേമലത എന്നൊരു സഹോദരിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ രണ്ടു രാജകുമാരികൾക്കും ധീരസിംഹനിൽ അതിവാത്സല്യവും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിജയങ്ങളിൽ അളവറ്റ സന്തുഷ്ടിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. രാജാവ് ഏതുസ്ഥലത്തും അവരൊന്നിച്ചു പോകുന്നപതിവുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. സാമന്തരാജാക്കന്മാരുടെ രാജ്യങ്ങൾ സന്ദർശിക്കുന്നതിനും ശത്രുക്കളുമായി യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനും ഏതിനു പോകുമ്പോഴും ഇവർ സദാപിപ്രിയയുണ്ടായിരുന്നു.

ഒരിക്കൽ ധീരസിംഹൻ ഇന്ദുമതിയോടും ഹേമലതയോടും കൂടി ഒരു യുദ്ധം കഴിഞ്ഞു തിരിച്ചുവരികയായിരുന്നു. വീരന്മാരായ മഹാരഥന്മാരോടുകൂടി ഞാൻ ഉണ്ടായിട്ടു കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ കൂടെയുണ്ടായിരുന്നവർക്കിടയിൽ നിന്നും ഞാൻ കേൾക്കുകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സ്വന്തം പട്ടണത്തിൽ എത്തി. അദ്ദേഹം വിസ്മയകരമായ ഒരു കാര്യം കണ്ടു. ഒരു കൂട്ടം കലീനകളായ സ്ത്രീകൾ മാറത്തടിച്ചു നിലവിളിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരെ വന്നു. അവരെ കണ്ടമാത്രയിൽ ഞാൻ പുറപ്പെട്ടിന്റെ താൽപര്യം മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹം പരിവാരസമേതം അവിടെ നിലകൊണ്ടു. സ്ത്രീകൾ മുന്പോട്ടുവന്നു രാജസന്നിധിയിൽ വാർത്തകൾ കൊണ്ടു സാക്ഷാൽ നമസ്കരിച്ചു.

“വിജയിയായി സ്വരാജ്യത്തു മടങ്ങി എന്തെന്നു രാജാവിനെ ഇങ്ങനെയൊന്നോ എതിരേൽക്കുന്നത്? ഇതുവിലാപം വലിയ ഭിന്നിമിത്തമാണല്ലോ. നിങ്ങൾക്ക് എന്റെപേരിൽ അസൂയതോന്നി ഇപ്രകാരം ചെയ്തിരിക്കാൻ ഇടയില്ല. നിങ്ങൾക്ക് എന്തോ മഹാസങ്കടം നേരിട്ടിരിക്കണം. എന്തെന്നു പറയിൻ. എന്തെന്നു അയാലും നിവർത്തിക്കാമല്ലോ. ആരെങ്കിലും നിങ്ങളെ ഉപദ്രവിച്ചോ? എന്നാൽ അതു കേൾക്കട്ടെ. കുറുകെ രണ്ടു ഞാൻ കഠിനമായി ശിക്ഷിച്ചേക്കാം. നിങ്ങളുടെ സങ്കടവും ഒഴിക്കാം. കേൾക്കട്ടെ” എന്നു രാജാവു പറഞ്ഞു.

ഇതിനുത്തരമായി അവരിൽവെച്ചു മുത്ത സ്ത്രീ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“മഹാരാജാവേ! അങ്ങുന്നു ഞങ്ങളെ അന്യഥാ ശങ്കിക്കരുത്. ഞങ്ങളുടെ പരമസങ്കടംകൊണ്ടാണു ഞങ്ങൾ ഇവിടെ വന്നു ചേരവാൻ ഇടയായത്. ഞങ്ങൾ ഈ അവസ്ഥയിൽ വരേണ്ടപരി. ഞങ്ങളിൽ ഓരോരുത്തരും വളരെ ഭയന്നത്യന്തിലിരുന്നിരുന്നവരാണ്. ഞങ്ങളുടെ രാജ്യം ഈയിടെ ദേവപുരത്തിലെ രാജാവ് ആക്രമിച്ചു ഞങ്ങളുടെ ഭർത്താക്കന്മാരെല്ലാം അന്യായമായി കൊന്നുകളഞ്ഞു. ഞങ്ങളേയും ഈ നിലയിൽ അവിടെ നിന്നും ആട്ടിപ്പായിച്ചു. ഈ സങ്കടം തിരുമനസ്സറിയിക്കുന്നതിനാണു ഞങ്ങൾ ഇവിടെ വന്നത്. ഭർത്താക്കന്മാരെ എടുത്തു ദേഹിപ്പിക്കുന്നതിനുകൂടി ആ ദൃഷ്ടൻ ഞങ്ങളെ അനുവദിച്ചില്ല. അവരെ ഇതിനണ്ണം അവമാനിച്ചതിനു പ്രതികാരം ചെയ്യേണ്ടത് അവിടന്നാണ്. അത്രമാത്രമേ ഞങ്ങൾക്കു പറയാനുള്ളൂ.”

സൗഭാഗ്യവതികളായിരുന്ന ആ സ്ത്രീകളുടെ സങ്കടവും അവരുടെ മനസ്സിന്റെ ധീരതയും കണ്ടു രാജാവിനു വളരെ സഹതാപം തോന്നി. അദ്ദേഹം കുതിരപ്പുറത്തുനിന്നും ചാടി ഇറങ്ങി എല്ലാവരെയും പിടിച്ചെഴുന്നേൽപ്പിച്ചു ഓരോ സാന്നിധനങ്ങൾ പറഞ്ഞു. അവരുടെ ആഗ്രഹപോലതന്നെ ഉടനെ ചെന്നു ആ ശത്രുവിനെ സംഹരിച്ചേക്കാമെന്നു പ്രതിജ്ഞയും ചെയ്തു. രാജ്ഞിയേയും ഹേമലതയേയും രാജധാനിയിലേക്ക് അയച്ചിട്ട് അദ്ദേഹവും പരിവാരവും ആ വഴിക്കുതന്നെ ദേവപുരത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. ഒട്ടോ പ്രയാസംകൂടാതെ ദേവപുരത്തിലെ രാജാവിനെ യുദ്ധത്തിൽ തോല്പിച്ച് അയാളുടെ രാജ്യം കൈക്കലാക്കി.

അന്നത്തെ യുദ്ധത്തിൽ അസംഖ്യം ജനങ്ങൾക്കു നാശമുണ്ടായി. പതിവിൻപ്രകാരം ധീരസിംഹന്റെ ഭടന്മാർ അവിടെ നിന്നും പോകുന്നതിനുമുമ്പു പടക്കൂട്ടത്തിൽ വിലയുള്ള സാധനം വല്ലതുമുണ്ടോ എന്ന് ചുറ്റിനോക്കി. ഒരിടത്തു് അവർ കണ്ടെത്തിയതു വിശേഷമായ സ്വർണ്ണകവചങ്ങൾ ധരിച്ച രണ്ടു യുവാക്കുമാരെയാക്കുന്നു. അവർ മരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. കലശലായ പരുക്കുകൾതട്ടി ക്ഷീണിച്ച രണ്ടുപേരും അനങ്ങുവാൻ വഹിയാതെ അന്യോന്യം കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകിടന്നിരുന്നു. അവരുടെ കവചം കണ്ട രാജകുമാരന്മാരാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി. രാജഭടന്മാർ അവരെ ധീരസിംഹന്റെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുവന്നു. അദ്ദേഹം അവർ ആരാണെന്നും മറ്റും ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കി. അവരുടെ ചേരു പത്മസേനനെന്നും ആർദ്രകേതുവെന്നും ആയിരുന്നു. അവർ ഒരുമിച്ചു വളന്നു് അന്യോന്യം ഗാഢമായി സ്നേഹിച്ചുപോന്ന രണ്ടു സഹോദരപുത്രന്മാരാണെന്നും തോരോടിച്ചോയ രാജാവിന്റെ അവകാശികളാണെന്നും പറഞ്ഞു. കാര്യം മനസ്സിലാക്കി ധീരസിംഹൻ അവരെ ബന്ധാവസ്ഥയിൽ വയ്ക്കുന്നതിനു സ്വരാജ്യത്തു ചെന്നശേഷം ഒരു ഉയന്നു് ഉഗ്രപുരത്തിൽ തടവുകാരാക്കി പാർപ്പിക്കുന്നതിനും ആജ്ഞകൊടുത്തു.

ന്യായം നടത്തി വിജയലക്ഷ്മിയോടുകൂടി രണ്ടാമതും നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങി ധീരസിംഹൻ സൗതൃപ്പിയോടും യൗസ്തോടുംകൂടി വസിച്ചു. പത്മസേനനും ആർദ്രകേതു

വും മാത്രം ഒരു ഉയന്ന ഗോപുരത്തിൽ സുരക്ഷിതമായ മുറിക്കകത്തുകിടന്നു ദഃഖപാരവശ്യത്തോടുകൂടി ദുഃഖിയിയെ ശഖിച്ചു കാലം കഴിച്ചു.

2

അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ വസന്തകാലത്തിൽ ഒരു ദിവസം ഹേമലത നേരത്തെ ഉണർന്ന് ഉദ്യാനത്തിൽ ഉള്ള പൂക്കൾ നോക്കി ആനന്ദിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കുകയായിരുന്നു. ലളിതകോമളങ്ങളായ ഉദ്യാനവല്ലികളെ അതിശയിക്കുന്ന മുദുലതപവും സുരഭിലതരങ്ങളായ നവകസുമങ്ങളെ അധഃകരിക്കുന്ന അംഗലാവണ്യവും ചേർന്ന ആരാജകമാരി ഉദ്യാനശ്രീക്ക് ഒരു പുതിയ ശോഭകൊടുത്തു. അതിശുഭമായ വസ്രങ്ങൾ ധരിച്ച ചെടികളുടെ ഇടയിൽ കൂടി അങ്ങമിങ്ങും കടന്നു പൂക്കൾ അറുത്തുകൊണ്ട് ആഹ്ലാദപൂർണ്ണയായി ഒരു മുദുഗാനത്തോടുകൂടി അവൾ അലഞ്ഞുനടന്നു. ഈ ഉദ്യാനത്തിന് അഭിമുഖമായിട്ടാണു പത്മസേനനെയും ആർദ്രകേതുവിനെയും ഇട്ടടച്ചിരുന്ന ഗോപുരം നിന്നിരുന്നതു്. അതിന്റെ അത്യുച്ചത്തിലുള്ള മുറിയിൽ പത്മസേനൻ ഉറക്കമില്ലാതെ രാത്രി കഴിച്ചു. മനോവേദനകൊണ്ട് ഓരോന്നു പുലമ്പി ചുറ്റിനടന്നിരുന്നു. യദൃച്ഛയാ അയാളുടെ ദൃഷ്ടി ഉദ്യാനത്തിൽ നില്ക്കുന്ന കോമളവിഗ്രഹത്തിന്മേൽ പതിഞ്ഞു.

കുറേനേരം അയാൾ വിസ്മയാകലനായി സ്തംഭിച്ചുതന്ന നിന്നുപോയി. ഘോരമലതാ ഗീതസ്വരം അല്ലാപ്പമായി അയാളുടെ ഹൃദയത്തിൽ തട്ടി പ്രഭാതമാരുതന്റെ സൗരഭ്യം അയാൾക്ക് ഉൾബോധം ഉണ്ടാക്കി. പതുക്കപ്പതുക്കെ അയാൾ ആ മുറിക്കുള്ള ഒറ്റ ജനലിന്റെ അഴികളിൽ കൂടി ആ സ്വരരൂപം സൂക്ഷിച്ചു കണ്ടു.

പൂർവ്വഭാഗത്തിൽ പ്രഭാതസൂര്യന്റെ അരുണകിരണങ്ങളിൽ തേങ്ങിത്തിളങ്ങുന്ന ഹസ്തിനത്തിന്റെ സൗരയങ്ങളും, 'സുരഭിലതരുവല്ലി മണ്ഡിതമായിരിക്കുന്ന' പുഷ്പവാടികളോടുകൂടി അധോഭാഗത്തിൽ എങ്ങും പരന്നുകിടക്കുന്ന ഉദ്യാനവും അയാളുടെ ദൃഷ്ടികളിൽ പതിഞ്ഞു. പിന്നീടും ഗായകിയായ ആ തരുണിയെക്കണ്ട് അവൾ ആ ഉദ്യാനത്തിലുള്ള അതികോമളമായ കാഴ്ചയാണെന്ന് അയാൾ അനുഭവിച്ചു. ഇപ്പോൾ അവൾ പാടുന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. കുഞ്ഞിതത്തോടുകൂടി എന്തോ വിചാരത്തിൽ ചെട്ടുപോലെ ആ ഗോപുരത്തിന്മേൽ തന്നെ അവളുടെ ദൃഷ്ടികളും പതിച്ചു. അവളും ഭവിയ്യുടെ ഘോരതകൊണ്ട് അത്യന്തം സങ്കടപ്പെട്ടു വലയുന്ന ആയുവാക്കന്മാരുടെ ഓർമ്മചന്നു ചീന്തിച്ചതായിരിക്കാം.

പത്മസേനൻ അത്തുരുതപരതന്ത്രനായി ഒരു ദീപ്തശ്യാസത്തോടുകൂടി പുറകോട്ടു തിരിഞ്ഞു. ആർദ്രകേതു ഉറക്കത്തിൽനിന്നും ഉണർന്നു സഹോദരന്റെ കുഞ്ഞിതത്തെ കണ്ടു സഹതാപത്തോടുകൂടി അയാളെ നോക്കിക്കിടക്കുകയായിരുന്നു. അയാൾ എഴുന്നേറ്റു പത്മ

സേനന്റെ സമീപത്തു ചെന്നു. “ജ്യേഷ്ഠാ, ഇത്രമാത്രം വൃസനിപ്പാനെന്തുളു. ഈ കാരാഗൃഹവാസം നിങ്ങളെ ഇതിനണ്ണം പരവാശപ്പെടുത്തുന്നല്ലോ. അല്പം ക്ഷമിക്കുക. നമ്മുടെ ദുരദൃഷ്ടം മുഴുവനും അനുഭവിച്ചുതന്നെ തീരണമേ? നാം എത്രതന്നെ കരഞ്ഞാലും എന്തു ഫലമാണുള്ളതു്? ആവുന്നപോലെ സഹിക്കുകയേ തരമുള്ളു. സമാധാനിക്കു” എന്ന് അയാൾ പത്മസേനനെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു.

പത്മസേനൻ:—“അതല്ല അനുജാ എന്നെ ക്ലേശിപ്പിക്കുന്നതു്. ഈ കാരാഗൃഹത്തിലുള്ള താമസം ഏറ്റവും സങ്കടകരം തന്നെ. എങ്കിലും ആ കോമളവിഗ്രഹം നോക്കൂ. ഇത്ര സൌന്ദര്യമുള്ള ഒരു രൂപം മനുഷ്യസൃഷ്ടിയിൽപെട്ടതല്ല നിശ്ചയം. എന്തുതന്നെ ആയാലും, നമ്മുടെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിയും അതിന്റെ നിലയുൾക്കൂടി ആലോചിക്കൂ.” എന്നു പറഞ്ഞു ഹേമലതയെ ആർദ്രകേതുവിനു കാണിച്ചുകൊടുത്തു. അയാൾ അവളെ കണ്ടമാത്രയിൽ മോഹാന്ധനായിത്തീർന്നു. “അതെ. അവളുടെസൌന്ദര്യം കേവലം അമാനുഷംതന്നെയാണു്. നമ്മുടെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി പോകട്ടെ. എന്തെങ്കിലും ഒരു നിവൃത്തിയുണ്ടെങ്കിൽ ആ കന്യകയെ ഞാൻ വിവാഹം കഴിക്കും. ഇല്ലെങ്കിൽ ആ യത്നത്തിൽതന്നെ മരിച്ചോട്ടെ. ഇതു് ഉറച്ചുകഴിഞ്ഞു” എന്നു പറഞ്ഞു് ആർദ്രകേതു അവളെത്തന്നെ ഉറു നോക്കി നിലകൊണ്ടു.

പത്മസേനൻ നെററിച്ചുളിച്ചു. “നീ ഈ പറഞ്ഞതു കാര്യമോ കളിയോ?”

ആദ കേതു:—“കളിയോ? കാര്യംതന്നെ. ഇതിലാണോ കളി?”

ഇത്രയും കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും അവർ തമ്മിൽ വലിയ വാഗ്വാദമായി.

പത്മസേനൻ:—“ഇങ്ങിനെയാണോ നാംതമ്മിലുള്ള ശപഥം നിറവേറുന്നതു്? നിന്റെ പ്രതിജ്ഞ നീ ഗണ്യമാക്കുന്നില്ലേ? ഞാനാണു് ആ സ്രീമത്തത്തെ ആശ്ചര്യമായി കണ്ടതും സ്നേഹിച്ചതും. ഞാൻ പറഞ്ഞാണു നിനക്കു് അവളെപ്പറ്റി അറിവുണ്ടായതുതന്നെ. അതുകൊണ്ടു നാം തമ്മിലുള്ള പ്രതിജ്ഞപ്രകാരം അവളെ എനിക്കു ലഭിക്കുന്നതിനു വേണ്ടു തൊഴുചെയ്യാൻ നീ കടപ്പെട്ടവനാണു്” എന്നു വാദിച്ചു.

ആ- കേ:—“ഇതാണു കൂത്തു്. ജ്യേഷ്ഠൻ അവരും മനുഷ്യനോ അപ്പുറസ്സോ എന്നല്ലേ ശങ്കിച്ചതു്. ഞാനല്ലേ അവളെക്കണ്ടറിഞ്ഞതും സ്നേഹിച്ചതും” എന്നു ശഠിച്ചു. ഈ നിലയിലുള്ള വാദം നിഷ്പ്രയോജനമെന്നു കണ്ടു് ഒടുവിൽ അയാൾ ജ്യേഷ്ഠനെ ഇങ്ങനെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. തമ്മിൽതല്ലി തലകീറിയിട്ടു തൽക്കാലം പ്രയോജനമില്ലല്ലോ. നമ്മുടെ ആയുഷ്കാലം മുഴുവനും ഗതി ഇതല്ലേ ഉള്ളു. ഇതിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെട്ടിട്ടു് ആലോചിച്ചാൽ മതിയല്ലോ ഇക്കാര്യം. രണ്ടു പട്ടികളുടെ കഥ പറഞ്ഞതുപോലെയാണു നമ്മുടെ കാര്യം. നാം തമ്മിൽ ഈ മാംസക്കഷണത്തിനു വഴക്കു കൂടിക്കൊണ്ടുരിക്കുമ്പോൾ ഏതെങ്കിലും ഒരു കഴുകൻവന്നു് അതിനെ റാഞ്ചിക്കൊണ്ടു പോകും.”

ൻ

അന്നത്തെ വഴക്ക് അങ്ങനെ കലാശിച്ചു. പിന്നീട് അവർ തമ്മിൽ അക്കാശ്ശത്തെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചില്ല; എങ്കിലും ഘോരമായ ഘോരമായി ആ രണ്ടു സഹോദരന്മാരുടെ തമ്മിൽ ഉണ്ടായ ഒരു അതിശാഢമായ മൈത്രി നാശംതോറും ക്ഷയിച്ച് അത്യന്ത വൈരമായി പരിണമിച്ചു.

൩.

ധീരസിംഹന്റെ ആപ്തമിത്രമായ ഒരു മഹാൻ ഇതിഹാസം അദ്ദേഹത്തിനെ കാണാൻ വരികയും സംഭാഷണത്തിനിടയിൽ ആർദ്രകേതുവാ പത്മസേനനും അവിടെയവിടെ പാർക്കുന്നുണ്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് ആർദ്രകേതുവിന്റെ നേരെ വളരെ താല്പര്യമുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആർദ്രകേതുവിനെ വിട്ടയക്കണമെന്ന് രാജാവിനോടു ശുപാർശ ചെയ്തു. ധീരസിംഹൻ ആദ്യം ഒട്ടും സമ്മതിച്ചില്ല; എങ്കിലും കുറെനേരം കഴിഞ്ഞു അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർബന്ധം സഹിക്കുവണമെന്നായി, അവർ തമ്മിലുള്ള ആത്മമൈത്രിയെ കരുതി, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആശ്രയം നിറവേറിക്കൊടുക്കാമെന്ന് ഏറ്റം.

ഈ വിധത്തിൽ ആർദ്രകേതുവിന് ഓർത്തിരിക്കാതെ തടവിൽനിന്നും എറങ്ങിപ്പോകുവാൻ സാധിച്ചു. വിട്ടുപോകുന്നതിനു മുമ്പ് അയാളോടു തടവിൽ നിന്നിറങ്ങിയാൽ ഹസ്തിനം വിട്ടു പോയ്ക്കൊള്ളണമെന്നും ഒരിക്കലും അവിടെ കണ്ടുപോകരുതെന്നും ആ

ജ്ഞാപിച്ചിട്ടാണ് വെട്ടൂറ്. വല്ലയിടത്തുവെച്ചു കണ്ടു പിടിക്കയാണെങ്കിൽ ഒരു ദാക്ഷിണ്യവും വിചാരിക്കാതെ തല വീശിക്കളയുന്നതിനും കല്പനയുണ്ടായിരുന്നു.

ആർദ്രകേതുവസ് ഇപ്രകാരമുണ്ടായ സ്വാതന്ത്ര്യം വളരെ ആശ്വാസകരമായിരുന്നെങ്കിലും തന്നെ ഫസ്തിനത്തിൽനിന്നും ഖെമിഷ്കരിച്ചുണ്ടായ കല്പന ഹൃദയശല്യമായിത്തീർന്നു. ദേവപുരത്തിൽചെന്നു കുറെനാൾ താമസിച്ചു. അവിടെ ഒട്ടും സൗഖ്യം തോന്നിയില്ല. രാവുപകലും അയാൾക്കു ഹേമലതയെക്കുറിച്ചുള്ള വിചാരമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അവളെ ഇനി ഒരിക്കലും കാണാൻ സാധിക്കാത്ത വിധവുമാണല്ലോ രാജശാസനം. ഇതിന്മേൽ അയാൾക്കുണ്ടായ കണ്ഠിതം ഒട്ടും ചില്ലറയായിരുന്നില്ല. “അത്രയും, ഇപ്രകാരം ഒരു ജന്മം ഞാൻ ഏടുത്തല്ലോ. ഇതാണ് എനിക്ക് ഏറെ കഷ്ടമായ കാരാഗൃഹം. ഫസ്തിനത്തിലെ ഇരുട്ടായിൽ എനിക്കു വലിയ അസ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരുന്നെന്നിരുന്നാലും വല്ലപ്പോഴുമെങ്കിലും ആ തരണിയുടെ രൂപം കണ്ടു” ആശ്വാസിക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നു. ആ ഭൂവനസുന്ദരിയെ ഇപ്പോൾ ഒരു നോക്കു കാണുന്നതിനു സാധിക്കയില്ലല്ലോ! ജ്യേഷ്ഠ, പത്മസേനാ, ഈ വാദത്തിൽ വിജയം അങ്ങേയ്ക്കുതന്നെയാണ് ലഭിച്ചത്. അങ്ങ് തടവിൽ പാർക്കയാണെങ്കിലും അവളുടെ സമീപത്തിലാണല്ലോ ഇരിയ്ക്കുന്നത്. എനിക്കല്ലേ സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിട്ടും അവളെ ഒരു കണ്ണു കാണുന്നതിനുപോലും സാധിക്കാതായത്” എന്നിങ്ങനെ എന്നും അയാൾ തന്റെ സങ്കടങ്ങൾ പുലമ്പുന്നതു പതിവായിരുന്നു.

KK 29

എന്നാൽ പത്മസേനനോ, “സങ്കടം, മഹാസങ്കടം, ആർദ്രകേതു! നീയാണ് മഹാഭാഗ്യവാനായതു്. ഈ മത്സരത്തിൽ നിനക്കു നിഷ്പ്രയാസമായി എന്നെ മുട്ടുകുത്തിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. ഞാനിതാ നരകകൂട്ടിൽ നാഴിക എണ്ണി നാൾ കഴിക്കുന്നു. നിനക്കു് എവിടെയും തടസ്ഥമില്ലാതെ കടന്നുചെല്ലുന്നതിനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടു്. നിനക്കു നിന്റെ ആഗ്രഹം സാധിക്കുന്നതിനു് ഒട്ടും പ്രയാസമില്ല. നല്ല ഒരു സൈന്യം ശേഖരിച്ചു് ഈ ഭൂഷ്ണനായ രാജാവിനെ തോല്പിച്ചു, തന്നെ ശക്തികൊണ്ടും പ്രാഭുധംകൊണ്ടും ഫേമമലതയെ കയ്യാലാക്കാമല്ലോ. എനിക്കൊ-ഹാ, ദൈവമേ!” എന്നെല്ലാം പിരാവി സങ്കടപ്പെട്ടാണു് അയാൾ നാൾ പോക്കിയതു്.

ഇങ്ങനെ രണ്ടുകൂട്ടരും അഹോരാത്രം മനോവ്യഥയോടുകൂടിത്തന്നെ കുറെ നാൾ കഴിച്ചു. തടവിൽ കിടന്നിരുന്ന പത്മസേനനെക്കാൾ ആത്മനായി ആരെങ്കിലും ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അതു ദേവപുരത്തു സ്വന്ത ഭവനത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ആർദ്രകേതുവായിരുന്നു. അയാൾ നാൾക്കുനാൾ മെലിഞ്ഞു വിളറി പരവശനായി കാണപ്പെട്ടു അയാളുടെ സ്നേഹിതന്മാർപോലും സുമൃഖനും ബലിഷ്ഠനും ആയിരുന്ന ആർദ്രകേതു ഇതുതന്നെയാണോ എന്നു സംശയിക്കമാറു് അയാൾ അത്ര ഭേദപ്പെട്ടുപോയി.

ഒരു ദിവസം അയാൾ ദുഃഖപരവശനായി ബോധക്ഷയംപോലെ ഒന്നു മയങ്ങി. അപ്പോൾ ഒരു സ്വ

പ്നം കണ്ടു. കോമളനായ ഒരു യുവാവ് അയാൾക്കു പ്രത്യക്ഷമായി ഹസ്തിനത്തിലേയ്ക്കു പോകുന്നതിന് ഉപദേശിച്ചതായും, അവിടെച്ചെന്നാൽ സകല സങ്കടങ്ങളും തീരുമെന്ന് ഉറപ്പു പറഞ്ഞതായും അയാൾക്കു തോന്നി. മനസ്സ് ഒന്നു തണുത്തു. സുബോധം വിണ് അയാൾ ഞെട്ടിയുണർന്നു. സ്വപ്നംപോലെ തനിക്കു തോന്നിയ യുക്തിയെപ്പറ്റിത്തന്നെ അയാൾ ഗാഢമായി ആലോചിച്ചു. ഏതായാലും തന്റെ ആകൃതി തീരെ മാറിപ്പോയിരുന്നതുകൊണ്ടു ഹസ്തിനത്തിൽ പോകുന്നതുകൊണ്ടു് ഒരു തരക്കേടും വരാനില്ലെന്നു തീരുമാനിച്ചു, ഒരു സാധുവായ വേലക്കാരന്റെ വേഷത്തിൽ അങ്ങോട്ടുതന്നെ ഹിരോനാൾ തിരിച്ചു. കൂട്ടിനു വേണ്ടി മാത്രം ഒരു ഭിക്ഷനേയും ഒരുമിച്ചു കൊണ്ടുപോയി.

ഹസ്തിനത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ ഉടനെ അതിമോഹത്തിൽ കൂടി കരുതാത്തവിധം ഒരു ഭാഗ്യം അയാൾക്കുണ്ടായി. അവിടെ അയാൾ ആദ്യമായിക്കണ്ടതു ഹേമലതാദേവിയുടെ പരിചാരകന്മാരിൽ പ്രമാണിയായ ഉദ്യോഗസ്ഥനെയായിരുന്നു. താൻ നിത്യവൃത്തിക്കായി ഭിക്ഷുവേല അനുപചിച്ചിറങ്ങിയതാണെന്ന് ആർദ്രകേതു അയാളെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. നല്ല ദേഹവും നല്ല വാക്കും ഉള്ള ഈ യുവാവു തന്റെ സ്വാമിനിക്കു തൃപ്തികരനായിരിക്കുമെന്നു തീർപ്പുപറ്റാത്തതിന്നു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ ആ നിമിഷത്തിൽ തന്നെ അയാളെ അരമനയിലെ ഒരു പരിചാരകനായി നിയമിച്ചു. ആർദ്രകേതു അയാൾ ഒരുമിച്ചുതന്നെ പോയി പുതിയ ഉദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു.

കാണാൻ കൊതിച്ചു കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതു് ആരെക്ക
 ങ്ങതിയോ അവളുടെ പാർശ്വസേവിയായിത്തന്നെ കാ
 ലം കഴിക്കുന്നതിനു് ഇപ്രകാരം ഒരു മഹാഭാഗ്യം ഉണ്ടാ
 യതിൽ ആർദ്രകേതുവിനു് എന്തുമാത്രം സന്തോഷമുണ്ടാ
 യി എന്നു പറയേണ്ടല്ലോ. പക്ഷെ, അയാൾ ഈ ചാ
 റിതാത്മ്യത്തെ ഒട്ടുംതന്നെ പ്രദർശിപ്പിച്ചില്ലെന്നുതന്നെ
 യല്ല, തന്നെ ആരും തിരിച്ചറിയാതിരിക്കുന്നതിനു പ്ര
 ത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കയും, തന്റെ പേരുപോലും മാറ്റി വ
 ത്സരാതൻ എന്ന് ഒരു പുതിയ അഭിധാനം കയ്യാ
 ജ്ജകയും ചെയ്തു.

രണ്ടു കൊല്ലത്തോളം കാലം അയാൾ ഇതുപോലെ
 ഹേമലതാദേവിയുടെ ശുശ്രൂഷചെയ്തു താമസിച്ചു. അ
 തിനിടയിൽ കൂടെയുള്ള ഭൃത്യന്മാർക്കും മറ്റും അയാളിൽ
 വളരെ താല്പ്യവും ബഹുമാനവുംതോന്നത്തക്കവണ്ണമായി
 രുന്നു അയാളുടെ പെരുമാറ്റം. ഹേമലതാദേവിയുടെപ
 റിചാരകവർഗ്ഗത്തിൽ ഇത്രത്തോളം സമ്മതനായി വേറെ
 ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പത്സരാതനെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താ
 വമേ ശിഷ്യഗണത്തിന്റെ ഇടയിൽ കേൾപ്പാനുള്ള എ
 ന്നായി. ക്രമേണ ഈ സംഗതി ധീരസിംഹനും അറിവാ
 നിടയായി എന്നു പറഞ്ഞാൽ മതിയല്ലോ. പത്സ
 രാതന്റെ അനുസരണശീലവും സദ്വൃത്തതയും കേട്ടു
 രാജാവു വളരെ സന്തോഷിച്ചു് അയാളെ സ്വന്തം പള്ളി
 യറയിൽ വിചാരിപ്പുകാരനായി നിയമിക്കയും ചെയ്തു.

പിന്നേയും ഏഴു സംവത്സരംകഴിഞ്ഞു. ഇക്കാലം
 മുഴുവനും പത്മസേനൻ കാരാഗൃഹത്തിൽ തന്നെ കിട

നൂ് ഉഴലുകയായിരുന്നു. പക്ഷെ, അതിനു ശേഷം അധികം നാളയ്ക്ക് അയാൾ അവിടെ കിടന്നില്ല. ഒരു സ്നേഹിതന്റെ സഹായംകൊണ്ട് അയാൾക്ക് അതിനകത്തു നിന്നും രക്ഷപ്പെടുന്നതിനു സാധിച്ചു. ആ സ്നേഹിതൻ പത്മസേനന്റെ സൂക്ഷിപ്പുകാരനു നല്ലപോലെ കഞ്ചാവുചേർത്തു ധാരാളം മദ്യം കൊടുത്തു അയാളെ മയക്കിക്കിടത്തി. അയാൾ ബോധംവിട്ടു കിടക്കുന്ന തക്കത്തിൽ പത്മസേനൻ കാരാഗൃഹം തുറന്നു ചാടിപ്പോയി. ഈ വിവരം ആരെങ്കിലും അറിഞ്ഞുവന്നു തന്നെ പിടികൂടുന്നതിനു് ഇടകൊടുക്കാതിരിപ്പാൻ അയാൾ ആ നഗരം തന്നെ വിട്ടുപാഞ്ഞു.

നേരം പ്രഭാതമാകാറായിരുന്നു. ഉദയാദ്രി അരുണോദയംകൊണ്ട് ചുവന്നു തുടങ്ങിയപ്പോഴാണ് പത്മസേനൻ ഹസ്തിനത്തിൽനിന്നും പുറത്തേയ്ക്കു കടന്നതു്. സൂര്യൻ ശരിയായി പ്രകാശിച്ചുതുടങ്ങിയാൽ തന്നെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെടുന്നവർക്കു് എളുപ്പത്തിൽ കണ്ടുപിടിക്കത്തക്കവണ്ണം ഒരു വിശാലമായ മൈതാനമാണു മുമ്പിൽ കാണുന്നതു്. ഒരുവശത്തു മാത്രം വലുതായ ഒരു കാടുള്ളതിൽ കയറി ഒളിച്ചിരിക്കയേ തല്ക്കാലം നിവൃത്തിയുള്ളൂ എന്നു തീർച്ചയാക്കി അയാൾ ആ വശത്തേക്കു നടന്നു. അവിടെ ഒരു വൃക്ഷനിരയ്ക്കുകത്തുകടന്നു പകൽ മുഴുവനും കഴിച്ചുകൂട്ടാമെന്നു തീരുമാനിച്ചു് അയാൾ പൂൽത്തകടിയിൽ കയ്യുംകാലും നിവർത്തി കിടന്നു വിശ്രമിച്ചു.

ർ.

സൂര്യൻ ഉദിച്ചുയന്നു. കിഴക്കു ദിക്കുകളിൽ കാഞ്ചന
 മായ ഭീഷ്മി പ്രസരിച്ചതുടങ്ങി. പ്രഭാതകിരണങ്ങളുടെ
 മൃദുവായ ചുട്ട പത്മസേനൻ കിടക്കുന്നതിനു ചുറ്റുമുള്ള
 വൃക്ഷശാഖകളിൽ കൂടി അകത്തേക്കു കടന്നു. കഴിഞ്ഞ
 രാത്രിയിലെ ഹിമകണങ്ങൾ സൂര്യപ്രഭയിൽ വജ്രശകല
 ങ്ങൾപോലെ ശോഭിക്കുന്നത് അയാൾക്കു കാണാറായി.
 താഴ്ന്ന കൊമ്പുകളിൽ കൂടുകെട്ടിപ്പാത്തിരുന്ന പാവ
 കൾ നേരം വൈകിക്കാതെ ഉൽപതിച്ചു തങ്ങളുടെ
 മൃഗാനംകൊണ്ടു് ആദിത്യഭഗവാനു സമാഗതം പാടി
 അങ്ങമിങ്ങു പറന്നു. പ്രകൃതിയുടെ നിർമ്മലമായ ഈ
 ഉത്സാഹങ്ങൾ ഭീഷ്മകാലത്തെ ബന്ധനത്തിൽ നിന്നും
 പുതുതായി മോചനം ലഭിച്ച പത്മസേനനു് എങ്ങനെ
 തോന്നിയിരിക്കണം! അയാൾ നിശ്ചേഷ്ടനായി കിടന്നു
 സകല സത്വങ്ങളുടേയും ആഹ്ലാദത്തിൽ ലയിച്ചു.
 പക്ഷികളുടെ ഗാനത്തിൽ ഓരോ സ്വരവും അയാളുടെ
 ഹൃദയത്തിൽ തട്ടി മനോമോഹനമായ അനുഭൂതിയെ ഉ
 ണത്തി.

ധീരസിംഹന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്ന
 ആർദ്രകേതുവും ഈ പ്രഭാതഗാനംകേട്ടു് അതിശു
 ഭ്രമായ ഒരു ദിവസത്തിന്റെ സമാഗമത്തെ അറിഞ്ഞു
 സന്തോഷിച്ചു. അയാൾ ഉടൻതന്നെ ഹൃദയനേര
 ലായത്തിൽ ചെന്നു നല്ലതായ ഒരു കുതിരയെ ഒരുക്കി
 അരുണോദയത്തിലെ മന്ദമാരുതനെ ആസ്വലിക്കുന്നതി
 നായി റെറക്കതന്നെ ഹൃദയത്തിരിച്ചു. തന്റെ മ

നോവിചാരങ്ങൾക്ക് എത്രയും എണങ്ങുന്നവിധത്തിൽ അടുത്തുകണ്ട വനതലത്തിലേക്കുതന്നെയാണ് അയാളും സഞ്ചരിച്ചത്. കുതിരയെ ഒരിടത്തു കെട്ടി ഓരോ ചെടികളിൽനിന്നും നല്ല പുഷ്പങ്ങൾ നോക്കി തിരഞ്ഞെടുത്തു നല്ല ഒരു മാലതീത്തു. തൽക്കാലത്തെ മനോഭുഖങ്ങൾ എല്ലാം വിസ്തരിച്ചു തന്റെ അപ്പോഴത്തെ ഉദ്യോഗത്തിൽ മനസ്സിണങ്ങി വസന്തത്തിനെ അഭിനന്ദിച്ചു അയാൾ ഒരു ചെറിയ പാട്ടുപാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

പത്മസേനൻ പാട്ടു കേട്ട ഉടനെ തല വൊക്കി ഒളിഞ്ഞുനോക്കിയപ്പോൾ മെച്ചമേറിയ പുസ്രുങ്ങൾ ധരിച്ചിരുന്ന ഒരു യുവാവിനെ കണ്ടു. അയാൾ ആരോണെന്നു തിരിച്ചറിഞ്ഞില്ല. അതുകൊണ്ടു കുറെക്കൂടി ഭ്രമമായി ഒളിച്ചുകിടന്നു. പിടികിട്ടിയാൽ തടവു ചാടിപ്പോന്നു പുള്ളിയാണെന്ന് അറിഞ്ഞു അയാളെ കൊന്നുകളഞ്ഞാലോ എന്നായിരുന്നു ശങ്ക.

മാല കെട്ടിത്തീർന്നപ്പോൾ ആർദ്രകേതുവിനു മേലമലതയുടെ ഓർമ്മവന്നു. ഉത്സാഹമെല്ലാം ഉടനെ തീർന്നു. പാട്ടും തനിയെ നിലച്ചു. അടുത്തു കണ്ട പുൽത്തകടിയിൽ കിടന്നു തന്റെ ഭരിതം വിചാരിച്ചു ഓരോ മനോഗതങ്ങൾ വിസ്തരിച്ചു തുടങ്ങി. അയാൾ കിടന്നിരുന്നതു പത്മസേനന്റെ സ്ഥാനത്തുനിന്നും ഏറെ ദൂരെയല്ലാതിരുന്നതിനാൽ അയാളുടെ വിചാരം മുഴുവനും പത്മസേനനും മനസ്സിലാക്കി. ആർദ്രകേതുവിന്റെ വാക്കുകൾ ഇപ്രകാരമായിരുന്നു. “ദൈവമെ, രാജകുല

ത്തിൽ ജനിച്ച ഞാൻ എന്റെ പരമ ശത്രുവിനെ ഭി
 ത്യാസമായി സേവിക്കേണ്ട കാലവും വന്നു. എന്റെ വാ
 സ്തുവമായ പേരുകൂടി പുറത്തുപറവാൻ പാടില്ല. ആർ
 ഭക്തനോ എന്നു ച്യാതികേട്ട പേരുകൾ വെട്ടി വെട്ടി
 എന്നു പറഞ്ഞു നടക്കേണ്ടതായും വന്നു. വെട്ടി വെട്ടി!
 ആര കേട്ടിട്ടുണ്ട് ഈപേര്! പാവപ്പെട്ട പത്മസേനൻ
 തടവിൽ കിടന്നു കഴിയപ്പെടുകയാണ്. എന്നിട്ടും ഹേ
 മലതയോ അന്നത്തെപ്പോലെതന്നെ ഇന്നും ഭക്തപ്രാ
 പ്യയായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. ആട്ടെ! അവളെ പരിചരി
 ക്കുന്തിന് എനിക്കു കഴിയുമല്ലോ. മരണംവരെ അ
 വളെ സ്നേഹിക്കുന്നതിനു തരക്കേടുമില്ല.”

പത്മസേനൻ വാസ്തുവം കുറേക്കൂടി വെളിച്ചപ്പെടു
 ത്തിയിരിക്കുന്ന വാക്കുകൾ അയാൾക്കു ഹൃദയശല്യമായി
 തന്നെ തോന്നി. പാപനെ ഒളിച്ചിരിക്കുക വിഷമമാ
 യിത്തീർന്നു. മനസ്സു തുടിച്ചു, മുഖം വിളറി, ചിത്തഭ്രമം
 കൊണ്ടു പ്രേരിപ്പിച്ചുപോലെ കാടും പടർപ്പും തള്ളി
 നീക്കി അയാൾ ആർഭക്തനായിട്ടെന്റെ സമീപത്തേക്കു പാ
 ണ്തു. “എടാ ദ്രോഹി, നീ ധീരസിംഹനെ കബളിച്ചു
 പേരു മാറ്റിത്താമസിക്കുകയാണോ? എന്റെ പ്രേമഭാജ
 നമായ ഹേമലതാദേവിയുടെ സമീപത്തിൽ നീ നണ്
 യംപറഞ്ഞു കൂടിയിരിക്കുകയാണല്ലോ? എന്ന് അയാളെ
 ഭസിച്ചു അന്ധാളിച്ചുനിന്നിരുന്ന ആർഭക്തനായിട്ടെന്റെ
 ടികൂടി. “നോക്കിക്കൊ, ഇന്നതൊട്ടു നീ എന്റെ പരമശ
 ത്രുവാണു. എന്റെ കൈവശം ആയുധമില്ലാത്തതുനിന്റെ
 ഭാഗ്യം. ഇല്ലെങ്കിൽ ഇന്നത്തൊട്ടുകൂടി നിന്റെ ആ പ്രണ

യം ഞാൻ അവസാനിപ്പിച്ചുവെന്നു.” എന്നു ഗംഭീരമായ സ്വരത്തിൽ അട്ടഹസിച്ച് അയാളെ പിന്നോക്കം തള്ളി.

ആർദ്രകേതുവിനും കോപം ക്രമത്തിലധികം ഉണ്ടായി. അരപ്പട്ടയിൽ നിന്നും തന്റെ വാളുരി പത്മസേനന്റെ നേക്കടുത്തു. സ്വപ്നം ചിന്തിച്ച്, അയാൾ നിരായുധനാണല്ലോ എന്നു കരുതി പിൻവാങ്ങി. “നിങ്ങൾക്ക് ഒരു വാളുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ ഇവിടെ നിന്നും ജീവനോടുകാണ്ടു പോകയില്ലായിരുന്നു. ഈ ഭീഷണി കൊണ്ടൊന്നും ഹേമലതയിൽ എനിക്കുള്ള സ്നേഹം ഇളക്കിക്കളയാമെന്നു നിങ്ങൾ കരുതേണ്ട. ഏതായാലും നിങ്ങൾ ഒരു കലീനനായ യോദ്ധാവായതുകൊണ്ട് ഈ വഴക്കൊതുക്കുവാൻ ഞാൻ ഒരു ഉപായം പറയാം. ഞാൻ ഇപ്പോൾത്തന്നെ ഹസ്തിനത്തിലേക്കു മടങ്ങി നിങ്ങൾക്ക് ആഹാരം കൊണ്ടുവന്നു തരാം. ഇന്നു നിങ്ങളുടെ ക്ഷീണം തീർത്ത് ഒരു മട്ടിലാകുമ്പോഴേക്കും നല്ല ഒരു വാളും പരിചയംകൊണ്ടു ഞാൻ മടങ്ങി വന്നു നമുക്ക് ഒരു കയ്യു നോക്കിക്കളയാം. യുദ്ധത്തിൽ ഞാൻ മരിക്കുകയാണെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു ജീവനോടിയന്നു ഹേമലതാദേവിയെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ കഴിയും” എന്നു അയാൾ നിരപ്പു പറഞ്ഞു ഒഴിഞ്ഞു.

പത്മസേനനും അപ്രകാരം സമ്മതിച്ചു രണ്ടുപേരും പിരികയും ചെയ്തു.

ഫൻ

6

പിറന്നാൾ പ്രഭാതത്തിനു മുൻപുതന്നെ ആർദ്ര കേതു യുദ്ധത്തിനുവേണ്ട സാമഗ്രികളും കരുതി പത്മ സേനൻ കിടന്നിരുന്ന വനപ്രദേശത്തെത്തി. അന്നാവശ്യമായി ഒരുവാക്കും ആരും പറഞ്ഞില്ല. മുൻപു രണ്ടുപേരുടേയും മനസ്സു തിങ്ങിനിന്നിരുന്ന സ്നേഹം ആ സകലം ദേഷ്യമായതീർന്നിരുന്നു. ആരും ഒന്നും മിണ്ടാതെ അന്യോന്യം കവചം ധരിക്കുന്നതിനും മാറും വേണ്ട സഹായം ചെയ്ത് ഉടനെ തന്നെ യുദ്ധത്തിനൊരുങ്ങി.

“ചാടിപ്പുതിക്കയും കൂടെക്കുതിക്കയും
മാടിത്തടക്കയും കൂടെക്കൊടുക്കയും
ഓടിക്കിഴയ്ക്കയും വാടിവിയക്കയും
മാടിവിളിക്കയും കോപിച്ചടക്കയും”

എന്നു മഹാകവി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ അതിലോരമായ ഒരു സമരം അവിടെ നടന്നു. രണ്ടുപേരും പിൻവാങ്ങാതെ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനിടയിൽ ഒരു വേട്ടക്കുഴലിന്റെ വിളി കേട്ടു. അതിനെത്തുടർന്ന് ധീരസിംഹനും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെ പതിവിൻപ്രകാരം ഇന്ദുമതിയും ഹേമലതയും, ഒരുമിച്ചു യുദ്ധക്കളത്തിൽ എത്തി. അവരുടെ പുറകെ അനേകം പ്രഭുക്കന്മാരും പടയാളികളും വേട്ടക്കാരും നായാട്ടിന്നൊരുങ്ങി ഒപ്പം എത്തി.

ധീരസിംഹനു മുൻപിൽ കണ്ട കാഴ്ച വളരെ വിസ്മയകരമായിരുന്നു. ഹൃദയാനന്ദകരമായ വസന്തത്തിൽ,

പ്രഭാതവേളയിൽ, പ്രകൃതിയുടെ അകൃത്രിമമായ പ്രകാശം നിറഞ്ഞ വനപ്രദേശത്തു് അന്യോന്യം നശിപ്പിക്കുന്നതിനു ബലകങ്കണമായി കോമളഗാത്രന്മാരായ രണ്ടു യുവാക്കന്മാർ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നു.

രാജാവു് കുതിരയെ മുന്വോട്ടുകുതിപ്പിച്ചു യുവാക്കന്മാർ നിന്നിരുന്നതിനു സമീപം എത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാളു് ഉറയിൽനിന്നും ചലിച്ചുരി യോദ്ധാക്കൾക്കിടയിൽകൂടി നീട്ടി. “നില്ക്കട്ടെ; ഇനിയാരും യുദ്ധം ചെയ്യരുതു്. ആദ്യം വാളോങ്ങുന്നതു് ആരോ അവൻ ഈ വാളിനു് ഇര” എന്ന് അത്യുച്ചത്തിൽ ഘോഷിച്ചുകൊണ്ടു കുതിരയെ അവർക്കിടയിൽ കയററിനിറുത്തി. പത്മസേനനും ആർദ്രകേതുവും ഒഴിഞ്ഞുനിന്നതിനുശേഷം രാജാവു് അവരുടെ കലഹത്തിനുണ്ടായ സംഗതി എന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. മദ്ധ്യസ്ഥന്മാർ ആരും ഇല്ലാതെ അക്രമമായ ഒരു യുദ്ധം തുടങ്ങുന്നതിനു് ഇടയായതും എങ്ങനെയാണെന്നു പറവാനാജ്ഞാപിച്ചു.

ഇതിനുത്തരം പത്മസേനനാണു പറഞ്ഞതു്. “മഹാരാജാവേ, ഈ നില്ക്കുന്നതു് ആർദ്രകേതു എന്നപേരായ രാജകുമാരനാണു്. ഇയാൾ ഒരുകാലത്തു് എന്റെ ആത്മമിത്രമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ എന്റെ ബലശത്രുവുമാണു്. അവനെ ഹസ്തിനത്തിൽ ബന്ധനസ്ഥനായി പാപ്പിച്ചിരുന്നു. അവിടത്തെ കല്ലനപ്രകാരം വിട്ടയച്ചതാണു്. വിട്ടുന്നസമയം മേലാൽ ഹസ്തിനത്തിൽ കണ്ടുപോകരുതെന്നാണു കല്ലനയുണ്ടായതു്. എന്നാൽ അവൻ വത്സരാതൻ എന്ന വ്യാജപ്പേരോടുകൂടി ഹസ്തി

നത്തിൽ വന്നു താമസംതുടങ്ങിയിട്ടു വളരെക്കാലമായി. അവിടുന്ന് ഇവനെ ഒരു പരിചാരകനായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. വളരെക്കാലമായിട്ട് ഇവൻ അവിടത്തെ കബളിപ്പിക്കുയാണുചെയ്യുന്നത്.

എന്റെ കാര്യവും ഞാൻ പറയാം. ഇന്നലെ അവിടത്തെ ബന്ധനത്തിൽ നിന്നും ചാടിപ്പോന്ന ഭുക്തനായ പത്മസേനനാണു ഞാൻ. വളരെ മുപ്പ് ഞങ്ങളെ തടവിലാക്കിയ എടക്ക് ഞങ്ങൾ കാരാഗൃഹത്തിന്റെ ജനാലയിൽ കൂടി ഹേമലതാദേവിയെ ഒരിക്കൽ കണ്ടു. അന്നുതുടങ്ങി ഞങ്ങൾക്കുരണ്ടുപേർക്കും ആ കുമാരിയുടെ പേരിൽ വലിയ പ്രേമം വന്നുകൂടി. ഞാനാണു അവളെ ആശ്രയിക്കണമെന്നും സ്നേഹിച്ചതും. പക്ഷെ, എന്റെ അവകാശം ഇവൻ വകവെച്ചില്ല. ഞങ്ങൾ എത്രതന്നെ പറഞ്ഞുനോക്കിയിട്ടും ഒരുത്തനൊരുത്തൻ വിട്ടൊഴിയുന്നതിനു് ഒരുക്കമില്ലെന്നു കണ്ടു ഞങ്ങളുടെ അന്യോന്യമുള്ള സ്നേഹം വിരോധമായിപ്പരിണമിച്ചു. ഇപ്പോൾ ഞങ്ങൾ ആ മത്സരം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ആരെങ്കിലും ഒരാൾ മരിക്കുന്നതുവരെ യുദ്ധം ചെയ്യാനൊരുങ്ങി ഏറ്റാതാണ്.

ഇതാണു സംഗതികളുടെ പരമാർത്ഥം. ഇനി അവിടത്തെ കല്പന.

പത്മസേനൻ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ധീരസിംഹൻ “ശരി. നിന്റെ മൊഴികൊണ്ടു രണ്ടാളും മരണശിക്ഷക്കു യോഗ്യരായി. അതിനായി ഒരുങ്ങിക്കൊൾവിൻ” എന്നു കല്പിച്ചു. ഹേമലതയും ഇന്ദുമതിയും ഈ

സംഗതികൾ കേട്ടുനിൽക്കുകയായിരുന്നു. രാജാവിന്റെ തീരുമാനം കേട്ടപ്പോൾ അവർ രണ്ടാളും സങ്കടപ്പെട്ടു. യൗവനയുക്തരും കുലീനരും ആയ രണ്ടു യുദ്ധവീരന്മാർ അന്ത്യാചമായി വധിക്കപ്പെടുന്നതിന്റെ ദുരിതം വിചാരിച്ചു അവർ രാജാവിനോടു ദയ തോന്നത്തക്കവണ്ണം പലതും പറഞ്ഞു. അവർക്ക് മാപ്പു കൊടുക്കണമെന്നു രണ്ടുപേരും രാജാവിനോടു സങ്കടപ്പെട്ടു കരഞ്ഞുപറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം കുറെ നേരം ശാഗ്ദ്ധംപിടിച്ചു നോക്കി. പ്രകൃത്യാ ദയാലുവായിരുന്നതുകൊണ്ട് ഒടുവിൽ അദ്ദേഹത്തിന് ആർദ്രത തോന്നി “കഥയില്ലാത്ത കന്നമ്മാട്. ഇങ്ങനെ ഒരു നിസ്സാര സംഗതിക്ക് ഇത്ര പ്രമാദമായ ഒരു വഴക്കു വേണോ? നിങ്ങൾക്കു രണ്ടാൾക്കും ഞാൻ മാപ്പു തന്നിരിക്കുന്നു. മേലിൽ നിങ്ങൾ എന്റെ സ്നേഹിതന്മാരായിരിക്കണം. എനോടു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ ഒരുവെടരുത്. എന്റെ രാജ്യം നിങ്ങളുടെ സ്വന്തരാജ്യമെന്നു കരുതി സ്നേഹിക്കണം” എന്നു പറഞ്ഞു അദ്ദേഹം അവരെ അനുഗ്രഹിച്ചു. “ഇനി ഘോരലതയെപ്പറ്റിയുള്ള നിങ്ങളുടെ വഴക്കു തീർക്കുന്നതിന് ഒരു വഴി ഞാൻ നിശ്ചയിക്കാം. നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും രാജകുലത്തിൽ ജനിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് അവളെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതിനു യോഗ്യന്മാരാണ്. പക്ഷെ അവർക്കുനിങ്ങളെ രണ്ടുപേരേയും വരിക്കുന്നതിനു തരമില്ലല്ലോ. മനസ്സോടെയോ അല്ലാതെയോ ആരെങ്കിലും ഒരുത്തൻ അവളെക്കൂടാതെതന്നെ കഴിച്ചു കൂട്ടുകയെ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. ആരെന്നു നിണ്ണയിക്കാൻ എന്റെ പരീക്ഷ ഇതാണ്. നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും തിരിച്ചുപോയി ഇന്നെക്കു”

അമ്പതാം ദിവസം ആരവീതം യുദ്ധവീരന്മാരെ ശേഖരിച്ചു ഫസ്തിനത്തിൽ മടങ്ങി എത്തണം. അന്നേദിവസം ഇവിടെ ഒരു യുദ്ധം നിശ്ചയിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അതിൽ തോൽക്കുന്നവൻ ഹേമലതയെ കിട്ടുകയില്ല."

പത്മസേനനും ആർദ്രകേതുവിനും ഈ തീരുമാനം ഒരുപോലെ തൃപ്തിയായി. അവർ രണ്ടുപേരും രാജാവിനെ തൊഴുതു വിടവാങ്ങി ഉടൻ തന്നെ യാത്ര തിരിച്ചു.

മുൻ നിശ്ചയിച്ചദിവസംതന്നെ രണ്ടുപേരും ആര ആ യോദ്ധാക്കളോടുകൂടി ഫസ്തിനത്തിൽ വന്നുചേർന്ന് അവർക്ക് ബലം പരീക്ഷിക്കുന്നതിനായി ഒരു നാഴികവട്ടത്തിൽ സ്ഥലം തയ്യാർചെയ്തു ചുറ്റും കല്ലുകെട്ടി ഒരു കിഴിരുന്ന. നഗരവാസികൾ ഈ രണ്ടു യുവാക്കന്മാരുടേയും വരവു കാണുന്നതിനായി നഗരവീഥികളിൽ തിങ്ങിത്തിരങ്ങി കൂടിയിരുന്നു. അവർ ഓരോരുത്തരായി കടന്നുപോയപ്പോൾ ആപ്പുവിളിച്ചു അവിടം മുഴക്കിക്കളഞ്ഞു. കുതിരയും കുതിരക്കോപ്പും അശ്വപ്രാപ്തന്മാരായ യോദ്ധാക്കളും കൊടികളും തെളുതെതെളുതിച്ചു കവചങ്ങളും എല്ലാംകൂടി അതു കാണേണ്ട ഒരു കാഴ്ചതന്നെയായിരുന്നു. പടക്കളത്തിനും ചുറ്റും തിങ്ങി തിരക്കും ഇടിയും കൂത്തുമായി ആളുകളുടെ ബഹളം കോലാഹലംതന്നെ. കുതിരകളെ ഇളക്കിത്തുളിച്ചും

ചാടിക്കുതിപ്പിച്ചും നടത്തിക്കൊണ്ടു യോലാക്കൾ അങ്ങു മിണ്ടും പോകുന്ന ലഹള ഒരുവിധം. ആരുകാർ ഏതാനുംപേർ വടി, കന്യാ, ഇഴട്ടി മുതലായ ആയുധങ്ങൾ ധരിച്ചു ചെന്നുണിയിടുന്ന ഘോഷം ഒരുവിധം. ഓരോ കക്ഷികൾക്കു വിജയം ആശങ്കിച്ചും ആശംസിച്ചും ജനങ്ങൾ പലരും ഒന്നിച്ചു ഉൽഘോഷിക്കുന്ന ആരാവം മരൊരുവിധം. ഇവയെല്ലാം ഉപരിയായി കാഹളാദി വാദ്യഘോഷങ്ങളുടെ ധ്വനിയും. ഇതിനിടയ്ക്കാണ് യുദ്ധവീരന്മാർ ഇരുവശത്തുനിന്നും കുതിരപ്പുറത്തു കയറിപ്പുറപ്പെടുന്നത്.

ഒരുവശത്തു ഒരു കൂടാരവും അതിൽ മൂന്നു നിറം ധാസനങ്ങളും ഒരുക്കിയിരുന്നതിൽ ധീരസിംഹനും രാജാജനിയും രാജകുമാരിയും വന്നിരുന്നു. യുദ്ധം തുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പു ധീരസിംഹൻ ഒരു ഭൂതൻ മുഖാന്തരം ഇപ്രകാരം വിളമ്പലം ചെയ്തിച്ചു. “ഈ യുദ്ധത്തിൽ ആർക്കും ജീവരാനി സംഭവിക്കരുതെന്നാണ് നമ്മുടെ താല്പര്യം. അതുകൊണ്ടു മുച്ചുയുള്ള ആയുധങ്ങൾ കന്യാമല്ലാതെ ഒന്നുംതന്നെ ആരും ഉപയോഗിച്ചുകൂടാ. തമ്മിൽതമ്മിൽ എല്ലാവരും ഏറ്റണഞ്ഞു തോൽക്കുന്നവരെ ഉടനടൻ മാറ്റിക്കളയണം. അവരെ എതിരാളികൾ കൊന്നുകൊടുത്തതാണ്. ഏതെങ്കിലും ഒരു വശത്തെ തലവൻ ഇപ്രകാരം തോല്പിക്കപ്പെട്ടാൽ യുദ്ധം ഉടനെ നിരുകത്തുയും എത്രവശം ജയിച്ചതായി തീരുമാനിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇനി യുദ്ധം തുടങ്ങട്ടെ.” കാഹളധ്വനികൾ മുഴങ്ങി, യുദ്ധംതുടങ്ങി. പത്മസേനനും ആർദ്രകേതുവും അവനവന്റെ സഹായികളോ

ടുക്രൂടി യുദ്ധക്കളത്തിന്റെ ഓരോവശത്തുനിന്നും അകത്തുകയറി അണിയിട്ടു. കുന്തങ്ങൾ തെക്കിപ്പിടിച്ചു കുതിരകളെ അമർത്തിച്ചാടിച്ച് ഓരോ സംഘവും അന്യോന്യംപാഞ്ഞടുത്തു. ഒന്നോട് ഒഴിഞ്ഞുനോക്കിയപ്പോൾ ഒടിഞ്ഞ കുന്തവും തൊണ്ടിയ കുതിരയും പരുക്കേററ പടയും ഒട്ടുമാത്രം തള്ളേണ്ടിയിരുന്നു. പിന്നെയും അവിടെനിന്നവർ തമ്മിൽ കുരിച്ചുണ്ടത്തു. പത്മസേനൻ പ്രത്യേകം ചില കൂട്ടുകാരോടുകൂടി പടപ്പോരിന്റെ ഇടയിൽ പല പരാക്രമങ്ങളും കാണിച്ചു. എന്നാൽ ആർദ്രകേതുവിന്റെ അടുക്കൽ ഈ വാദ്യം ഒന്നും പ്രയോജനപ്പെട്ടില്ല. അവർ തമ്മിൽ ഒറ്റക്കു യുദ്ധം തുടങ്ങി. രണ്ടുപേരും വിടാതെ പിടിച്ചു യുദ്ധം വളരെ നേരത്തേയ്ക്കുനിന്നു. ഈ സംരംഭത്തിന്റെ ആഗമം അറിഞ്ഞിരുന്ന കാണികൾക്ക് ഇവർ തമ്മിലുള്ള പയററൽ പ്രത്യേകം രസകരമായിരുന്നു. ഇങ്ങനെ ഒട്ടനേരം കഴിഞ്ഞു പത്മസേനൻ അവശനായി ആർദ്രകേതുവിനാൽ തോല്പിക്കപ്പെട്ടു. അയാൾ താഴെ വീണതോടുകൂടി രാജകല്പനപ്രകാരം യുദ്ധം നിലക്കുകയും ചെയ്തു.

“മതി; യുദ്ധത്തിൽ വിജയിയായത് ആർദ്രകേതുതന്നെ. ഭേദപുരത്തിലെ രാജകുമാരനായ ആർദ്രകേതുവിനു നാം ഇതാ നമ്മുടെ സഹോദരിയായ ഘോരതാദേവിയെ കൊടുക്കുന്നു” എന്നു പറഞ്ഞു ധീരസീംഹൻ ആർദ്രകേതുവിനെ അരികിലേക്കു വിളിച്ചു. കാണികൾ ദിക്കെങ്ങും മുഴങ്ങുമാറു ആർപ്പവിളി ഘോഷിച്ചു. ആർദ്രകേതു പൂണ്ണമായ സന്തുഷ്ടിയോടുകൂടി ഘോരലതയുടെ ചെറുപുഞ്ചിരിയിൽ മനസ്സു കളുത്ത് രാജാ

വിന്റെ മഞ്ചത്തിന്നുനേരെ കതിരയെ നടത്തി. ഹതവിധി! വിജയിയായ മഹാരഥന്റെ ഹതിര ഒരു കല്ലിൽ കാലുതട്ടി കതിരപ്പറത്തിരിക്കുന്ന ആർക്കു അകലെ എറിഞ്ഞു എവിടെയോ കതിച്ചോടിപ്പോയി. സുബോധത്തോടുകൂടി അടുത്തുനിന്നിരുന്ന എല്ലാവരും ഉടൻതന്നെ ഓടി അടുക്കൽ എത്തി. ഇരുമ്പുചട്ടയും തോലുകൾക്കും അഴിച്ചുമാറി ആർദ്രകേതുവിന്റെ അവിടേനെന്നും എടുത്തു കൂടാരത്തിൽ കൊണ്ടുചെന്നു. അനേകമാതിരി ശുശ്രൂഷകൾകൊണ്ടു്, അസ്പഷ്ടാണനായി കിടന്നിരുന്ന അയാളെ അപർ ഒരു വിധാ ജീവിപ്പിച്ചു.

6

ഇരുമ്പുചട്ടയിട്ടു് മുറുകിക്കെട്ടിയിരുന്നതും വളരെ ക്ലേശിച്ചു് ഒട്ടനേരത്തെ അലപാനം ഉണ്ടായതിൽ ഭേമാക്ഷീണിച്ചിരുന്നതും എല്ലാം നിമിത്തം ആർദ്രകേതുവിനു പററിയ പരുക്കുകൾ വളരെ അപായകരമായിരുന്നു. ബോധം വീണുടനെ അയാൾ പിന്നേയും മയങ്ങി. സമത്വന്മാരായ ഭിഷഗ്വരന്മാരുടെ പരിചരണംകൊണ്ടും വളരെനേരത്തേക്കു ശുഭലക്ഷണങ്ങൾ ഒന്നു കണ്ടില്ല. ഏതായാലും പരുക്കുകൾ പരിശോധിച്ചതിൽ അപകടത്തിനു് ഇടയില്ലെന്നാണു് അവർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു്. ഇതു വിവരം അറിഞ്ഞു് അവിടെക്കൂടിയിരുന്ന പുരുഷാരം ഏറ്റവും ആനന്ദിച്ചു.

പക്ഷെ രണ്ടാമതു ബോധം വീണപ്പോൾ റൂദ്രയെന്നീനു വല്ലതായ കേടു തട്ടിയിട്ടുള്ളതായികണ്ടു് മരണം

ആസന്നമാണെന്നുതന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. വീരനും ഗംഭീരനും ആയ ഈ യുവാവിന്റെ ഭാഗ്യദോഷത്തിൽ സങ്കടപ്പെടാത്തവർ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. രാജാവും രാജ്ഞിയും ഹേമലതയും ഭൃത്യഗണങ്ങളോടും അകമ്പടിക്കാരോടും കൂടി അയാളുടെ അടുക്കൽ ശുശ്രൂഷചെയ്തും കൊണ്ടിരുന്നിരുന്നു. കാര്യം കഴുപ്പത്തിലാണെന്നുകണ്ട് വിവരം രോഗിയെധരിപ്പിക്കണമെന്നു ധീരസിംഹൻ പറഞ്ഞു. ആർദ്രകേതുവിന് സംഗതിയുടെ സൂക്ഷ്മം മനസ്സിലായിട്ടും ഒരു ഭാവഭേദവും ഉണ്ടായില്ല. ഹേമലതയുടെ അരികിൽ വിളിച്ചു് അയാൾ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. “ദേവീ, നിങ്ങളുടെ സ്നേഹത്തെമാത്രം കാംക്ഷിച്ചു് ഞാൻ അനുഭവിച്ച അരിഷ്ടങ്ങൾക്കു അവധിയില്ല. എന്റെ പ്രാണസ്തോമിതനോടു കൂടിയും ഞാൻ ശബ്ദം കൂടി. പത്മസേനനെപ്പോലെ ഒരു ഉത്തമസ്നേഹിതൻ ഈ ലോകത്തുണ്ടെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. എന്റെ അനുഭവമാണതു്. നിങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിൽ കനിവുണ്ടെമനോ എനിക്കു് ഒരു അപേക്ഷയുണ്ടു്.”

മഹാമനസ്സനായ ആ യുവാവു് ഇത്രയും പറഞ്ഞു സപ്തനേരത്തേക്കു ദിംബശ്യാസംചെയ്തു മരണവർത്തനം ഹേമലത, ധേമലത എന്നു നാമോച്ചാരണം ചെയ്തു തന്നെ ദേഹി ദേഹത്തേ വെടിഞ്ഞു. എല്ലാവരും അതിരറ്റവിധം ദുഃഖിച്ചുപോയി അവാർ എത്രയും കഷണയോടുകൂടി ആ ശരീരത്തെ എടുത്തു് സകല രാജവിരനങ്ങളോടും ആചാരങ്ങളോടുംകൂടി മറവുചെയ്തു. മുമ്പു് ആർദ്രകേതു പത്മസേനനുമായി യുദ്ധം ചെയ്തു വ

നപ്രദേശത്തുതന്നെയാണു് അയാളുടെ നഷ്ടചേതസ്സായ ശരീരംസ്ഥാപിച്ചതു്.

വളരെനാളത്തേക്കു് ഈ അകാലമൃത്യുവിന്റെ സ്മരണ എല്ലാവരേയും നിരന്തരം ഓർമ്മപ്പെടുത്തിത്തു്. എന്നാൽ കാലക്രമത്തിൽ അതിതീവ്രമായ ദുഃഖം അല്പം ശാന്തമായി. ക്രമേണ വലുതായ വിശ്വാന്തിതോന്നിത്തുടങ്ങി. ഒരുദിവസം ധീരസിംഹൻ ഹേമലതയ്ക്കും പത്മസേനനും ആളയച്ചുവരുത്തി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “യോഗാക്കളിൽ നട്ടനായകമായ നമ്മുടെ ആർദ്രകേതു നമുക്കു് ഇല്ലാതെപോയി. ഇനി നാം ദുഃഖിച്ചിരുന്നിട്ടു് ഫലമില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു നിങ്ങളെ രണ്ടുപേരേയും ഒരുപോലെ സ്നേഹമായിരുന്നു. മരണസമയത്തു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു് നിങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു സുഖമായിരിക്കണമെന്നാണു്. ആ ആഗ്രഹം നാം ഇതുവരെ നിറവേറിയിട്ടില്ലല്ലോ. അതിനു് ഇനി വൈകിക്കണമെന്നുണ്ടോ?” മുഖഭാവംകൊണ്ടു് രണ്ടുപേരുടേയും മതമറിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം അവരെ കൈവിട്ടിച്ചുപേർത്തു്, “ഹേമലതേ, ഇദ്ദേഹം നിനക്കുവേണ്ടി ഭഗീരഥപ്രയത്നം ചെയ്തു ഗംഭീരനാണു്. ഇദ്ദേഹം നിന്റെ അഭീഷ്ടങ്ങൾ സാധിക്കാൻ എന്താചെയ്യുന്നാളാണു്. അതിനായിട്ടുതന്നെ വളരെക്കഷ്ടങ്ങൾ അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ഇതാ, നിനക്കു യോഗ്യനായ വരൻ ഇദ്ദേഹംതന്നെ” എന്ന് അനുമതിയും ആശീർവാദവും കൊടുത്തയച്ചു.

വളരെക്കഷ്ടപ്പാടുകൾ എല്ലാംകഴിഞ്ഞു് ഒടുവിൽ പത്മസേനനുതന്നെ ഹേമലതയെ വിവാഹംചെയ്യാൻ

൨൯

സായിച്ചു. ഹേമലതയ്ക്കു് പത്മസേനനിൽ നാറുകു
നാറു സ്നേഹം വലിക്കയും, അയാളും അവളെ യഥോ
ചിതം നാംരക്ഷിക്കയുംചെയ്തു. മുൻകഴിഞ്ഞ കായ്ക്കു
ളെപ്പറ്റി അവർ പലപ്പോഴും ഓക്കയും പരേതനായ
ബന്ധുവിനെവിചാരിച്ചു ഭൂഖിക്കയും ചെയ്യാറുണ്ടെങ്കി
ലും, ആർദ്രകേതുവിൻറുപേരിൽ ഹേമലതയ്ക്കുണ്ടായി
രുന്ന അനുരാഗം അവരെ കൗതൂഹി സ്നേഹിപ്പിച്ചത
ല്ലാതെ ഒരിക്കലും അല്പമായു പരഷവാക്കിനുപോലും
ഇടയാക്കിയില്ല.

കാഞ്ചനവല്ലി.

സെന്റരാഷ്ട്രം എന്ന രാജ്യത്തു വിദേശപ്രാപാ
രം ചെയ്തുന്ന ഒരു കൂട്ടം വാണികക്കാരുണ്ടായിരുന്നു.
വിദേശത്തരം പട്ടുകളും, കസവുതുണികളും, അപൂർവ്വാ
യ പുകുറ്റുവൃത്തങ്ങളും കെട്ടുകെട്ടായി അനവധി ശേഖരി
ച്ചു് അന്യരാജ്യങ്ങളിൽ കൊണ്ടുവന്നു വിലയ്ക്കു വി
റ്റൊ മറ്റു സാമാനങ്ങൾ മാറിവാങ്ങിച്ചോ ആണ് അ
വർ നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചിരുന്നതു്. അങ്ങനെ പ്രാപാ
രത്തിനായി ചെയ്യുന്ന ദുരദിക്ഷകളിലെ വിദേശങ്ങൾ
എല്ലാം അവർ അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞു, സ്വന്തനാട്ടിൽ മ
ടങ്ങിവെച്ചവോടും തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവായ സുൽത്താ
നോടുപറയുക പതിച്ചായിരുന്നു.

ഒരിക്കൽ ഈ പ്രാപാരികൾ രത്നപുരിയെന്ന പ്ര
സിദ്ധിക്കേട്ട പട്ടണത്തിൽ കച്ചവടത്തിനായി ചെന്നു.
ജോലികൾ ഒരുക്കുന്നതിനായി അവിടെ അവർ വള
രെന്നാൾ താമസിച്ചു. പലസ്ഥലത്തും നടന്നും പല
രോടും സംസാരിച്ചും ഓരോസംഗതികൾ ആരാഞ്ഞറി
യുന്നകൂട്ടത്തിൽ അവിടത്തെ രാജാവിന്റെ പുത്രിയായ
കാഞ്ചനവല്ലിയുടെ രൂപലാവണ്യവും മനോഹരങ്ങളും
എല്ലാവരും ഒരുപോലെ അഭിനന്ദിക്കുന്നതു് അവർ
കേട്ടു. “ഞങ്ങളുടെ രാജകുമാരിയെ സമമായി ഒരു ക

ന്യക ഉണ്ടാകയില്ല. സൗന്ദര്യം എത്രമാത്രം ഉണ്ടെങ്കിലും അശേഷം അഹങ്കാരം ഉണ്ടോ? നന്നെ ചെറുപ്പമാണെങ്കിലും മനസ്സിനു നല്ല പാകത. ഇങ്ങനെ രൂപവും മനസ്സും ഇണങ്ങിക്കിട്ടാനല്ലെ വിഷമം. എന്തുപറഞ്ഞാലും സൽഗുണങ്ങളുടെ വിളനിലംതന്നെയാണു കാഞ്ചനവല്ലി എന്നായിരുന്നു പൌരന്മാർ അവളെ ശ്ലാഘിച്ചിരുന്നത്.

ഈ വർത്തമാനവും വേറെ പലതും കേട്ടു സംഭരിച്ചു തങ്ങളുടെ മറു തൊഴിലുകൾക്കും മുടക്കാമാനും വരാതെ എല്ലാം നിറവേറിയതിനുശേഷം നമ്മുടെ വണിക്കുകൾ രത്നപുരിവിട്ടു സ്വദേശത്തേക്കു മടങ്ങി. അവിടെ ചെന്നുചേർന്നു ഉടനെ പതിവുപോലെ അച്ഛൻ സുൽത്താനെകണ്ടു വന്ദിക്കയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗ്രഹപ്രകാരം ഈ വസ്തുതകൾ എല്ലാം അവിടെ ധരിപ്പിക്കുകയുണ്ടായു. കാഞ്ചനവല്ലിയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു കേട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ കൌതുകംതോന്നി; അവളെപ്പറ്റിയുള്ള ഓരോകാര്യവും നിഷ്കർഷിച്ചു ചോദിച്ചു. ആളുകൾ എല്ലാം ഒരുപോലെ ശ്ലാഘിക്കത്തക്കതായ അവളുടെ ഗുണങ്ങൾ കീർത്തിക്കുന്നതുകേട്ടു സുൽത്താൻ ആ കന്യകയെ വിവാഹംചെയ്തു അരമനയിൽ കൊണ്ടുവരണമെന്നുറച്ചു. ഈ ആഗ്രഹനിയ്ക്കത്തിൽ ഒരു പ്രതിബന്ധം മാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നിയുള്ളൂ. താൻ ഒരു മഹമ്മദനായതുകൊണ്ടു രത്നപുരിയിലെ രാജാവു മനസ്സാലെ തനിക്കു കന്യകാദാനം ചെയ്യുകയില്ല. എങ്കിലും അക്കാലത്തു് ഇതു പോലെയുള്ള വിവാഹങ്ങൾ നടന്നുവന്നിരുന്നതിനാൽ

തന്റെ പ്രഭാവവും യോഗ്യതയും അറിഞ്ഞാൽ ഒരു പക്ഷെ സമ്മതിക്കുമെന്നു കരുതി അദ്ദേഹം പിററന്നാൾത്തന്നെ ഒരു ദൂതൻ മുഖാന്തരം തന്റെ ആഗ്രഹം രാജാവിനെ അറിയിച്ചു. കാഞ്ചനവല്ലിക്കു മതസംബന്ധമായ സകല സൗകര്യങ്ങളും ചെയ്തുകൊടുക്കാമെന്നു പ്രത്യേകം പറഞ്ഞയച്ചിരുന്നു.

രാജാവിന് ഇക്കാര്യത്തിൽ വലിയ വിസമ്മതമൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ കാഞ്ചനവല്ലിക്കു വളരെ കണ്ഠിതം ഉണ്ടായി. തന്നിടപറവരായ ബന്ധുക്കളേയും സഖിമാരേയും വിട്ടു തീരെ അപരിചിതനായ ഒരു മഹമ്മതു സുൽത്താന്റെ കൂടെ വളരെ ദൂരത്തുപോയി താമസിക്കേണ്ടിവരുമല്ലോ എന്നു അവർ വിചാരിച്ചു. രാപ്പകൽ അശ്രുവർഷം തുകി അവളുടെ ദേഹമെല്ലാം ശോഷിച്ചു. നാട്ടുകാർ രാജകുമാരിയുടെ സങ്കടംകണ്ടു വളരെ സഹതാപം തോന്നിയെങ്കിലും രാജാവിന്റെ ശാസനയെപ്പറ്റി ആരും എത്രവാക്കു പറഞ്ഞില്ല.

കാഞ്ചനവല്ലിയെ യോഗ്യതാനുസരണം ആളയച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകാമെന്ന് സുൽത്താനു മറുപടി അയച്ചു അതിനു വേണ്ടി ഒരുക്കങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തുതുടങ്ങി. നാൾ ചെല്ലുംതോറും അവർ അധികമധികം സങ്കടപ്പെട്ടു. എങ്കിലും സുൽത്താനെക്കുറിച്ചുള്ള ബഹുമാതികൊണ്ട് രാജാവ് നിശ്ചയിച്ചുപോലെ ചെയ്തല്ലാതെ ഒരു നിവൃത്തിയും കണ്ടില്ല. ഏറെനാൾ കഴിഞ്ഞു സുൽത്താന്റെ ആളുകൾ വരികയും അവർ ഒഴിച്ചു കൂടാത്ത വിധിമതത്തെ അനുസരിക്കുന്നതിനു തന്നെ തൂനിയുകയും

ചെയ്തു. അച്ഛനമ്മമാരോടു യാത്രപറഞ്ഞു യാത്രക്കാ
യി പ്രത്യേകം ഒരുക്കിയിരുന്ന കപ്പലിൽ കയറി. അന
വധി ദ്രവ്യവും ആഭരണങ്ങളും വസ്ത്രങ്ങളും മറ്റും മ
കൾക്കായി കൊടുത്തു അവളെ അയച്ചതിനുശേഷം
അവസാനത്തിൽ പിതാവിനും ഏറെ മനസ്സാപം
തോന്നി.

സൗരാഷ്ട്രത്തിലെ സുൽത്താനു കഠിനചിത്ത
യായ ഒരു ഭാരമയ്യണ്ടായിരുന്നു. അവൾ മകന്റെ ഈ
സംരംഭം ഒട്ടുംതന്നെ പിടിച്ചില്ല. മതാനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ
സാധാരണതന്നെ അലസനായിരുന്ന രാജാവിന്റെ
ഈ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു മതസിദ്ധാന്തികളായ മഹമ്മദ
നാഷിം അദ്ദേഹത്തിനോടു പൂർവ്വാധികമായ ദേഷ്യം
തോന്നി. എങ്കിലും മതം കളഞ്ഞു ഭാര്യയെ സ്വീക
രിച്ചെന്നതു അവരുടെ പരിചയത്തെപ്പറ്റിയേടത്തോ
ളും മയ്യാദയുടെ അതിരുകവിഞ്ഞിട്ടുള്ള കാര്യമാണു്
എന്നുകണ്ടു് അവർ ഗ്രൗഢമായി ചിലതൊക്കെ നിശ്ച
യിച്ചു വിവാഹം നടത്താതിരിപ്പാനും കാഞ്ചനവല്ലിക്ക
കഴിയുന്നത്ര ഉപദ്രവം ചെയ്യാനും വേണ്ടി മുൻകൂട്ടിത്ത
ന്നെ ചില ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തു. കപ്പൽ വന്നടുത്തപി
റേദിവസം മകന്റെ ആഗ്രഹപ്രകാരം അവർ തുറമു
ഖത്തുചെന്നു സകല ആഡംബരങ്ങളോടുംകൂടി കാഞ്ച
നവല്ലിയെ എതിരേറ്റു. കേട്ടുകേൾവിക്കൊണ്ടുമാത്രം
തങ്ങൾ ബഹുമാനിച്ചുപോന്നിരുന്ന രാജകുമാരിയുടെ വ
രവു പ്രതീക്ഷിച്ചു് അവിടെ അസംഖ്യം ജനങ്ങൾ കൂടി
യിരുന്നു. അവരെ ബോധിപ്പിക്കുന്നതിനായിട്ടു രാജ്ഞി

കാഞ്ചനവല്ലിയെ പുത്രിയുടെ നിലയിൽ [ആലിംഗനം ചെയ്തു. സൗഹൃദത്തോടുകൂടി എറക്കി പല്ലകിൽ കയറ്റി. താൻ ഒന്നിച്ചുതന്ന അരമനയിലേക്കുപോയി. എന്നാൽ അവരുടെ മനസ്സിൽ മുഴുവൻ വെറുപ്പും ദേഷ്യം മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ.

സുൽത്താനും പരിവാരങ്ങളും കന്യകയെ എതിരേറ്റു. മുൻകൂട്ടി ഒരുക്കിയിരുന്ന വിരുന്നിന് എല്ലാവരും സന്തോഷത്തോടുകൂടി ചേർന്നു. വളരെ ആഹ്ലാദത്തോടുകൂടി അവർ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. എന്നാൽ ഉൗണുകഴിഞ്ഞു എഴുന്നേറ്റുപോയ സുൽത്താനും പ്രഭുക്കന്മാരും കാഞ്ചനവല്ലിയുടെ കൂടെ വന്നവരെ രണ്ടാമതു കണ്ടില്ല. രാജ്ഞിയുടെ ആജ്ഞപ്രകാരം ഏല്പാടുചെയ്തുനിന്നിരുന്ന ആളുകൾ അവരെ എല്ലാം വെട്ടിക്കൊന്നുകളഞ്ഞു. ഇത്രയും കഴിഞ്ഞു പുലിപ്പട്ടിൽ പെട്ട ആട്ടിൻകുട്ടിയെ പ്പോലെ പരിഭ്രമിച്ചുഴലുന്ന കന്യകയേയും അവർ പിടികൂടി. അവളെ കൊല്ലുന്നതുകൊണ്ടു തരക്കേടുവരുമെന്നു കരുതി ഒരു ചെറിയ കപ്പലിൽ അവളെക്കയറ്റി ഭക്ഷണമോ സഹായമോ ഇല്ലാതെ കടലിൽ ഒഴുക്കിക്കളഞ്ഞു.

കടലിൽ ഒഴുക്കിയ കാഞ്ചനവല്ലി കാരാമുതിരയും അടിച്ചുലച്ചു കലശലായി ഭയപ്പെട്ടു. വിശപ്പും ദാഹവും തീർന്നതിന് ഒരു മാർഗ്ഗവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. വലിയ കടലിൽ ഒഴുകിപ്പോകുന്ന ഒരു കപ്പൽ കപ്പിത്താ

നോ അമരമോ ഇല്ലാതെ എവിടെയെങ്കിലും അടുപ്പിക്കുന്നതിനു സാധിക്കുമോ? ചാലു തെറി ലെിച്ച പോകുന്ന അതിനെ ആരെങ്കിലും കണ്ടെത്തി സഹായിക്കുമെന്നുള്ളതും തീരെ അസംഭവ്യമാണ്. ദൈവമേ ഗതി, എന്നു കരുതി അവൾ നവസ്ഥമായിക്കിടന്നു. തളച്ചു്യാ ക്ഷീണവും അധികമായി ബോധക്കേടും ഉണ്ടായി. പിന്നീട് ഒന്നാതന്നെ അധർഷ്കാർ ഓർമ്മയുണ്ടായിരുന്നില്ല.

കാററിച്ചു കപ്പൽ വളരെ ദിവസം തെക്കോട്ടുപോഞ്ഞു. ഒടുവിൽ അതു ഭക്ഷിണമുപിയിൽ ചെന്നടുത്തു അവിടെ കടൽക്കരയിൽ അതികോമളമായ ഒരു പട്ടണം ഉണ്ടായിരുന്നു കടൽക്കള്ളന്മാരിൽനിന്നും ഉണ്ടാകാറുള്ള ഉപദ്രവങ്ങളെ തടുക്കത്തക്കവണ്ണം സുരക്ഷിതമായ ഈ നഗരത്തിൽ കടലോരത്തിൽ തന്നെ വിശാലമായ ഉദ്യാനങ്ങളും രാജധാനികളും കാണാമായിരുന്നു. അവിടെ ആ രാജ്യത്തിലെ രാജാവു ചിലപ്പോൾ വന്നു താമസിക്കുന്ന പതിവുണ്ട്. എന്നാൽ ഇക്കാലത്തു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതിനിധിയായി ഒരു വിചാരിപ്പുകാരൻ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. രാജാവു് ഉത്തരഭാഗങ്ങളിൽ ഉള്ള ചില കൊള്ളക്കാരെ അമർത്തുന്നതിനു പോയിരിക്കുകയായിരുന്നു.

അതിരാവിലെ വിചാരിപ്പുകാരൻ പതിവിൻപടി കടൽതീരത്തു് എറങ്ങി ലാത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ തിരയടിച്ചു കരയ്ക്കടുത്തു ഈ കപ്പൽ കാണുന്നതിനിടയായി. കരയോടടുത്തു് ഒരു മണൽത്തീട്ടമേൽ പുതഞ്ഞുകിടന്ന ആ കപ്പലിൽ എന്തെങ്കിലും വിശേഷം കാണു

൩൬

മെന്നു വിചാരിച്ചു അയാൾ നേരെ അങ്ങോട്ടുതന്നെ ചെന്നു. മനുഷ്യജീവികൾ അതിനകത്തുള്ളതായി ഒരു ലക്ഷണവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും നോക്കുകതന്നെ എന്നുറച്ചു അതിൽ കയറി എല്ലായിടവും അയാൾ പരിശോധിച്ചു. ആകപ്പാടെ ഒരു സ്ത്രീ മാത്രമേ അതിലുള്ളൂ. അവളോ ക്ഷീണിച്ചു തളന്നു മരിച്ചുപോലെ വിളറി നിശ്ചേഷ്ടയായി കിടക്കുകയാണ്. എങ്കിലും അവളുടെ അംഗലാവസ്ഥയും അധികം അതൃപ്തകരമായിരുന്നു.

വിചാരിപ്പുകാർക്കു നിസ്സഹായിയായ ആ തരണിയിൽ വളരെ ആർദ്രതതോന്നി. താൻതന്നെ അവളെ താങ്ങി എടുത്തു അതിനടുത്തുള്ള തന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുചെന്നു ഭാര്യയെ വിളിച്ചു വേണ്ട ശുശ്രൂഷകൾ ചെയ്യുന്നതിനു പറഞ്ഞല്ലായിരുന്നു. വളരെ നേരത്തെ അലോചനകൊണ്ടു അവൾക്കു സ്വപ്നോദയം ഉണ്ടായുള്ളൂ. എങ്കിലും അവൾ ആരെന്നും എവിടെ നിന്നു വരുന്നുവെന്നും ചോദിച്ചതിനു അവൾ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. കടലിൽകിടന്നു അരിഷ്ടിച്ചു ബുദ്ധിഭ്രമം ഉണ്ടായതായിരിക്കാമെന്നു സമാധാനപ്പെട്ടു അവർ ഒട്ടുംതന്നെ തെരുക്കിയതുമില്ല.

ഇങ്ങനെ കരുണാവതിയായ ആ സ്ത്രീയുടെ ശുശ്രൂഷയോടുകൂടി കാഞ്ചനവല്ലി കരോദിവസം അവിടെ താമസിച്ചു. നാൾ ചെല്ലുന്തോറും തേപ്പുചെല്ലുന്ന രത്നം പോലെ അവൾ ശോഭിച്ചു. അവളുടെ അംഗസൗഷ്ഠ്യംകൊണ്ടു സ്വാഭാവികമായി ആകർഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന

ആളുകൾ അവളുടെ വാക്ചാതുര്യവും മനോഗുണവും കണ്ട് അവളെ ഗാന്ധിമായി സ്നേഹിക്കുകയും ആദരിക്കുകയും ചെയ്തു. കഷ്ടകാലം ഒരുവിധം നീങ്ങിയതുപോലെ മനസ്സിന് ഒരു വിശ്രാന്തി അവൾ അനുഭവിക്കുമാറാകുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ അവളുടെ ശനിദശ നീങ്ങിയിരുന്നില്ല. പൌരന്മാരിൽ പലരും ഇതിനിടയിൽ അവളെ അന്വേഷിച്ചു ചെന്ന കൂട്ടത്തിൽ ദുർവൃത്തനായ ഒരു മാടമ്പിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. അയാൾ കാഞ്ചനവല്ലിയെ ഭാര്യയാക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു പല കൃത്രിമങ്ങളും പ്രയോഗിച്ചു. ആ സാധുവി അവളെ തീരെ ധിക്കരിച്ചതേയുള്ളൂ. ഇതിൽ വെച്ച് അയാൾക്ക് അവളോടു മത്സരംതോന്നി ചതിപ്രയോഗംകൊണ്ടു വഞ്ചിപ്പാനറച്ചു.

ഒരു രാത്രി കാഞ്ചനവല്ലിയും വീട്ടുകാരിയും കൂടി ഒരു മുറിയിൽ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുകയായിരുന്നു. ഈ മാടമ്പി ആരും അറിയാതെ അതിനകത്തു കടന്നു ചെന്നു, ആ പാവപ്പെട്ട സ്ത്രീയുടെ കഴുത്തുവെട്ടി അവരെക്കൊന്നും വെട്ടിയവാളു് അയാൾ കാഞ്ചനവല്ലിയുടെ അടുക്കൽ വെച്ചുകൊണ്ടു് വന്നവഴിയെ മടങ്ങുകയും ചെയ്തു. പിററന്നാൾ രാവിലെ കാഞ്ചനവല്ലി ഉണർന്നു നോക്കുമ്പോൾ ഈ നിലയെല്ലാം കണ്ടു. ഉടൻതന്നെ വിചാരിച്ചു കാരനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു കാണിച്ചു. അയാളുടെ സങ്കടം എങ്ങനെ വണ്ണിക്കാം! ഭാര്യയെ മരിച്ചു. കൊന്നതു് ആരായിരിക്കാം? കാഞ്ചനവല്ലിയല്ലെന്നു പറയുന്നതെങ്ങനെ? കൃത്യം നടത്തിയ ആയുധംതന്നെ അവളുടെ കിടക്കയിൽ ഇരിക്കുന്നു. എന്നാലും ഇത്ര ഗുണവ

നവ

തിയും സുന്ദരിയും ആയ സ്മിരതാം ഇപ്രകാരം ഒരു ഭക്തകൃത്യം ചെയ്യുമെന്ന് അയാൾക്കു വിശ്വസിക്കാമായിരുന്നില്ല.

ഇങ്ങനെ കുറെനാൾകഴിഞ്ഞു രാജാവായ അളി കേശൻ അവിടെയെത്തി. അദ്ദേഹം ശൂരനും മഹാനസ്സനും ആയ ഒരു യോഗിയായിരുന്നു. പ്രായം നന്നേ കുറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിലും വളരെകാഴ്ചശേഷിയും പക്ഷബുദ്ധിയും ഉള്ളതുകൊണ്ടു നാട്ടുകാർക്ക് അദ്ദേഹം ആദരവും ഭക്തിയും തോന്നിച്ചിരുന്നു. കൊട്ടാരത്തിൽവന്നതിനുശേഷം താൻ ഇല്ലാതിരുന്ന കാലത്തു നടന്ന വാഗ്ദാനമെല്ലാം വിചാരിപ്പുകാരോടു ചോദിച്ചു. എല്ലാക്കാര്യങ്ങളും കേട്ടുകഴിഞ്ഞു് ഈ കൊലപാതകത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മസ്വപ്നമായി അന്വേഷിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു കൌതുകത്തോന്നി. ഉടൻതന്നെ കല്പനകൊടുത്തു കാഞ്ചനവല്ലിയെ കൊട്ടാരത്തിൽവരുത്തി. നിമ്നലവും പരിശുദ്ധവും ആയ അവളുടെഭാവങ്ങളെ ബുദ്ധിമാനായ രാജാവു കണ്ടറിഞ്ഞു്, ഇപ്രകാരം ഒരു യോഗകൃത്യം അവൾ ചെയ്തിരിക്കുകയില്ലെന്നതന്നെ അദ്ദേഹത്തിനു ബോധപ്പെട്ടു. ഏകിലും അവൾക്ക് അറിയാവുന്നിടത്തോളം സംഗതികൾ ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. പിന്നീട് അവിടെ അടുത്തുള്ളവരായ പെരുന്മാരെ വിളിച്ചുവരുത്തി കാഞ്ചനവല്ലിയെപ്പറ്റി അവരുടെ അഭിപ്രായം ചോദിച്ചു. എല്ലാവരും അവളുടെ സത്സംഭാവവും ഉദാരബുദ്ധിയും പ്രശംസിച്ചതേയുള്ളൂ. രാജാവിന് ഇതുകേട്ടപ്പോൾ അവളെപ്പറ്റി വല്ലസംശയത്തിനും ന്യായമുണ്ടായിരുന്നതും തീരെ തുടർച്ചയായിത്തോന്നി.

നമ്മുടെ മാടമ്പിമാരും അവളെക്കുറിച്ചു ദൃഷ്ട്യമായി
 മൊഴികൊടുത്തു. അയാൾതന്നെ കുറുംചെയ്തിരുന്നിട്ടും
 അവൾ കുറക്കായിയാണെന്നു സ്ഥാപിച്ചുപറയുകയാണു
 ചെയ്തത്. എന്നാൽ അയാളുടെ കപടഭാവവും കള്ള
 ലക്ഷണങ്ങളും നീചബുദ്ധിയും വാക്കുകൊണ്ടും നോക്കു
 കൊണ്ടും രാജാവിനു മനസ്സിലായി. തന്റെ വാക്കുകൾ
 ഉത്തമവിശ്വാസത്തോടുകൂടിയതാണെന്നു സത്യംചെ
 യ്യാമോ എന്നു രാജാവ് അയാളോടു ചോദിച്ചു. അയാൾ
 അപ്രകാരം സമ്മതിക്കയും മുൻപ്രസ്താവിച്ചവണ്ണം തന്നെ
 സത്യംചെയ്തുംചെയ്തു. വിസ്മയം! ആ വാക്കുകൾ പറ
 ഞ്ഞുതീരുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ അയാൾ നിന്നിടത്തുനിന്നും
 പതറിത്തലച്ചു താഴെ വീണു. ജീവനുംപോയി.

കാണികൾക്കെല്ലാം ഇതിൽപരം ഒരു തെളിവുവേ
 ണ്ടിയിരുന്നില്ല. നൂണപറഞ്ഞതിനു ദൈവശിക്ഷയാണ്
 അയാൾക്കു കിട്ടിയതെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി. കാഞ്ചനവല്ലി
 നിദ്ദോഷിയാണെന്നും അവർ അനുമിച്ചു. ഇനി വിസ്ത
 റിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നു തീരുമാനിച്ചു രാജാവ് അ
 വളെ നിരപരാധിനിയാണെന്നു വിധിച്ചു. എല്ലാവർക്കും
 ഏറെസ്സന്തോഷമുണ്ടായി. കാഴ്ചയിൽതന്നെ കാഞ്ചന
 വല്ലിയെപ്പറ്റി ബഹുമാനത്തോന്നിയിരുന്ന രാജാവ് ജന
 ങ്ങൾക്ക് അവളെപ്പറ്റിയുള്ള സമ്മതംകണ്ടു അവളെ
 രാജ്ഞിയാക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹിച്ചു. കുറേദിവസങ്ങൾ
 കള്ളിൽ അവൾക്കും രാജാവിൽവലിയ സ്നേഹംതോന്നി.
 ഉടനെ അവൾ വിവാഹത്തിനു സമ്മതിക്കയും മുമ്പു താൻ
 ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നപോലെയുള്ള പദവിയും ആനന്ദവും
 ലഭിച്ചു സുഖമായിത്താമസിക്കുകയും ചെയ്തു.

൪൦

൩.

അളികേശനം രാജ്ഞിയും കുറേനാൾ സുഖമായിക്കഴിച്ച ശേഷം പിന്നീട് വടക്കൻപ്രദേശങ്ങളിൽ ഉണ്ടായ കലാപം പ്രമാണിച്ച രാജാവിനു രാജ്ഞിയെ വിട്ടുപോകേണ്ടിവന്നു. രാജാവില്ലാതിരുന്ന കാലത്തു രാജ്ഞി ഒരു കോമളകളേമ്പരനായ കുട്ടിയെ പ്രസവിച്ചു. അവനു വംശവിധിപ്രകാരം ക്രിയകൾ കഴിച്ചു നവകുമാരൻ എന്നു നാമകരണവും ചെയ്തു.

ഒരു പുത്രനുണ്ടായ വർത്തമാനം രാജാവിന് എന്തുമാത്രം സന്തോഷത്തിനിടയാക്കുമെന്ന് അറിഞ്ഞു വിചാരിപ്പുകാർ ഒരു ഭൂതനെ വിളിച്ചു രാജാവിന്റെ അടുക്കലേക്കു പറഞ്ഞയച്ചു. ഭൂതൻ നേരെ രാജാവിന്റെ അടുക്കലേക്കു മുമ്പെ ചോദിച്ചു. കൊട്ടാരത്തിനടുത്തു കറെ മാറി രാജമാതാവായ ഭാനുമതി താമസിച്ചിരുന്നു; അവരുടെ അടുക്കൽ കൂടി ഈ സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കാമെന്ന് ആലോചിച്ചു അവിടെക്കാണ്.

ഭാനുമതിയുടെ വിശേഷിച്ചു കാരണമൊന്നും ഇല്ലാതെതന്നെ കാഞ്ചനവല്ലിയുടെ നേരെ വളരെ അസൂയ ഉണ്ടായിരുന്നു. അധികാരമോ അന്യാശ്രയമോ ഇല്ലാതെ അവയുടെ യാതൊരു ഉപദ്രവവും ചെയ്യാൻ അതുവരെ സാധിക്കാഞ്ഞതുകൊണ്ട് ഉള്ളിലുള്ള വൈരം അവർ ആരേയും അറിയിപ്പിക്കാതെ ഒതുക്കിവെച്ചിരുന്നു. ഭൂതൻ ചെന്നു സന്തോഷവർത്തമാനം പറഞ്ഞു രാജാവിനു കൊടുപ്പാനുള്ള എഴുത്തു കാണിച്ചപ്പോൾ അവർക്ക് ഒരുപായം തോന്നി. ഉള്ളിൽ കവിഞ്ഞൊഴുകിയ നൈ

രാശ്യം ലേശം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്താതെ അവർ ദൂതന്മാരുടെ സഹായത്തോടെ സന്തോഷിച്ചു. രാജാവിനോടു പറയേണ്ട പലകാര്യങ്ങളും ഉള്ളതുകൊണ്ടു സാവകാശമായി സംസാരിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു് അയാളെ അകത്തേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി ആഹാരം കഴിപ്പിച്ചു. ഓരോ കാര്യങ്ങളായി പലതും പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു നേരവും ഇരുട്ടായി. വളരെ ദൂരം സഞ്ചരിപ്പാനുള്ളതുകൊണ്ടു രാത്രിയിൽ പോകേണ്ട എന്നും നേരംവെളിക്കാമുന്മുഖം പുറപ്പെടാമെന്നും അവർ അയാളോടു പറഞ്ഞു. ദൂതൻ അങ്ങനെ സമ്മതിച്ചു. അയാളെ വേണ്ടപോലെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിനു ഭദ്രന്മാരെ രേമേല്പിച്ചു ഭാനുമതി സ്വന്തം മുറിയിലേക്കു പോയി.

അർദ്ധരാത്രി ആയി. എല്ലാവരും ഉറങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നു നിശ്ചയം വരുത്തി ഭാനുമതി രണ്ടാമതും ഭദ്രന്മാരുടെ മുറികളിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു. ദൂതന്മാർ കിടക്കുവാൻ എപ്പോഴുചെയ്തിരുന്നമുറി അവർക്കു് അറിയാമായിരുന്നതുകൊണ്ടു് അവർ ഒരു വിഷമവും കൂടാതെ അതിനകത്തു പററി. നേരം ഒട്ടുംകളയാതെ ഇരുട്ടിൽ തന്നെ അയാളുടെ ഉടുപ്പു് അഴിച്ചിട്ടിരുന്നതു തപ്പിപ്പിടിച്ചു കീഴയിൽ നിന്നും വിചാരിപ്പുകാർ കൊടുത്തയച്ചിരുന്ന എഴുത്തുകയ്യുലാക്കി. തന്റെ മുറിയിൽ ചെന്നു് അതുമാതിരിക്കുപടയിൽ തന്നെ വേറൊരു എഴുത്തു് എഴുതിക്കൊണ്ടുവന്നു പഴയപടി അയാളുടെ കീഴയിലാക്കി അവർ മടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

പാവപ്പെട്ട ദൂതൻ ഇവസ്തുതനെന്നും ധരിക്കാതെ ചിററന്നു രാവിലെ എഴുന്നേറ്റു യാത്രപറഞ്ഞു രാജാവിന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു നേരെതിരിച്ചു. പോകുന്നസമയം ഭാനുമതി അയാളെ വളരെ അഭിനന്ദിക്കയും, തിരിച്ചുപോകുവഴി തന്നെക്കണ്ടുകൊണ്ടു പോകണമെന്നു ക്ഷണിക്കയും ചെയ്തു. എഴുത്തു അന്നുതന്നെ രാജാവിന്റെ കൈവശംകിട്ടി. യാതൊരു സംശയത്തിനും ഇടയില്ലാതിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം അതു പൊട്ടിച്ചുവായിച്ച് ഒട്ടനേരം വ്യസനിച്ചു. അതിൽ പറഞ്ഞിരുന്നതു തനിക്ക് ഒരു കുട്ടിയുണ്ടായിരിക്കുന്നുവെന്നും എന്നാൽ അതു വിരൂപവും ഭയങ്കരവുമായ ഒരു സൃഷ്ടിയാകയാൽ കൊട്ടാരത്തിൽ ആദ്യം അടുത്തുചെല്ലുന്നതിനുകൂടി ഭയമായിരിക്കുന്നുവെന്നും ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സങ്കടം എന്തായിരുന്നു! സാധു, വളരെ സങ്കടപ്പെട്ടുവെങ്കിലും തന്റെ ക്ഷോഭം ആരേയും കാണിക്കാതെ, താൻ മടങ്ങിവരുന്നതുവരെ ആ കുട്ടിയെ വെച്ചു സൂക്ഷിക്കണമെന്നു മാത്രം കാണിച്ച് ഒരു മരുപടി എഴുതി ദൂതന്റെ കൈവശം കൊടുത്തു് ആരെയും അയാൾ കണ്ടുസംസാരിക്കാൻ എടകൊടുക്കാതെ അപ്പോൾതന്നെ അയാളെ യാത്രയാക്കി അയച്ചു.

ദൂതൻ രാജധാനിക്കടുത്തെത്തിയപ്പോൾ നേരം അസ്തമയമായി. രാജമാതാവിന്റെ ക്ഷണവും മുന്മാരികൾ താൻ അനുഭവിച്ച സൽക്കാരവും നേരംഅസമയമായ വിചാരവും നിമിത്തം അയാൾ അവരുടെ വസതിയിൽ കയറി രാത്രികഴിച്ചു രാജധാനിക്കുപോകാമെ

ന്നു വിചാരിച്ചു അന്ന് അവിടെ താമസിച്ചു. ഭാഗമതിയായ ഒരു പൂർവ്വാധികം സൽക്കരിച്ചു വേണ്ട ആഹാരങ്ങൾ എല്ലാം ധാരാളമായി കൊടുപ്പിച്ചു. അന്നു രാത്രിയും അയാൾ ഉറക്കമായപ്പോൾ അവർ മുറിയിൽ കടന്നു രാജാവിന്റെ മറുപടി കയ്ക്കലാക്കി. അതിലേവത്തുമാനം അവർ തീരസന്തോഷപ്രദമായിരുന്നില്ല. ഏതായാലും ഒരു കള്ളപ്പറ്റുകൂടി നിർമ്മിക്കുന്നതിന് അവർ തീരെ വിഷമമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

“വിചാരിപ്പുകാർ കല്പന:—നമ്മുടെ രാജാവിന്റെ സ്ഥിതികളെപ്പറ്റി നമുക്കുണ്ടായിരുന്ന ശങ്കകൾ തന്റെ എഴുത്തിനാൽ പലപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഈ കല്പന കിട്ടി മൂന്നു ദിവസത്തിനകം രാജാവിനെ നാടുകടത്തിക്കളയേണ്ടതാണ്. അവർ വന്നപ്പോൾ കല്പനയിൽ തന്നെ അവളേയും കുട്ടിയേയും അവളുടെ സകലസ്വത്തുക്കളേയും എടുത്തുവെച്ച് കടലിൽ ഒഴുക്കിക്കളയണമെന്നാണ് നമ്മുടെ താല്പര്യം. ഇതിനുവല്ല വൈമനസ്സുമോ വില്ലമോ ഉണ്ടാകുന്നതായാൽ താൻ നമ്മുടെ അപ്രീതിക്കുകുറിയായ ശിക്ഷക്കു പാത്രമാകയും ചെയ്യും” എന്നു ഒരു രാജശാസന എഴുതിച്ചേർത്ത് അവർ രാജാവിന്റെ എഴുത്തിനുപകരം ഈ എഴുത്തു ഭൂതന്റെ കീഴയിൽ നിക്ഷേപിച്ചു.

പിറ്റേന്നാൾ രാവിലെ ഈ എഴുത്തു വിചാരിപ്പുകാർ കിട്ടി വായിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ അയാൾക്ക് അധികമായ അത്ഭുതവും ആശങ്കയും വ്യസനവും തോന്നി. ഇതിനർത്ഥം തന്റെ രാജാവിനു നിഷ്ഠൂരത തോന്നത്തക്ക സംഗതി എന്തായിരിക്കുമെന്നോർത്ത് അയാൾ കണ്ണി തുറന്നു. രാജകല്പനയെ ധിക്കരിക്കുക വയ്യല്ലോ. അ

യാൾ മനസ്സാലപ്പെടുതന്നെ രാജ്ഞിയുടെ സമീപത്തു ചെന്നു വിവരങ്ങൾ അറിയിച്ചു. രാജശാസന നടത്തണമെന്നുതന്നെ കാഞ്ചനവല്ലി അയാളെ ഗുണഭോഷിച്ചു.

അതിനുള്ളിൽ കപ്പൽ തയാർചെയ്തു കാഞ്ചനവല്ലിയെ കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നും എറക്കിക്കൊണ്ടുപോയി. ഇരുവശത്തും തിരക്കിനിന്നിരുന്ന ആൾക്കൂട്ടം മനോവികാരങ്ങൾകൊണ്ടു സ്തംഭിച്ചു നിൽക്കത്തന്നെ കാഞ്ചനവല്ലി കുട്ടിയേയും കയ്യിൽ എടുത്തു കരഞ്ഞുകൊണ്ടു തലയുറുകുനിന്നു കപ്പൽ കിടക്കുന്നിടത്തേക്കു പോയി. അവളുടെ സങ്കടംകണ്ടു് അവിടെ കൂടിനിന്നിരുന്നവരും കരഞ്ഞുപോയി. കാഞ്ചനവല്ലിക്കു തന്റെ കഷ്ടപ്പാടിൽ ഒട്ടും അധൈര്യം തോന്നിയില്ല. തന്റെ കയ്യിൽ ഇരുന്നിരുന്ന കുട്ടിയെ നോക്കിയാണ് അവൾ സങ്കടപ്പെട്ടതു്. “കണ്ടേ, നീ ആർക്കും ഒരു ഭോഷവും ചെയ്തിട്ടില്ലല്ലോ. പിന്നെ നിന്റെ അച്ഛൻ ഇപ്രകാരം നിർദ്ദയമായി പ്രവർത്തിക്കാൻ തോന്നിയതെങ്ങനെ? വിചാരിപ്പുകാരരെ, ഞാനല്ലെ അപരാധിയായിട്ടുള്ളതു്. ഈ കുഞ്ഞിനെ നിങ്ങൾക്കു സൂക്ഷിക്കരുതെ” എന്ന് അവൾ അയാളോടു കുഞ്ഞിനുവേണ്ടി യാചിച്ചു.

പാവപ്പെട്ട വിചാരിപ്പുകാർക്കു നാക്കിളക്കാൻ പാടുണ്ടായിരുന്നില്ല. സങ്കടംകൊണ്ടു് ഉഗ്രമായ അയാൾ തന്റെ നേരെ നീട്ടിയ കുട്ടിയെ കയ്യിൽവാങ്ങി ഉമ്മവച്ചു തള്ളയുടെ കൈവശംതന്നെ കൊടുത്തു് എല്ലാവരേയും കപ്പലിൽകയറ്റി. കാഞ്ചനവല്ലി എല്ലാവ

രോടും യാത്രപറഞ്ഞു. കപ്പലിന്റെ കയറഴിച്ചു കടലിൽ തള്ളുകയുചെയ്തു.

കുട്ടിയെ കയ്യിൽ വച്ചുകൊണ്ടു കപ്പലിന്റെ തലയ്ക്കൽ തന്നെ നിന്നു് ആ സാലുപിതന്റെ ഭാഗ്യദശരണ്ടു കൊല്ലവും കഴിച്ചുകൂട്ടിയ ആ ദുഃഖപാതരത്തിലേക്കുതന്നെ നോക്കിനിന്നു. കാറ്റുപിടിച്ചു വായുന്ന കപ്പൽ ഏറെക്കഴിയുന്നതിനു മുമ്പു് ആ ലീപിനെ കാണാവുന്ന ദൂരത്തുനിന്നും മറഞ്ഞു. ക്രമേണ അവർക്കു ചുറ്റും അത്യഗാധവും അപരിമിതവും ആയ ഘോരസമുദ്രമല്ലാതെ ഒന്നും ദൃശ്യമായിരുന്നില്ല.

യുദ്ധം കഴിഞ്ഞു് അളികേശൻ രാജധാനിയിൽ മടങ്ങി എത്തിയ ഉടനെ വിചാരിപ്പുകാരെ വിളിച്ചു ഭാഗ്യയേയും കുട്ടിയേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുന്നതിനു് ആജ്ഞാപിച്ചു. അയാൾക്കു് അപ്പോഴാണ് ഈ സാഗതിയിൽ എന്തോ അബദ്ധം പിണഞ്ഞതായി തോന്നിയതു്. രാജാവിന്റെ ആജ്ഞകേട്ടു കരനേരം അയാൾ എന്തു ചെയ്യണമെന്നറിയാതെ അമ്പരന്നു നിന്നു. ഒടുവിൽ വേറെ നിവൃത്തി ഒന്നും കാണാതെ നടന്ന സംഗതികൾ എല്ലാം അദ്ദേഹത്തെ ധരിപ്പിച്ചു. തന്റെ പ്രവൃത്തിക്കു് അടിസ്ഥാനമായ രാജശാസനയും അയാൾ തിരുമുറിവിൽ സമർപ്പിച്ചു.

രാജാവു് എന്തോവലുതായ കൃത്രിമം നടന്നിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടു് എഴുത്തുകാണ്ടുവന്നദൂതനെ ആളയച്ചുവരുത്തിക്കോദിച്ചു. വിവരങ്ങൾ പറഞ്ഞുവന്നപ്പോൾ ഈ കൃത്രിമം മഴുവന്നു ആരുടെ കൃത്യം എന്നു് അദ്ദേഹം ഉട

രന്ന

നെ മനസ്സിലാക്കി. അമ്മയായാലും അതിക്രമം കാണിച്ചുവെക്കുക തക്ക ശിക്ഷ കൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നു തീരുമാനിച്ചു. ഉടൻതന്നെ അവരെ കാരാഗൃഹത്തിൽ ഇട്ടടയ്ക്കുന്നതിന് ഉത്തരവുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും കളഞ്ഞുപോയ നിധി തിരിച്ചു കിട്ടുന്നതിന് ഒരു മാർഗ്ഗവും അദ്ദേഹം കണ്ടില്ല. രാപ്പകൽ രാജ്ഞിയേയും കുമാരനേയും സ്മരിച്ചു വിലപിച്ചുതന്നെ അദ്ദേഹം കാലം കഴിച്ചു.

നിരാശ്രയായി കടലിൽതള്ളിയ കാഞ്ചനവല്ലിയുടെ കഥ എന്തായി? തിരമാലകളുടെ ക്രൗന്ധം അവൾ മുഖവൊരിക്കൽ അറിഞ്ഞതാണെങ്കിലും ഇപ്പോൾ തന്റെ കട്ടിയുടെ ഗതിയോർത്തു അവൾക്ക് അതിലുള്ള ഭീതി തുലോം വർദ്ധിച്ചു. കാരാടിച്ച് അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും പാഞ്ഞും പട്ടത്തിൽ തിരിഞ്ഞും, ഓളം തല്ലി വെള്ളം അടിച്ചു കയറിയും ഇരുപുറവും ചരിഞ്ഞു പാഞ്ഞു കൊണ്ടിരുന്ന കപ്പൽ നിമിഷംതോറും ചാരയിൽതട്ടി അടിച്ചു പിളരുമെന്ന് അവൾ ഭയപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ തൽക്കാലത്തേയ്ക്കും ആ വക അപകടം ഒന്നും കൂടാതെതന്നെ കപ്പൽ രണ്ടു മൂന്നു മാസം ഒഴുകിക്കൊണ്ടുപോയി.

ഇതിനിടയിൽ രത്നപരിയിലെ രാജാവ് ഏകസന്താനമായ പുത്രീക്ക് സംഭവിച്ച സങ്കടങ്ങളും അവൾ എവിടെയെന്നറിയാതെ പൊയ്ക്കോയ വർത്തമാനവും അറിഞ്ഞു സെന്റാഷ്ട്രക്കാർ തന്റെ നേരേകാണിച്ച ഭർമ്മം ഒരിക്കലും ക്ഷന്യാധ്യമാണെന്ന് അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചില്ല. അവരെ ചേർന്നുപോലെ ശിക്ഷിക്കുന്ന

തിന് ഒരു വലിയ നാവികബലം ശേഖരിച്ച് അദ്ദേഹം സമത്വനാരായ നേതാക്കന്മാരെ നിയമിച്ചു. അവർ സെന്ററാഷ്ട്രക്കാരെ തോല്പിച്ച് അവരുടേ രാജ്യം മുഴുവനും കൊള്ളയിട്ടു നശിപ്പിച്ചു സ്വരാജ്യത്തേക്കു തിരികെയും ചെയ്തു.

മടങ്ങിപ്പോകുന്ന ചഴി കടലിൽ റോഡായി ഒരു കപ്പൽ കാറ്റിലും ഓളത്തിലും അലഞ്ഞലഞ്ഞു ഒഴുകിപ്പോകുന്നതു കപ്പക്കാർ ദൂരനിന്നു കണ്ടറിഞ്ഞു. നായകന്മാരുടെ അനുവാദത്തോടുകൂടി അവർ അതിനടുത്തു ചെല്ലുകയും കപ്പൽതട്ടിമേലും ചുങ്കത്തും ആരേയും കാണാതെ അത്തുതപ്പെട്ടു വിവരം സേനാനായകനെ ധരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. കപ്പൽ മുഴുവനും തിരഞ്ഞു ആരെയെങ്കിലും കണ്ടാൽ തന്റെ മുമ്പാകെ കൊണ്ടുവരുന്നതിനു് അദ്ദേഹം ആജ്ഞകൊടുത്തു. കപ്പക്കാർ ഏല്പായിടത്തും തിരഞ്ഞു ഒടുവിൽ ക്ഷീണംകൊണ്ടും ഭയംകൊണ്ടും മുതപ്രായരായി കിടന്നിരുന്ന പുത്രനേയും മാതാവിനേയും കണ്ടെത്തി. സേനാനായകന്റെ മുമ്പിൽ അവരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെന്നപ്പോൾ രാജപുത്രിയായ കാഞ്ചനവല്ലിയെ അദ്ദേഹം തിരിച്ചറിഞ്ഞതേ ഇല്ല. അവളും വസ്തുത ഒന്നും വെളിവാക്കാതെ തന്റെ വാസ്തുവകുമാ ഗ്രഹണം ചെയ്തു് ഈ അകപ്പാടിന്റെ ചരിത്രം പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. അവളുടെ സങ്കടവും കട്ടിയുടേയും അവളുടേയും രൂപലാവണ്യവുംകണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സലിഞ്ഞു് അവരെ ഒരുമിച്ചു താമസിപ്പിച്ചു, രത്നപുരത്തു ചെന്നതിനുശേഷം തന്റെ ഭാര്യയുടെ പക്കൽ അവരെ ഏല്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

രവ്യ

അളികേശൻ തന്റെ സർവ്വവും കളഞ്ഞു പോയ സങ്കടത്തോടുകൂടി പലഉപശാന്തികളും പ്രതിവിധികളും നോക്കി ഒന്നിലും ഒരുസമാധാനവും കാണാതെ ഒരു തീർത്ഥയാത്രചെയ്യാമെന്നു വിചാരിച്ചുതിരിച്ചു. സുകൃതക്ഷയംകൊണ്ടു സങ്കടപ്പെടാനുള്ള അനുഭവം വന്നതാണെന്നും; അതിന്റെ നിവാരണത്തിനും, മനസ്സിന്റെ അസ്വാസ്ഥ്യത്തിനു ദേശസഞ്ചാരം വളരെ ആശ്വാസകരമാകുകൊണ്ടു് അതിനുംവേണ്ടി, അദ്ദേഹം പല സ്ഥലങ്ങളും സന്ദർശിച്ചു, രത്നപുരിയിലും വന്നുചേർന്നു.

രാജാവിനെ യഥോചിതം സല്ക്കരിക്കുന്നതിനു വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഈ വർത്തമാനം കാഞ്ചനവല്ലിയുടെ രക്ഷിതാക്കന്മാർ തമ്മിൽ പ്പറയുന്നതു് അവരുകേട്ടു. തൽക്കാലത്തെ പരിഭവം കൊണ്ടു കഠിനമായിത്തന്നെ ഉപദ്രവിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, ഇനിയെങ്കിലും ഭർതാവുതന്നെ സ്വീകരിക്കുമോ എന്നു ഉൽക്കണ്ഠ അവളുടെ ഉള്ളിൽകടന്നു. അളികേശന്റെ വരവും താമസവും സൽക്കാരങ്ങളും വർത്തമാനങ്ങളും ഒന്നും വിടാതെ അവരുകേട്ടുചിറ്റിത്തു് ഒരു സൂത്രപ്രയോഗിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചു.

ഒരുദിവസം രത്നപുരിയിലെരാജാവു് അതിഥിയായ രാജാവിനു് ഒരുവലിയ വിരുന്നുകഴിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ പ്രഭുക്കന്മാരും, പ്രമാണികളും, നായകന്മാരും ആയിപലരും ചെല്ലുന്നകൂട്ടത്തിൽ കാഞ്ചനവല്ലിയുടെസ്നേഹിതനായ പ്രഭുകൂടി പോകുന്നുണ്ടായിരുന്നു. നവകുമാരനെ നല്ല വസ്ത്രങ്ങളെല്ലാം ധരിപ്പിച്ചു് അദ്ദേഹം

൪൯

ത്തിന്റെകൂടെ അയച്ചു. എല്ലാവരും ഇരിക്കുന്നിടത്തു ചെന്നാൽ അളികേശന്റെ അടുക്കൽനിന്നു മാറരുതെന്നും അദ്ദേഹത്തിനെത്തന്നെ നല്ലപോലെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിക്കൊള്ളണമെന്നും അവനോടു പറഞ്ഞയച്ചിരുന്നു. അവൻ അതുപോലെതന്നെ അകത്തുചെന്നു അളികേശന്റെ അടുക്കൽതന്നെ നിന്നു. കോമളനായ ഈ കമാരനിൽ രാജാവിനു കൌതുകംതോന്നി, അവൻ ആരെന്നുചോദിച്ചു. നവകമാരന്റെ വളർത്തുപുനായ പ്രള അവന്റെ പൂർവ്കഥ അറിയാവുന്നിടത്തോളം അദ്ദേഹത്തിനെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു.

അളികേശൻ വളരെ ആശങ്കയോടുകൂടി വൃത്താന്തം മുഴുവൻ കേട്ടു. കുട്ടിയുടെ മുഖത്തു നോക്കുമ്പോൾ പഴയ ഒരു സ്മരണ അദ്ദേഹത്തിനുദിക്കുന്നുണ്ട്. സംഗതിയുടെ വിവരം കേട്ടപ്പോഴും ഏതാണോ താൻ സംശയിക്കുന്നതു സംഭവിക്കാവുന്ന സ്ഥിതി കാണുന്നുമുണ്ട്. ഈ കുട്ടി തന്റെ മകൻതന്നെയല്ലേ? ഇവന്റെ അമ്മ കാഞ്ചനവല്ലി തന്നെയാണോ? എന്നിങ്ങിനെ ഓരോ വിചാരങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ ക്ഷണംപ്രതി പാഞ്ഞോടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കുറച്ചുനേരം ആലോചിച്ചപ്പോൾ നിരാശതോന്നി. കാഞ്ചനവല്ലിയേയും കുട്ടിയേയും കടലിൽ ഒഴുക്കിയിട്ട് എത്ര കാലമായി? ഇപ്പോൾ എവിടെനിന്നും കിട്ടുന്നു? പോയതു പോയതുതന്നെ. എന്നു ഭ്രമിച്ചു. ഏതായാലും ആ കുട്ടിയുടെ അമ്മയെ കൂടി കണ്ടെത്തുക എന്നു തീരുമാനിച്ചു ഉഴ

ണകഴിഞ്ഞുപോകുമ്പോൾ തന്നെകൂടി വീട്ടിലേക്കു കെ
ണ്ടുപോകണമെന്ന് ആ പ്രഭുവിനെ അറിയിച്ചു.

വീട്ടിലേക്കു പോകുവഴി നവകുമാരൻ പലതും പ
റഞ്ഞും കളിച്ചും അവരെ രസിപ്പിച്ചും കൊണ്ടുപോയി.
വീട്ടിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ പോയവരെ പ്രതീക്ഷിച്ചു നിൽ
ക്കുന്ന കാഞ്ചനവല്ലിയെത്തന്നെയാണ് ആദ്യമായി
കണ്ടെത്തിയത്. ചാകാലമായി കെട്ടിനിന്നിരുന്ന വി
കാരങ്ങൾ അന്യോന്യം പ്രവർത്തിക്കയാൽ രണ്ടുപേരും
ആലിംഗനം ചെയ്തുകൊണ്ടു കുറെനേരം കരഞ്ഞുപോ
യി. പിന്നെ ഈ അബദ്ധം എല്ലാം പിണച്ചു എഴു
ത്തു കളവാണെന്ന് അവളെ മനസ്സിലാക്കി പല സാ
ന്തപനങ്ങളും പറഞ്ഞു അവളുടെ പരിഭവം തീർത്തു. പ്ര
ഭുവും കാര്യം അറിഞ്ഞു വളരെ സന്തോഷിച്ചു.

അപ്പോഴാണ് കാഞ്ചനവല്ലി താൻ ആരാണെന്നു
ള്ള സൂക്ഷ്മതപാ പ്രസ്താവിച്ചത്. അതുവരെ ആ വി
വരം അവളുടെ ഭർത്താവിനുകൂടി അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു.
ഉടനേതന്നെ വിവരം രത്നപുരി രാജാവിനെ ആളയ
ച്ചറിയിച്ചു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൽക്കാരവും സകല
ആശിസ്സുകളും ഏറ്റ് വധുവരന്മാർ അവിടെ കുറെ
നാൾ താമസിച്ചു. ഒടുവിൽ അവർ ആനന്ദകരമാകും
വണ്ണം സ്വരാജ്യത്തേക്കു പോയി സുഖമായിരിക്കുകയും
ചെയ്തു.

ഹൈമവതി.

പശ്ചിമഘട്ടത്തിന്റെ താഴ്വരയിൽ ശൈലശീതം എന്നു വിഖ്യാതമായി അതി ഹലവത്തായ ഒരു പ്രദേശം ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ പ്രദേശം എല്ലാക്കാലത്തും ഒരുപോലെ സുദൃഷ്ടമായും, വയലും പുരയിടങ്ങളും വിളവുകൾ കൊണ്ടു തഴച്ചും, പൂർണ്ണമായ രാജാക്കന്മാർ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള മഹാനഗരശ്രേണികളുടെ അത്യന്തങ്ങളായ ഗോപുരങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിലസിയും ലക്ഷ്മിയുടെ ആസ്ഥാനമായി പ്രകാശിച്ചു.

ആ ദിക്കിനു് അധിപനായിരുന്നതു വാസവൻ എന്നു പേരായ ഒരു യുവപ്രഭുവായിരുന്നു. അദ്ദേഹം കാഴ്ചയിൽ സുന്ദരനും ബലവാനും ആയിരുന്നതുപോലെ പ്രവൃത്തികളിൽ സദൃശനും മാനിയും കൂടി ആയിരുന്നതു കൊണ്ടു സകലരും അദ്ദേഹത്തെ മനുഷ്യവം സ്നേഹിക്കയും സന്തോഷപൂർവ്വം സേവിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. എന്തെങ്കിലും ഒരു കാര്യം അദ്ദേഹത്തിനെപ്പറ്റി പറയണമെങ്കിൽ, കരോണധികം വീനോദശീലനായിരുന്നതുമാത്രമാണ്. നായാട്ടിലും മറ്റു വിനോദങ്ങളിലും സദാ ഉൾപ്പെട്ടു് അധികനമയവും വ്യയം ചെയ്തുവന്നിരുന്നു.

ഒരുദിവസം പ്രജകൾ എല്ലാപേരും കൂടിച്ചേർന്നു് അദ്ദേഹത്തിനോടു യോഗ്യതകളു ചേർന്നുപോലെ ഒരു വി

വാഹം ചെയ്യണമെന്നു യാചിച്ചു. “ഞങ്ങളുടെ കഷ്ട കാലത്തിന് അവിടുത്തേയ്ക്കു വല്ല ഹാനിയും സംഭവിച്ചുപോയാൽ പിന്നെ ഞങ്ങളുടെ കഥ എന്തായിരിക്കും? അവിടെക്ക് ഒരു പുത്രനും കൂടി ഇല്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ എവിടെനിന്നെങ്കിലും ഒരുത്തൻ ഞങ്ങളുടെ നാമനായി വരികയേ ഉള്ളൂ. ആരുതന്നെ ആയാലും അവിടെത്തപ്പോലെ ഞങ്ങളു ഭരിക്കുന്നതിന് ആരുണ്ടാകും? വിശേഷിച്ചു കേവലം അപരിചിതനാകുമ്പോൾ ഇവിടെത്ത നടപടികളും ചട്ടങ്ങളും നിശ്ചയമില്ലാതെ ഞങ്ങളു ദ്രോഹിക്കുന്നതിനും ഉപദ്രവിക്കുന്നതിനും കൂടി ഇടയായിത്തീരും. അതുകൊണ്ടു ഞങ്ങളുടെ ഈ പ്രാർത്ഥന അവിടുന്ന് ദയവായി സ്വീകരിക്കണം. ഞങ്ങൾ തന്നെ തെരഞ്ഞെടുത്തു് അഭിജാത്യംകൊണ്ടും മനോഹരംകൊണ്ടും അംഗലാവസ്ത്വംകൊണ്ടും അവിടുക്കു യോജിക്കുന്ന ഒരു തരുണിയെ ഇവിടെക്കൊണ്ടുവന്നാക്കാം. അതിനു കല്പനയുണ്ടാകണം” എന്ന് അവരുടെ നിവേദനം സമർപ്പിച്ചു.

വാസവൻ അവർക്കു പറയാനുള്ളതു് മുഴുവൻ ശ്രദ്ധിച്ചുകേട്ടു. അദ്ദേഹത്തിന് ഒട്ടും ദേഷ്യം തോന്നിയില്ല. ഒരു ചെറുചിരിയോടുകൂടി മറുപടി പറഞ്ഞു: “ഇങ്ങനെ ഒരു സംഗതി ഞാൻ ഇന്നേവരെ കരുതുകയുണ്ടായില്ല. എന്റെ മനസ്സിൽ പട്ടിയും പരുന്തും, കാടുംകരടിയും മാത്രമെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. വിവാഹം ഒരു വലിയ ബന്ധമാണ്. എനിക്കു കുറെ സ്വാതന്ത്ര്യമായിട്ടിരിക്കുന്നതാണു സന്തോഷം. എങ്കിലും, നിങ്ങൾക്ക് ഇക്കാര്യത്തിൽ ഇതിന്മണ്ണം കുണ്ഠിതമുള്ളതുകൊണ്ടു്, ആ

൨൩

അഭിപ്രായം ഞാൻ നിരസിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കു തന്നെ എനിക്ക് ഒരു ഭാര്യയെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനു കഴിപ്പെടേണ്ട. അതു ഞാനായിട്ടുതന്നെ ചെയ്യാനാണ് നല്ലത്. പക്ഷെ; ഞാൻ തിരഞ്ഞെടുക്കാനുള്ള നിങ്ങളുടെ എണ്ണം ഒരുപോലെ ആദരിച്ചുകൊള്ളാമെന്നും അവളെപ്പറ്റി ഒരുകാലത്തും സങ്കടം പറകയില്ലെന്നും എന്നോട് ഇപ്പോൾ സമ്മതിക്കണം.”

അവർക്ക് ഈ മറുപടി കേട്ടപ്പോൾ വളരെ സന്തോഷം ഉണ്ടായി. നന്ദിപൂർവ്വം അവരുടെ പ്രഭുവിനെ വണങ്ങി ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ ഉള്ള പ്രതിജ്ഞയും ചെയ്തു. എന്നേക്കു താൻ നിശ്ചയിക്കുന്ന സ്ത്രീയെക്കൊണ്ടുവരുമെന്ന് അദ്ദേഹം ഒരു തീയതിയും കുറിച്ചു. ആ ദിവസം യഥായോഗ്യം ആഡംബരങ്ങളും മറ്റും ഒരുക്കുന്നതിനു പെൺപ്രമാണികൾ ഏറ്റവും എല്ലാവരും വാസവേശനെ വാഴ്ത്തി സ്തുതിച്ചു സ്വഗൃഹങ്ങളിലേക്കു മടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

൨

രാജധാനിക്കടുത്തു് ഒരു തെങ്ങിയ സ്ഥലത്തു പാരുദത്തൻ എന്നു പേരായ ഒരു കിഴവൻ പാർത്തിരുന്നു. അയാൾക്കു സഹായമായും സന്താനമായും ഹൈമവതി എന്ന ഒരു മകൾ മാത്രമെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അവരുടെ സ്ഥിതി വളരെ ദാരിദ്ര്യത്തിലായിരുന്നു. നിത്യത അല്പ കായം കിഴങ്ങുകൊണ്ടാണു കഴിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും അതു

തന്നെ തുലോം ദുർല്ലഭമായിട്ടാണിരുന്നതു്. വൃദ്ധൻ പ്രാ
 യാധികൃതകൊണ്ടു് ഒരു വേല ചെയ്യുന്നതിനും ശേഷിയു
 ണ്ടായിരുന്നില്ല. ഹൈമവതിയുടെ പ്രയത്നംകൊണ്ടു മാ
 ത്രം വപ്പുതും ഉണ്ടാക്കി കഴിച്ചുപോന്നു. അതിരാവിലെ
 ഉണന്നു് ഏതാനും ആട്ടിൻചരറം ഉണ്ടായിരുന്നവയെ
 മേയുന്നതിനു് അടിച്ചിറക്കും. വീട്ടിൽ വന്നു വെള്ളം
 കോരി എല്ലായിടവുംശുചിയാക്കി അപ്പുൻ സ്വപ്നം ആ
 ഹാരം കൊടുത്തതിനു ശേഷം, ഉള്ളതു താനും ഭക്ഷിച്ചു
 പകൽ മുഴുവനും കൊണ്ടലുകൾ വച്ചു പിടിപ്പിച്ചിരുന്ന
 ചെറിയ തോട്ടത്തിൽ വല്ല വേലയ്ക്കു ചെയ്തുകൊടുക്കും. ഇ
 രട്ടിയാൽ വീട്ടിനുള്ളിൽ എത്തി സ്വപ്നം വല്ലതും അപ്പു
 ന്നം കൊടുത്തു താനും കഴിച്ചു് അൽരാത്രിവരെ നെ
 യു്ത്തോ തൂണാലോ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കും. ഇങ്ങനെ
 രാപ്പകൽ ഒഴിവില്ലാതെ ഒരു മിനിട്ടു നേരമെങ്കിലും സു
 ഖം എന്തെന്നറിയാതെയാണു് അവൾ വളർന്നിരുന്നതു്.

പലപ്പോഴും ആ വഴിയെ നായാട്ടിനു പോരുമ്പോൾ
 വാസവൻ ഹൈമവതിയെക്കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. ഒട്ടധികം ദിവ
 സവും ആ കടലിനടുത്തുകൂടിത്തന്നെ പൊയ്ക്കൊണ്ടിര
 ന്നതിനാൽ അവിടത്തെ വിവരങ്ങൾ എല്ലാം അദ്ദേഹ
 ത്തിനു് അറിയാമായിരുന്നു. ഹൈമവതിക്കു രൂപലാവ
 ണ്യംപോലെതന്നെ അപൂർവ്വമായ ബുദ്ധിഗുണവും ഉണ്ടെ
 ന്നു് എല്ലാവരും പ്രശംസിക്കുന്നതു് അദ്ദേഹവും അറി
 ഞ്ഞിരുന്നു. ആർദ്രവും, നിമ്ബലവും, അക്രമിയവും
 ആയ അവളുടെ മനോവാക്യപ്രവൃത്തികൾ അറിഞ്ഞു
 സന്തോഷിക്കാത്തവരായി അവിടങ്ങളിൽ ആരുംതന്നെ
 ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇപ്രകാരം കണ്ടും കേട്ടും തന്നിടു്

ഒരുപോലെ തൃപ്തിതോന്നിയ ആ യുവതിയെത്തന്നെ യാണു ഭാര്യയായി വരിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹം തീരുമാനിച്ചത്.

മനസ്സുകൊണ്ടു മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന ഇക്കാര്യത്തിൽ പിന്നീടൊരു അന്വേഷണവും നടത്തുവാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആളുകൾക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം അറിവില്ലാത്തതിനാൽ അവർ വല്ലാതെ പരിഭ്രമിച്ചു. എന്നും പതിവുപോലെ പട്ടിയും കൂട്ടവും ആയി രാജാവു നായാട്ടിനുപോകുന്നുണ്ട്. ഒരു ഭാര്യയെ അന്വേഷിക്കുന്ന ഉദ്യമങ്ങൾ ഒന്നും കാണുന്നില്ല. വല്ല ആലോചനയും ഉണ്ടെങ്കിൽ സ്വന്തം ഗൃഹങ്ങളിൽ എങ്കിലും അറിയാതെ വരികയില്ലല്ലോ. എന്നെല്ലാം ആലോചിച്ച് അവർ പിറുപിറുത്തുടങ്ങി. രാജാവു പറഞ്ഞു കബളിച്ചതല്ലാതെ വിവാഹം ചെയ്യുന്ന മട്ടു കാണുന്നില്ലെന്ന് ഒരു സംസാരം നാടൊക്കെ പരന്നു.

വിവാഹത്തിനു മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ച തീയതിയും ആയി; എന്നിട്ടും ആടും വധുവിനെപ്പറ്റി ഒരു അറിവും ഇല്ല. രാജധാനി മുഴുവൻ അലങ്കരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. സദ്യയ്ക്കുള്ള വട്ടങ്ങളും ഒരുക്കി. രാജസേവകന്മാരും പെരുംപ്രമാണികളും ഉടുത്തൊരുങ്ങി വലിയ തകൃതിയായി ശ്രമിച്ചുതുടങ്ങി. അപ്പോഴെ രാജാവു പ്രതിശ്രുതയായ വധുവിനെക്കൊണ്ടുവരുന്നതിനു പുറപ്പെട്ടു.

അന്നു ഹൈമവതി പതിവിലും കുറേനേരത്തെയാണ് എഴുന്നേറ്റത്. തനിക്കു വരുവാൻ പോകുന്ന മഹാഭാഗ്യത്തെക്കുറിച്ച് എള്ളുളവും അറിവുണ്ടായിട്ടില്ല; ജോ

ലികളെല്ലാം നേരത്തെ കെട്ടിക്കിയാൽ, രാജാവിന്റെ മഹിഷിയാകാൻ പോകുന്ന കന്യകയെ തനിക്കും ഒന്നു കാണാൻ പോകാമല്ലോ എന്നു കുരുതിമാത്രമായിരുന്നു. “രാവിലെ തന്നെ എല്ലാ ജോലിയും കെട്ടിക്കൊണ്ടു. എന്നാൽ എഴുന്നള്ളത്തു സമയമാകുമ്പോഴേയ്ക്കും എനിക്കു നഗരത്തിൽ പോയിവരാം.” എന്നു മനസ്സിൽ സങ്കല്പിച്ചു അവൾ തൊട്ടിയുംകൊണ്ടു കിണറ്റിൻകരയ്ക്കു ചെന്നു. ആ വഴിയെ അവൾക്കു അഭിമുഖമായി അശ്വപാശ്രമനായ ഒരു യുവാവു വരുന്നതു കണ്ടു അവൾ അല്പമറഞ്ഞു നിന്നു. അയാൾ അവളുടെ അടുക്കൽത്തന്നെയാണു ചെന്നതു്. താഴെ ഇറങ്ങി ചെല്ലുന്നതുകണ്ടു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ അതു് ആ നാട്ടിലെ രാജാവുണെന്നു അവൾ ധരിച്ചു. മഹൽ സന്ദർശനത്തിൽ സ്വാഭാവികമായ വിനയത്തോടുകൂടി അവൾ കല്പന കാത്തു നിന്നു.

രാ- “കുഞ്ഞേ! നിന്റെ അച്ഛൻ എവിടെ ഇരിക്കുന്നു? എന്ന് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. “അതാ അകത്തുണ്ടു്” എന്നു പറഞ്ഞു ഹൈമവതി നേരെ ഗൃഹദ്വാരത്തിലേക്കു കൈകാണിച്ചു. രാജാവു് എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നു എന്നറിഞ്ഞു വൃദ്ധനായ ചാരുദത്തൻ വളരെ പരിഭ്രമിച്ചു ഓടി വിറച്ചു ചെന്നു എതിരേറു. അയാളെ തന്റെ അരികിൽ പിടിച്ചിരുത്തി, നന്നെ ശാന്തമായ സ്വരത്തിൽ “ചാരുദത്താ” നിങ്ങളുടെ പുത്രിയെ എനിക്കു വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നു മോഹമുണ്ടു്.” എന്നു വന്ന കാര്യത്തെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചു.

വെ

സകടപ്പെടരുത്. വാക്കിലും വിചാരത്തിലും കൂടി അ സംരൂപി കാണിച്ചുകൂടാ. ഇതെല്ലാം നിനക്കു സമ്മതം തന്നെയോ?”

ആ സാലാപിക്ക് അപ്പോൾ മറുപടി മുട്ടിയല്ല: “പൊന്നുതമ്പുരാനേ, അവിടന്ന് എന്നിൽ ചൊരിയുന്ന ഈ അനുഗ്രഹം ഞാൻ ഒന്നുകൊണ്ടും അർഹിക്കുന്നില്ല. എങ്കിലും, മനുഷ്യാ വാചാ കർമ്മണാ അവിടത്തെ നേ ക്കു ഞാൻ അപ്രീതി കാണിക്കുമെന്ന് അവിടുന്ന് കരു തേണ്ട” എന്നു സധൈയ്യം അവൾ പ്രതിജ്ഞചെയ്തു. “ശരി” എന്നു പറഞ്ഞു ഹൈമവതിയെ കൈക്കുടി ചു വൃലാനോടും യാത്രപറഞ്ഞു അദ്ദേഹം അവിടെ നിന്നും തിരിച്ചു.

പുറത്തേക്കിറങ്ങിയപ്പോൾ അവിടെ ഒരു വലിയ പുരുഷാരം കണ്ടു. രാജാവ് ആ കുടിലിൽ കയറിയിരി ക്കുന്ന വർത്തമാനം എങ്ങനെ പ്രജകളെല്ലാം അറിഞ്ഞു! അവിടെ നടക്കാവുന്ന സംഗതികളുടെ സ്വഭാവത്തെ പറ്റി അവർക്ക് ഉഴഛിക്കുന്നതിനുപോലും മനസ്സുപോ യില്ല. എങ്കിലും പലരും ശങ്കിച്ചു എല്ലാവരും തമ്മിൽ തമ്മിൽ വാഗ്വാദങ്ങൾ നടത്തി കലശൽ കൂടിക്കൊ ണ്ടിരുന്ന ഒരു കുടിലിനകത്തും കേട്ടു. സമയം നന്നെ ന്നു തീരുമാനിച്ചു രാജാവ് മുന്വോട്ടു കടന്നു ലജ്ജകൊ ണ്ടു പിന്നിൽ ഒതുങ്ങുന്ന ഹൈമവതിയെ മുന്വോട്ടുനി രുത്തി “ഇതാ എന്റെ രാജ്ഞിയെ കണ്ടുകൊള്ളുവിൻ എന്ന് സ്നേഹിക്കയും ആദരിക്കയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് ഇ വളം അതുപോലെയിരിക്കണം” എന്നു അത്യച്ചന്തിൽ പറഞ്ഞു. അനേകായിരം തലകൾ കുനിഞ്ഞു. അവ

൭൯

കുതമായി പുറപ്പെട്ട ആഹ്ലാദലാപനി ഗംഭീരാവ
ത്തോടുകൂടി ദിഗന്തം അടഞ്ഞുതിങ്ങി മേല്പോട്ടുയന്നു. ഇ
ങ്ങനെ ഹൈമവതിയുടെ സ്വീകരണവും കഴിഞ്ഞു.

രാജശാസനപ്രകാരം അനേകം ദാസിമാർ ഹൈ
മവതിയെ കുടിലിനകത്തു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെന്നു വിശേഷ
മാതിരി വസ്രങ്ങളുൾ അണിയിച്ചു. മലിനമായ അവ
ളുടെ വസ്രങ്ങളെ എടുത്തു മാറുന്നതിനു തന്നെ അവ
വർഷം വളരെ സങ്കോചം തോന്നി. എങ്കിലും രാജകോ
പം ഭയന്ന് അവർ എണ്ണത്തിനൊന്നും കുറവുവരാതെ
സകലതും ധരിപ്പിച്ചു അവളെ അലങ്കരിച്ചു. പട്ടു
കൊണ്ടു വിശേഷരീതിയിൽ നിമ്മിക്കപ്പെട്ട വസ്രങ്ങളുൾ
കൊണ്ടു ദേഹം മൂടി, തലയിൽ സ്വർണ്ണമയവും രത്ന
ഖചിതവും ആയ കിരീടം ധരിച്ചു അതാതവയവങ്ങളുൾ
ക്ക് ഇണങ്ങുന്ന പലമാതിരി ആഭരണങ്ങളും അണി
ഞ്ഞു പുറത്തേക്കിറങ്ങിവന്ന ആ വിഗ്രഹം നഖശിഖാന്ത
രം നോക്കി സകലരും അഭിനന്ദിച്ചു. ആഭിഷാത്യവും
കലീനത്വവുംകൊണ്ടു വരാവുന്ന സകല സൗഭാഗ്യങ്ങളും
അകൃത്രിമമായിത്തന്നെ ആ ശരീരത്തിൽ ഉണ്ടായി
രുന്നു. രാജാവു തന്നെ അവളെ ഒരു കുതിരപ്പുറത്തു ക
യറി താനും വേറൊന്നിന്മേൽ കയറി അവികിൽ ന
ടത്തിക്കൊണ്ടു ചെഴരസമുഹത്തിന്റെ ആശീർവാദങ്ങളും
ആർപ്പവിളികളും തുടരത്തുടരെ ഘോഷിക്കുന്നതിനി
ടയിൽ കൊട്ടാരത്തിലേക്കെഴുന്നെള്ളി.

നൂ

൩

രാജ്ഞിയുടെ നിലയിൽ ഹൈമവതി സകലരുടേയും സ്നേഹത്തിനും ബഹുമാനത്തിനും പാത്രമായിത്തീർന്നു. തന്റെ നിലയ്ക്കു ചേർന്ന ഗൗരവവും അടക്കവും ഉണ്ടായിരുന്നതല്ലാതെ അവൾക്ക് ഈ പുതിയ പരിവർത്തനംകൊണ്ടു ലേശംപോലും ധാളു തോന്നിയില്ല. അവളുടെ സ്വാഭാവികമായ ബുദ്ധിചാതുര്യവും സാമത്വവിശേഷവും പല ലേട്ടങ്ങളിലും അവളുടെ ഭർത്താവിനു രാജകാര്യങ്ങളിൽ കൂടി അനുഭവപ്പെട്ടു. ഏതു സന്ദർഭത്തിലായാലും പ്രയോജനപ്പെടുത്തേണ്ട നല്ല മാർഗ്ഗങ്ങൾ അവൾ ഉപദേശിച്ചുകൊടുത്തു.

ഇങ്ങനെ ഒരു വർഷത്തോളം കഴിഞ്ഞു അവൾക്ക് ഒരു പുത്രം ജനിച്ചു. രാജാവിനും രാജ്ഞിയ്ക്കും ഒരുപോലെ ഈ അനുഗ്രഹത്തിൽ മനസ്സിണങ്ങി. എന്നാൽ ഹൈമവതിയുടെ പൂർവ്വകഥകളെ വിസ്മരിക്കാത്തവരായ ചില പ്രഭുക്കന്മാർ രാജാവിനു പല ദുർബ്ബോധനകളും ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നതുകൊണ്ടു കാലക്രമേണ അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു മത്സരം തോന്നി. ഹൈമവതി സദാ സമയവും ക്ഷമയും അനുസരണയും ഉള്ള ഒരു ധർമ്മപത്നിയായിട്ടുണ്ടെന്നയാണു ചെരുമാറിയിരുന്നതെങ്കിലും, അതു തന്റെ സ്നേഹപൂർവ്വമായ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു മാത്രമാണെന്ന് അദ്ദേഹം സങ്കല്പിച്ചു. പുരുഷന്മാർക്ക് ഈ വിചാരം അസാധാരണമല്ലല്ലോ. അവളുടെ നേരെ നിർദ്വേഷമായി ചെരുമാറുകയാണെങ്കിൽ ഈ അനുഭാവം നിലനിൽക്കുമോ, എന്നു പരീക്ഷിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

നൂഹ

ഒരു ദിവസം രാത്രി ഹൈമവതി കിടപ്പറയിൽ ഇരുന്ന് കുട്ടിയെ എടുത്തുവെച്ചു ലാളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ രാജാവ് അകത്തേക്കു കടന്നുചെന്നു. പതിവില്ലാത്ത പോലെ രോഗദ്രവ്യം ആർദ്രതാവുമായ ഒരു ഭാവം മുഖത്തു പ്രത്യക്ഷമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഭാര്യയുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. “ഹൈമവതി, നിന്നെപ്പറ്റി എനിക്കു വളരെ സ്നേഹമുണ്ടെന്നു നിനക്കുതന്നെ അറിയാമല്ല. എന്നാൽ രാജാക്കന്മാർക്കു് സ്വന്തമായ അഭിപ്രായങ്ങൾപോലെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു സ്വാതന്ത്ര്യമില്ല. ഇതാ, നമ്മുടെ പ്രഭുക്കന്മാർ നിന്റെ പഴയസ്ഥിതികളെക്കുറിച്ച് ആക്ഷേപിച്ചുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. വിശേഷിച്ചും, ഈ കുട്ടി ഉണ്ടായതിനുശേഷം അവർ കരേക്കൂടി കലശലായി ആവലാധിപ്പെടുന്നുണ്ട്. ഇനി ഏതായാലും അവരുടെ നിവേദനങ്ങളെപ്പറ്റി ഒന്നും ഗണിക്കാതിരിക്കുന്നതു നമുക്കു ശ്രേയസ്സല്ല. ഈ കുട്ടി വളന്നു വന്നു് ഒരു കാലത്തു് അവരെ ഭരിക്കാനിടവരുമെന്നാണു് അവർക്കുള്ള സങ്കടം. അതുകൊണ്ടു് ഈ കുട്ടിയെ ഉപേക്ഷിച്ചുകളയാമെന്നാണു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതു്.” ഇത്രയും ആയപ്പോഴേയ്ക്കു മനസ്സിലുദിച്ച അനുകമ്പ ബലമായി അമർത്തി അദ്ദേഹം പിന്നെയും തുടന്നു. “നിനക്കു് അതിൽ വളരെ സങ്കടമുണ്ടാകുമെന്നു് എനിക്കറിയാം. മുമ്പു നിന്നെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ വന്ന കാലത്തു നീ ചെയ്ത പ്രതിജ്ഞ ഓർക്കുന്നുണ്ടോ? ഇപ്പോഴാണു് നിന്റെ സത്യത്തിന്റെ മഹിമ കാണിക്കേണ്ടതു്. എന്തു പറയുന്നു?”

ഹൈമവതി അസംഗതമായ ഈ സങ്കടത്തിൽ

സ്കൂളിച്ച് ഇരുന്നുപോയി. കരയുകയാകട്ടെ ആവലാധിപ്പെട്ടുകയാകട്ടെ അവർ ചെയ്തില്ല. “എല്ലാം അവിടത്തെ ഹിതംപോലെ. ഞാനും എന്റെ കുട്ടിയും അവിടത്തെ അടിമകളാണ്. ഞങ്ങളെ എന്തുചെയ്യുന്നതും സമ്മതം തന്നെ” എന്ന് അവർ ധീരതയോടെ മറുപടി പറഞ്ഞു. ഇത്രയും കഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാജാവിനു പിന്നീടുള്ള നടപടികൾക്കു ചെയ്യുമുണ്ടായി. ഒരു പ്രളയവർഷത്തിനു തയ്യാറായിട്ടാണ് അദ്ദേഹം ചെന്നിരുന്നതു്. ഈ സമയാനം കേട്ടു് അദ്ദേഹവും സമയാനിച്ചു. തൽക്കാലം വിചാരമഗ്നനായി അവിടെ നിന്നും പുറത്തു ഷിറങ്ങി, കാവൽ നിന്നിരുന്ന ഒരു ഭടനെ വിളിച്ചു കുട്ടിയെ എടുത്തുകൊണ്ടു പോരുന്നതിനു് ആജ്ഞാപിച്ചു മുമ്പോട്ടുനടന്നു.

ആജ്ഞാകരനായ ഭടൻ വേണ്ടുവോളം നിഷ്ഠൂരനായിരുന്നെങ്കിലും ഈ ഘട്ടത്തിൽ പരുഷതയെല്ലാം നീക്കിക്കൊണ്ടാണ് തുടങ്ങിയതു്. “തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് അടിയനിൽ അപ്രീതി കരുതരുതു്. അടിയൻ കല്പന നിവ്ഹിക്കാൻ വന്നതാണ്. കുട്ടിയെ കൊണ്ടുചെല്ലുവാൻ കല്പിച്ചു്” എന്നു പറഞ്ഞു് അയാൾ കുട്ടിയെ കൈനീട്ടി വാങ്ങിച്ചു. എവിടെയോ കൊണ്ടുപോയിക്കളയാൻ തന്റെ സീമന്തസന്താനത്തിനെ വിട്ടുകൊടുത്ത അവസരത്തിലും അവളുടെ ചെയ്യും അവളെ ഉപേക്ഷിച്ചില്ല. കലശലായ സങ്കടം തോന്നിയെങ്കിലും മറ്റുള്ളവർ കാണുകയാതൊരു ചപലതയും കാണിക്കാതെ തന്റെ കുട്ടിയെ ഒന്നും കൂടി ദേഹത്തോടുചേർത്തു ചുംബിച്ചു് ആ ഭടന്റെ കയ്യിൽ ഏല്പിച്ചു.

നന്മ

അയാൾ കട്ടിയെ രാജാവിന്റെ കയ്യിൽ കൊണ്ടു ചെന്നു കൊടുത്തു. നടന്ന സംഗതികളെല്ലാം വിസ്തരിച്ചുപോദിച്ചു കാര്യമെല്ലാം അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കി. രാജ്യത്തിന്റെ മനോധൈര്യവും അനുസരണശീലവും ഓരോരുത്തർ അവരെ അഭിനന്ദിച്ചെങ്കിലും ഈ പരീക്ഷകൊണ്ടു മാത്രം വേണ്ടുവോളം തൃപ്തി അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായില്ല. കട്ടിയെ ഉടൻ തന്നെ തന്റെ സഹോദരി താമസിപ്പിച്ചിരുന്ന വേറൊരു രാജ്യത്തേക്കു ഭദ്രമായി അയച്ചു. ഈ സംഗതിയെപ്പറ്റി ഒരു ശബ്ദംപോലും പുറത്തു കേൾക്കരുതെന്ന് അവനെ ശാസിക്കുകയും ചെയ്തു. സംഗതികൾ മുഴുവനും പറയാതെ ആ കട്ടിയെ പ്രത്യേകം രക്ഷിച്ചുകൊള്ളണമെന്നും തന്റെ മകൾക്കടുത്ത യോഗ്യതപോലെ അവളെ വളർത്തിക്കൊള്ളണമെന്നും മാത്രം കാണിച്ച് ഒരേഴുത്ത് ഉടപ്പിരുന്നവർക്കും എഴുതിയയച്ചു.

പിന്നീട് ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി ഒരു പ്രസ്താവംപോലും അവിടെയെങ്ങും ഉണ്ടായില്ല. എങ്കിലും പെറാമ്മ ഇക്കഥ വിസ്തരിക്കയില്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ട് ഏതെങ്കിലും ഒരു സമയം അവൾ ഇക്കഥയെപ്പറ്റി ഓർത്ത് ദുഃഖിക്കുന്നതോ, ഈ സ്തൂരണകൊണ്ടു തന്റെ നേരെ അപ്രിയം കാണിക്കുന്നതോ, കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹം കഴിയുന്നതും ശ്രമിച്ചു. ആ ശ്രമം നിഷ്പ്രഭമായതേളു. ഹൈന്ദവതി എന്ന് ഉള്ളതുപോലെതന്നെ ശ്രീഷ്കാന്തിയോടുകൂടിയ ശ്രീശ്രീഷയം, ഹൃദയംഗമമായ സ്നേഹവും, ആർദ്രതരമായ സൽസ്വഭാവവും അതിൽ പിന്നീടും പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നു.

നൂറ്

൪

ഓമവതിക്കു രണ്ടാമത്ത് ഒരു കുട്ടി ജനിച്ചത് അഞ്ചുകൊല്ലത്തിനു ശേഷമാണ്. അത് ഒരു ആൺ കുട്ടിയായിരുന്നു. ഈ കുട്ടിയെ കയ്യിൽ എടുത്തും ലാളിച്ചും സന്തോഷിച്ചിരുന്നു അവൾ അതിനുമുമ്പുണ്ടായ മഹാസങ്കടത്തിനു ശാന്തിവരുത്തി. രാജകുമാരൻ വളരെ കൌതുകത്തിൽ വളന്ന് രണ്ടു വയസ്സു തികഞ്ഞു.

രാജ്ഞിയുടെ മനസ്സുവെക്കണ്ട കുറച്ചുകൂടി വാശി വലിച്ചു രാജാവിന് അവളെ ഒന്നുകൂടി പരീക്ഷിക്കുന്നതിന് ആഗ്രഹം തോന്നി. ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം രാജ്ഞിയുമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ആളുകൾ പിന്നീടും ഓരോ-ഓരോപ്പോലെയുള്ള തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതായി പറഞ്ഞു. “ഇപ്പോൾ അവർ കരളുടിക്കുകയാണല്ലോ.” “നമ്മുടെ രാജാവുമരിക്കുന്ന കാലത്ത് ഇടയൻ ചാരുദത്തന്റെ മകളുടെ മകനാണു നമ്മുടെ രാജാവ് എന്ന് അവർ തമ്മിൽ തമ്മിൽ സംസാരിക്കുന്നതായി കേൾക്കുന്നു.” അതുകൊണ്ടു മുത്തമകളെപ്പോലെതന്നെ രണ്ടാമത്തെ കുട്ടിയേയും കൊണ്ടുപോയി കളയണമെന്നുതന്നെ ചുരുക്കത്തിൽ അവളെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി.

ഇപ്പോഴും ഓമവതി തീരെ കലുങ്ങിയ ഭാവം കാണിച്ചില്ല. അവൾ പറഞ്ഞതും പഴയപടിതന്നെ. “അവിടുന്ന് ഞങ്ങളുടെ അന്നദാതാവാണ്. എന്നെയും എന്റെ കുട്ടിയേയും ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്യുന്നതു പൂണ്ണസമ്മതം തന്നെ” എന്നു മാത്രം. മുന്തിലത്തെ രാജഭടൻ

തന്നെ അവിടെച്ചെന്നു കുട്ടിയെ എടുത്തുകൊണ്ടു പോരികയും അതിനേയും മറോക്കട്ടി ഒരുമിച്ചു വളരുന്നതിനു കൊടുത്തയന്ത്രകയും ചെയ്തു. രാജാവു പിന്നെയും വല്ല ഭാവഭേദവും ഉണ്ടാകുന്നുണ്ടോ എന്നു വളരെ പരീക്ഷിച്ചു നോക്കി. ഹൈമവതി പണ്ടത്തെപ്പോലെ സ്നേഹവും, അനുസരണയും, വണക്കവും ഉള്ളവളായിട്ടുതന്നെ ഇരുന്നു. കുട്ടികളുടെ പേരിൽ അവൾക്കു നിവ്യാജമായി അളവറാ സ്നേഹം ഉണ്ടെന്ന് സൂക്ഷ്മമായ അറിവു തനിക്കുണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അവൾക്ക് ഇങ്ങനെ ഒരു സംഭവം നടന്ന സ്മരണകൂടി ഇല്ലായിരുന്നു എന്നു രാജാവു സംശയിച്ചേനെ.

ഈ സംഗതികൾ എല്ലാ എങ്ങനെയോ നാട്ടിലൊക്കെ പരന്നു. രാജാവിന്റെ രണ്ടു കുട്ടികളും കാണാതായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനോടുകൂടി കുറേ മനോധർമ്മം പ്രയോഗിച്ചു അവരെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം ക്രൂരമായി വധിച്ചതായി ഒരു ശ്രുതിയും പൊങ്ങി. നാട്ടുകാർ രാജാവിനോടു മുന്പേതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്ന പരിഭവം കണക്കിലധികം വർദ്ധിച്ചു. അവർക്ക് അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടുകൂടാതായി.

ഇതെല്ലാം അറിഞ്ഞിട്ടും രാജാവു ഒട്ടും ഭയം കാണിച്ചില്ല. അവിടവും കഴിഞ്ഞു കൊല്ലം പന്ത്രണ്ടായിട്ടും അവളെ ഒരിക്കൽക്കൂടി പരീക്ഷിച്ചു സമാധാനപ്പെടുകയുള്ളവെന്ന് അദ്ദേഹം ഉറച്ചു. പുരോഹിതന്മാരെ വിളിച്ചുവരുത്തി ആലോചനകൾ കഴിച്ചു തനിക്കു രണ്ടാമതൊരു വിവാഹം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതായി എല്ലാ

നന്ന

വരേയും അറിയിച്ചു. അതോടുകൂടി തന്റെ സഹോദരികളും ആളയച്ചു മക്കളെ രണ്ടുപേരേയും അവസ്ഥക്കടുത്തുപോലെ ആഡംബരങ്ങളോടുകൂടി തിരിച്ചയക്കുന്നതിന് അപേക്ഷിച്ചു. അവരുടെ മാതാപിതാക്കന്മാരെപ്പറ്റി ഒരു വിവരവും ആരേയും അറിയിക്കരുതെന്നും ആരെങ്കിലും ചോദിച്ചാൽ ശൈലശീതത്തിലെ രാജാവിന്റെ വിവാഹത്തിനു പോകയാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ മതിയെന്നും അവരോടു പ്രത്യേകം ചട്ടംകെട്ടുകയും ചെയ്തു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം തന്നെ എല്ലാ കാര്യങ്ങളും നടന്നു. മകൾക്കു പതിനെട്ടു വയസ്സു പ്രായമായിരുന്നു. മകനു പന്ത്രണ്ടായി. രണ്ടുപേർക്കും അതികോമളമായ ശരീരവും അതിനടുത്ത മനോഹരവും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ ഒരുമിച്ചുതന്നെ യാത്രചെയ്ത് അനേകം പരിവാരങ്ങളോടും ആഡംബരത്തോടുംകൂടി ശൈലശീതത്തിൽ വന്നെത്തി. അവരുടെ വരവിനെപ്പറ്റി അറിവുകിട്ടിയ ഉടനെ രാജാവു ഹൈമവതിയുടെ അടുക്കൽചെന്നു, കൊട്ടാരംവിട്ട് അച്ഛന്റെ കടലിൽ തന്നെ പഴയപടി പോയി താമസിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞു. “എനിക്കു വളരെ സങ്കടം തോന്നുന്നുണ്ട്. എന്തു ചെയ്യാം. ഇതാണു രാജാക്കന്മാരുടെ വിധി. എന്റെ പ്രജകൾക്കു നിന്റെ കലഹീനതയെപ്പറ്റി ഇത്രയേ ഹാസ്യമുള്ളൂ എന്നു പറഞ്ഞറിയിപ്പാൻ വയ്യാ. കലീനയായ ഒരു കന്യകയെ വേൾക്കണമെന്ന് അവരുടെ നിർബ്ബന്ധം കലശലായിരിക്കുന്നു. അതിനു ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളും അനുവദിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ നിന്നെ ഇവിടെ

വച്ചുകൂടുന്നു കൂടി അവർ നിർബ്ബന്ധിക്കുന്നതിന് ഒരു ന്യായവും ഇല്ല. എങ്കിലും അതും അനുവദിക്കയല്ലാതെ ഞാൻ ഒരു നിവൃത്തിയും കാണുന്നില്ല” എന്നെല്ലാം പറഞ്ഞ് അവളെ സമാധാനപ്പെടുത്താൻ ശ്രമിച്ചു.

ഹൈമവതി പുറത്തു ദുഃഖം ആ സ്വപ്ന നിമിഷത്തിൽ അനുഭവിച്ചുവെന്നു കണക്കില്ല. എന്നാൽ ഒരു സങ്കടവും അവൾ പറഞ്ഞതുമില്ല. “ചൊന്നുതിരുമേനി, അടിയന് അവിടത്തെ ഭാര്യയായിരിപ്പാൻ തക്ക യോഗ്യത ഒട്ടേറെന്നെ ഇല്ലെന്ന് അടിയൻ ഒരു കാലത്തും മറന്നിട്ടില്ല. ഞാനോ ഒരു സാധുവായ ആട്ടിയടയന്റെ മകളു്; അവിടന്നു മഹാരാജപദവിയിൽ ഇരിക്കുന്ന ഒരു ശ്രേഷ്ഠൻ. ഒരു സങ്കടവും കൂടാതെ അടിയൻ തിരിച്ചുപോയി അല്ലെന്നൊരുമിച്ചു താമസിച്ചോളാം. അവിടത്തേയും അവിടത്തെ പുതിയരാജനിയേയും സർവ്വശക്തൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ” എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞ് അവൾ തന്റെ ദേഹത്തിലുണ്ടായിരുന്ന വിലപിടിച്ച വസ്ത്രങ്ങളും ആഭരണങ്ങളും മാറി വളരെ ഹീനമായ വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിച്ചു കാൽനടയായി കൊട്ടാരത്തിൽ നിന്നും എറങ്ങി തിരിച്ചു.

തന്റെ സങ്കടം നാട്ടുകാരിൽ നിന്നും ഒളിച്ചുവയ്ക്കണമെന്ന് ഒരു ദുരഭിമാനംകൂടി അവൾക്കു തോന്നിയില്ല. നേരേ തെരുവീഥിയിൽകൂടിത്തന്നെയാണ് അല്ലൻ താമസിച്ചിരുന്ന കുടിലിലേക്ക് അവൾ പോയത്. വഴിനീളെ നാട്ടുകാരായ മഹാജനം വിലപിച്ചുകൊണ്ട് അവളുടെ പിന്നാലെ കുടിലുവരെയെത്തുന്നു. എന്നാൽ ഹൈമവതി തല കുനിച്ചു കീഴ്പോട്ടുനോക്കി നടന്നുത

സുവ

ല്ലാതെ വല്ലതും ഒരു ചേപ്പുയാകട്ടെ, പരക്കെ ഒന്നു വിളിയിരുന്നതൊഴിച്ചു യാതൊരു സ്തോഭമാകട്ടെ കാണിച്ചില്ല. വീട്ടിൽചെന്നു കയറിയ നിമിഷംമുതൽക്ക് അതിനിടയിൽ കഴിഞ്ഞ സംഗതികൾ ഒന്നും ഓർമ്മയില്ലാത്തപോലെ പഴയപടി ഗൃഹകൃത്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധിക്കാനിയം പിതൃശ്രേഷ്ഠങ്ങളിൽ മേൽസൂക്രവും അവർ പ്രദർശിപ്പിച്ചു. കൊട്ടാരത്തിലെമ്പോലെ തന്നെ കുടിലിലും യാതൊരു അതുപ്ലിയുംകൂടാതെ അവർ താമസിച്ചു.

—
③

ക്ഷമാവതിയായ ആ സാലപിക്ക് അവിടെ ഏറെ നാൾ കഴിക്കേണ്ടിവന്നില്ല. മകളും മകനും സ്വരാജ്യത്തിൽ എത്തുന്നതിനു തലേദിവസം രാജാവ് അവർക്ക് ആളയച്ചു കൊട്ടാരത്തിൽ വരുത്തി. “നാളെയാണ് ഞാൻ ചിവാഹ്വായെപ്പോലെ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന കന്യകവന്നുചേരുന്നത്. അവളെ രാജപദവികുടുംബപോലെ എതിരേൽക്കണമെന്നാണ് എന്റെ താല്പര്യം. ഇവിടെയുള്ള ദാസിമാരെക്കൊണ്ട് ഒരു കാശിനും കൊടുക്കില്ല. അവരെത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ എനിക്കു ബോധിക്കുകയുമില്ല. അവരുടെ പാട്ടിനു കാര്യംവിട്ടേച്ചാൽ വല്ലതും അവർക്കു പിന്നെ കഴിയും, വിരുന്നസൽക്കാരത്തിനു വേണ്ട കൂട്ടങ്ങളിൽ തകരാർ കാണിക്കുകയോ, എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടാക്കിവെക്കും. നീ തന്നെ എല്ലാം അന്വേഷിക്കണമെന്നു കേൾക്കിലേ ശുഭമായിരിക്കും. എന്റെ ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങളെല്ലാം നിനക്കു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടല്ലോ. അതുകൊ

നൂൻ

ണ്ടു് ഈ ചടങ്ങുകൾ എല്ലാം കഴിയുന്നതുവരെ ഇവിടെ തന്നെ താമസിക്കണം” എന്ന് അദ്ദേഹം കല്പിച്ചു.

ഇതിലും പരമമായ ഒരു സങ്കടം ഉണ്ടാകാനില്ല. താൻ അന്യായമായി ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടിവന്ന സ്ഥാനത്തു വേറൊരാൾ കയറിക്കൂടെയും തനിക്കു ചേരേണ്ട പദവികളും സ്ഥാനങ്ങളും മറ്റൊരാൾക്കു ചെയ്യുന്നതും കാണുന്നതുതന്നെ മനുഷ്യർക്കു വലിയ സങ്കടമാണു്. എന്നാൽ അതിൽ താനുംകൂടി ചേരണമെന്നു വന്നാലോ! കഷ്ടം! ഇതിലും കൂടുതലായ ഒരു ശിക്ഷ രാജാവിനു് ഇനിക്കുണ്ടാകുകയില്ലായിരുന്നു. ഹൈമവതിക്കും ഈ അഭിപ്രായം തോന്നായ്കയല്ല. എങ്കിലും അവൾ ഇത്രമാത്രമേ പറഞ്ഞുള്ളൂ. “അവിടത്തെ ഇഷ്ടംപോലെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു ഞാൻ ഒരുക്കമാണു്. ഏതുവിധത്തിലും കഴിയുന്നിടത്തോളമൊക്കെ അവിടത്തെ ആജ്ഞ നിറുപ്പിക്കുന്നതാണു് എനിക്കു വലിയ ശ്രേയസ്സായിക്കരുതുന്നതു്.”

ഉടൻ തന്നെ ഓരോ മേലന്വേഷണങ്ങൾ തുടങ്ങി. സകല സംഭാരങ്ങളിലും പ്രത്യേകം ദൃഷ്ടിചെയ്യുന്നതിനു വേണ്ട നിഷ്കർഷകൾ എല്ലാം സ്വയമായിത്തന്നെ അവൾ ചെയ്തു. പാററന്നാൾ രാജകുമാരിയും സഹോദരനും പട്ടണപ്രവേശം ചെയ്തപ്പോൾ സകല ഒരുക്കങ്ങളും കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇരുവശത്തും അണിനിരന്നിരുന്ന പ്രജാസമൂഹം ഏതുകൊണ്ടും ഈ പുരയിൽ കൂട്ടരെ നിന്ദിക്കാനാണു് ഒരുങ്ങിയിരുന്നതു്. എന്നാൽ, അവൾക്കു ഹൈമവതിയിലുള്ള അനുകമ്പയും ആദരവും, എന്നുതന്നെയല്ല, രാജാവിന്റെ പ്രാപ്തിയിൽ ഉണ്ടായ അപജ്ഞയും കൂടി

വിസ്മരിക്കത്തക്ക സൗഭാഗ്യങ്ങൾ ആ കമാരികളെങ്ങനും അവർ ആ രാജ്യം ഭരിക്കത്തക്ക യോഗ്യത ഉള്ളവളാണെന്നും അവർ സ്വയമേവ സമ്മതിച്ചുപോയി. അവളുടെ സഹോദരനും അടുത്തുതന്നെ കുതിരയെ ഒപ്പംവിട്ടു, പ്രശാന്തകോമളമായ മുഖത്ത് ഒരു മുദ്രസ്ഥിതത്തോടുകൂടി, മഹാജനങ്ങളെ ആദരിച്ചുപൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്ന ഭാവം അവരുടെ മുദ്രയങ്ങളെ ആകർഷിച്ചു.

ഹൈമവതി ഭർത്താവിനാൽ ഏല്പിക്കപ്പെട്ട തൊഴിൽ കൃത്യമായി നിർവ്വഹിച്ചുകൊണ്ടു കൊട്ടാരത്തിലുള്ള സ്ത്രീകളുടെ പ്രമാണിയായിത്തന്നെ അതിഥികളെ സൽക്കരിക്കുന്നതിനു തയ്യാറായി നിന്നിരുന്നു. അവർ യൗവ്യനയുക്തയായ ആ തരുണിയെ നല്ലപോലെ സൂക്ഷിച്ചു കണ്ടെങ്കിലും തന്റെ മനസ്സിൽ കടികൊണ്ടിരുന്ന സങ്കല്പം കൈക്കൂട്ടിയായ ഒരു ശിശുവിന്റേതായിരുന്നതിനാൽ ഈ യുവതി തന്റെ പുത്രിയാണെന്നുള്ള സംശയംകൂടി അവളുടെ മനസ്സിൽ പ്രവേശിച്ചില്ല. വിരുന്നുകഴിഞ്ഞു രാജാവു ഹൈമവതിയെ അരികിൽ വിളിച്ചു.

“ഹൈമവതീ, നിന്റെ സ്ഥാനത്തേക്കു വന്നിരിക്കുന്ന യുവതിയെ നിനക്കു ബോധിച്ചുപോ” എന്ന് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. “വളരെ ബോധിച്ചു. ഇത്രയും സൗന്ദര്യമുള്ള ഒരു കന്യകയെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. അവൾക്കു സകല അഭ്യുദയവും ഉണ്ടാകുന്നതിന് ഈശ്വരൻ കടാക്ഷിക്കട്ടെ. ഈശ്വരകാര്യംകൊണ്ടു നിങ്ങളുടെ വിവാഹം മംഗളകരവും ശ്രേയസ്സുന്യുണ്ണവും ആകട്ടെ എന്നാണ് എന്റെ പ്രാർത്ഥന” എന്ന് അ

വർ മറുപടി പറഞ്ഞു. പിന്നേയും കുറെ സങ്കോചത്തോടുകൂടി, “എന്നാൽ എനിക്കൊരു അപേക്ഷയുള്ളതും കൂടി ധരിപ്പിക്കാൻ അനുവദിക്കണം. ഇത്രേയുള്ളൂ; അവിടത്തെ ദയവുണ്ടായി ഈ അബലയായ തരുണിയെക്കൂടി എന്നെ സങ്കടപ്പെടുത്തിയപ്പോലെ വലയ്ക്കരുത്. അവൾ വലിയനിലയിൽ ജനിച്ചു വളർന്നവളാണ്. കഷ്ടങ്ങൾ എന്തെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഒരു പാവപ്പെട്ട ആട്ടിടയന്റെ മകളെപ്പോലെയുള്ള മനോഭാവവും അവൾക്കുണ്ടായിരിക്കയില്ല” എന്നുകൂടി അവൾ ശുപാർശയായി അറിയിച്ചു.

മനസ്സു കരിങ്കല്ല്പോലെ കട്ടിയാക്കിവെച്ചിരുന്ന രാജാവിന് ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ അറിയാതെ തന്നെ മനസ്സുലിഞ്ഞുപോയി. താൻ ചെയ്ത ദ്രോഹങ്ങൾകൊണ്ട് അവളുടെ ഉള്ളിൽ ഒരു നൈരാശ്ര്യവും തോന്നിയിരുന്നില്ലെന്നതന്നെല്ല, ഇതുപോലെ സൽബുദ്ധിയും തോന്നുന്ന മനുഷ്യരുണ്ടാകുമോ എന്നു വിചാരിച്ച് അദ്ദേഹം അങ്ങുതപ്പെട്ടു. രാജ്ഞിയുടെ അടുത്തു ചെന്നു കൈപിടിച്ചു മാറോടണച്ച് അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“നിന്നെ പരീക്ഷിക്കാൻ പുറപ്പെട്ട ഞാൻ തന്നെയാണു മഹാവിസ്ഫി, ഇനി നീ സങ്കടപ്പെടുന്നതു് ഒട്ടും ഉചിതമല്ല. ഇതുപോലെ മനസ്സാപം സഹിച്ച സ്ത്രീകൾ ഉണ്ടായിട്ടില്ലതന്നെ. നിന്റെ മനോഹൃദയവും ഉൽകൃഷ്ടശീലവും കാണുന്നതിനു് എന്റെ കണ്ണു ദൈവം ഇപ്പോഴേ തുറന്നുള്ളൂ.” രാജാവിന്റെ ഓരോ വാക്കുകളുംകേട്ടു ഹൈമവതി “ഇതെന്തൊരുതൂതാ ഇഴശ്ചരാ” എന്നു കരുതിക്കൊണ്ടുനിന്നു.

സ്വപ്നമോ ജാഗ്രത്തോ തന്റെ അപ്പോഴത്തെ നിലയെന്നുകൂടി അവൾ ശങ്കിച്ചുപോയി. കണ്ണിൽ പുറപ്പെട്ട സന്തോഷാശ്രു അവൾ ഒരുക്കിയിട്ടും നിന്നില്ല.

അവളുടെ നിലകളെ രാജാവ് ഒന്നുകൂടി ഉറപ്പിക്കുന്നതിനു സത്യാമുഴുവനും പരാത്രുകേൾപ്പിച്ചു. “ഇതെല്ലാമാണു സൂക്ഷ്യാവസ്ഥ. നീ ഇന്നും എന്റെ ഭാര്യതന്നെ. നിന്നെ ഞാൻ ആദ്യം സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ എന്തുമാത്രം സ്നേഹമുണ്ടായിരുന്നോ അതിൽ ഒരണവും കുറവ് ഇപ്പോൾ ഇല്ല. ഇതാ, ഈ കുട്ടിയെ നല്ലപോലെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കൂ. നിനക്ക് ഒരു ഛായയും തോന്നുന്നില്ല. ഇവളാണു നമ്മുടെ മൂത്തമകൾ. മറ്റൊക്കുട്ടി നമ്മുടെ പുത്രനാണ്” എന്നു പറഞ്ഞു് അദ്ദേഹം ഹൈമവതിയെ അവരുടെ അടുക്കലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെന്നു. അവൾ മാതാപിതാക്കന്മാരെ കണ്ടെത്തിയതിലുണ്ടായ സന്തോഷം ചില്ലറയല്ലായിരുന്നു.

എല്ലാവർക്കും ലോകം ഒന്നു പുതുക്കിയപോലെ ആഹ്ലാദം തോന്നി. “ഞാൻ എന്റെ രാജ്ഞിയുടെ നേരെ ഭൃഷ്ടത കാണിച്ചതായി ആരും ശങ്കിക്കരുത്. വെറും പരീക്ഷണാർത്ഥമാണു ഞാൻ ഈ കടംകയ്യു ചെയ്തപോയതെന്ന് എല്ലാവരും ധരിക്കണം. ഐശ്വര്യംകൊണ്ടു മതിമറന്നുപോകുന്ന ആളുകൾ ഉണ്ട്. എന്റെ രാജ്ഞിയും ഐശ്വര്യത്തിലെന്നപോലെ അപകുഷ്ണത്തിലും സ്ഥിരചിത്തത്തോടുകൂടി ഇരിക്കുമൊ എന്നു പരീക്ഷിക്കുന്നതിനു മാത്രം ഞാൻ ഇനിത്തു. അതിൽ അവൾ എന്തുമാത്രം കാണിച്ചുവെന്ന് എല്ലാവർക്കും ബോധ്യപ്പെടുവല്ലെ” എന്നു് ഒന്നുകൂടി പ്ര

ത്വക്ഷമായി. എല്ലാവരോടും കാര്യം മുഴുവനും രാജാവു പിന്നെയും വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞു.

ഹൈമവതിയുടെ പരമാനന്ദം ഏങ്ങനെ വർദ്ധിക്കാം. ഈ മഹാഭാഗ്യത്തിന്റെ ശക്തിയോട് അവൾ മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു വീണുപോയി. സുബോധം ഉണ്ടായപ്പോൾ കഴിഞ്ഞ കാര്യങ്ങളെ ഓർത്ത് അവൾ വളരെയേറെ കരഞ്ഞു. മക്കളെ സമീപത്തിരുത്തി തഴുകി ആശ്വസിപ്പിച്ചു.

ഇപ്പോഴും പഴയ മലിന വേഷമാണ് അവൾ ധരിച്ചിരുന്നത്. രാജാവു ദാസിമാരെ വിളിച്ചു രാജ്ഞിയെ സർവ്വഭക്ഷണങ്ങളും അണിയിച്ചൊരുക്കുന്നതിനു ചട്ടംകെട്ടി. അതിനുശേഷം പട്ടാമ്പലങ്ങളും ധരിച്ച് സവാലരണങ്ങളും കിരീടവും അണിഞ്ഞു വന്ന രാജ്ഞിയേയും മക്കളേയും സിംഹാസനത്തിൽ ഇരുത്തി താനും ഇരുന്ന് ഒരു കൂടിക്കാഴ്ച നടത്തി. നാട്ടുകാർക്ക് അളവറ്റ സന്തോഷവും രാജഭക്തിയും ഉണ്ടായി. രാജാവിനെപ്പറ്റി ഓരോന്നു താന്താങ്ങൾ വിചാരിച്ചുപോയതിനു വേണ്ടടത്തോളവും അതിലധികവും ആ വിചാരത്തെപ്പറ്റി പശ്ചാത്തപിപ്പിക്കത്തക്ക പരമാനന്ദത്തിൽ അവർ മുങ്ങി.

അന്നുമുതൽ രാജ്ഞിയെ കളഞ്ഞുകിട്ടിയനിധിപോലെ ആദരിച്ച് അദ്ദേഹം പൂർവ്വാധികം സ്നേഹിച്ചുതുടങ്ങി. വൃദ്ധനായ ചാരുദത്തനേയും ആളയച്ചു വരുത്തി കൊട്ടാരത്തിൽ തന്നെ താമസിപ്പിച്ചു. മരണപശ്ചാത്തപ്തം ആ വൃദ്ധനു രാജപദവിതന്നെ അനുഭവിക്കാറായി. മക

൭൪

നെ യുവരാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്യുന്നതിനും മകൾ
കു യോഗ്യനായ ഒരു വരനെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും
വേണ്ട ഏല്പാടുകൾ ഉടൻതന്നെ ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ ആന
ന്ദമഗ്നരായി സകലർക്കും ശ്രേയസ്കരമായ വിധത്തിൽ അ
വർ പിൻക്കാലം വസിച്ചു.

ഭദ്രസേന.

൧

മഹാശാഷ്ട്രത്തിൽ വളരെക്കാലങ്ങൾക്കുമുമ്പിൽ ഒരു പ്രസിദ്ധനായ യോഗാവുണ്ടായി. അയാളുടെ വേദ അശ്വമേധാഷ്ട്രം എന്നായിരുന്നു. അയാൾ ഭദ്രസേന എന്നൊരു യുവതിയെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. അവൾക്കും ആ യോഗാവിനെക്കുറിച്ച് അതുപോലെതന്നെ സ്നേഹവും ബഹുമാനവും ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ രാജപേരും തമ്മിൽ വിവാഹം ചെയ്യത്തക്കവണ്ണം മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ അനുമതിയുപേദിച്ചു.

എന്നാൽ വിവാഹത്തിനു നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന സമയം വരുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ അശ്വമേധാഷ്ട്രം കാഴ്ചവശാൽ സൗഖ്യശാഷ്ട്രത്തിലെ രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ പോകേണ്ടിവന്നു. അവിടെ ഓരോജോലിത്തീരക്കുകൊണ്ടു് അയാൾ രണ്ടുപർഷം താമസിപ്പാനിടയായി. ഭദ്രസേന ആദ്യമായിട്ടുള്ള ചേർപാടിൽ വളരെവൃശ്ചിച്ചു എങ്കിലും കാലാന്തരത്തിൽ അശ്വമേധാഷ്ട്രം താമസിയാതെ തിരിച്ചുവരമെന്നു സമാധാനപ്പെട്ടു കാലം നയിച്ചു. അങ്ങനെ ഏറെനാൾ കഴിഞ്ഞിട്ടും അയാൾ തിരിച്ചുവരികയാകട്ടെ അയാളുടെ വർത്തമാനങ്ങൾ അറിവുകൾട്ടെ ചെയ്യാത്തതുകൊണ്ടു് അയാൾക്കു് എന്തെങ്കിലും അപകടം പിണഞ്ഞിരിക്കുമെന്നു് അവൾ ശങ്കിച്ചു.

അന്നതൊട്ട് അവർക്കു വലുതായ വിഷാദംതോന്നി തുടങ്ങി. മുഖിലത്തെപ്പോലെയുള്ള ഉത്സാഹവും ഉന്മേഷവും ഒന്നിലും അവർ കാണിക്കാതായി. ബന്ധുക്കളോടുകൂടി, സ്വന്തസഖികളോടുപോലും, അവർ സ്വൈരസല്ലാപത്തിനൊ വിനോദങ്ങൾക്കൊ മുതിർന്നില്ല. കണ്ണിതത്തിൽമുഴുകി നാൾക്കുനാൾ വിളറിയും ശോഷിച്ചും വന്ന ഭദ്രസേനയെക്കണ്ടു് എല്ലാവരും അവർ ഭ്രാന്തുപിടിച്ചു മരിക്കുമെന്നുതന്നെ ഭയപ്പെട്ടു. ഈ ഭാവഭേദം മറിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അവർ പലവിദ്യകളും പ്രയോഗിച്ചുനോക്കി. ഉന്മേഷമായി കടൽക്കാരുകൊണ്ടു സല്ലാപിക്കുന്നതിനു് അവർക്കു മുമ്പുപ്രിയമുണ്ടായിരുന്ന സവാരികളും, കടലോരത്തുള്ള പാറക്കൂട്ടങ്ങളിൽ പലപ്പോഴും അവർ രസിച്ചിരുന്ന വിനോദങ്ങളും അവർപരീക്ഷിച്ചു. അവിടം ഇപ്പോൾ അവർക്കു തീരെ ഭസ്സഹമായിട്ടാണു തോന്നിയതു്. കടലിൽ കാററിച്ചുപാഞ്ഞു കൊണ്ടിരുന്ന കുപ്പലുകൾനോക്കി അശ്വപഥോഷന്റെ വരവിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു് അവർ വളരെനേരം മെഴനവ്രതത്തോടുകൂടി ഇരുന്നതല്ലാതെ ഒരു വിനോദങ്ങളിലും ചേർന്നില്ല.

“അശ്വപഥോഷൻ വരുന്നകുപ്പൽ ആ കൂട്ടത്തിൽ ഉണ്ടായിരിക്കയില്ലെ. ഇക്കാണുന്ന ഒന്നിലും അദ്ദേഹത്തിനുവരാൻപാടില്ല എന്നുവരുമൊ, ഈശ്വരാ” എന്നെല്ലാം പറഞ്ഞു് അവർവിലപിക്കുന്നതു സഖികൾക്കു മനശ്ശല്യമായിത്തോന്നി. തല്ലാലം അവർ അവളെ സമാധാനപ്പെടുത്തി വീട്ടിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയാലും അവർ പിന്നീടും അവിടെ ഏകാകിയായി തിരിച്ചുവ

ന്നു കടലിലേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് ഒരു ചതി വായിത്തീർന്നു.

അങ്ങിനെയിരിക്കെ ഒരിക്കൽ യദൃച്ഛയായി അവൾക്ക് ഒരു ഭീതി ഉണ്ടായി. കടൽവക്കത്തു നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ കരയരികിൽ ചാരക്കൂട്ടങ്ങൾ തിങ്ങിനില്ക്കുന്നതിനെ അവൾ സൂക്ഷിച്ചുതുടങ്ങി. ആ പ്രദേശത്തു വളരെ ദൂരംവരെ കരയരികിലും കടലിൽ തള്ളിയും വെള്ളത്തിൽ ഒട്ടു താഴ്ന്നു ദൃഷ്ടിക്കു ഗോചരമല്ലാതെയും, കടൽനിരപ്പിൽ നിന്നും പൊങ്ങി പറ്റംകൂടിയും അനവധി ചാരകൾ കിടന്നിരുന്നു. ഏതെങ്കിലും ഒരു രാത്രിയിൽ കാറ്റും കോളും ഉള്ള സമയം അശ്വമേധാവിന്റെ കപ്പൽ കരയ്ക്കടുക്കുന്നതായാൽ കാറ്റും തിരയും തള്ളിക്കപ്പൽ ഈ ചാരകളിൽ അടിച്ചു പിളർന്നുപോകുമെന്ന് അവൾ ഭയന്നു. നിമിഷംപ്രതി ഈ ശങ്കകൾ അവളുടെ മനസ്സിൽ വളർന്നു, വാസ്തവതപം ശങ്കിക്കുമാറു ദൃശ്യംകരിച്ചു. അതിൽപിന്നീടു കടൽക്കരയിലേക്കു തന്നെ പോകുന്നതിന് അവൾ എപ്പോഴും ആഗ്രഹിച്ചുതുടങ്ങി.

അവിടെച്ചെല്ലുമ്പോൾ അവളുടെ മനസ്സാപം അധികപ്പെടുന്നതു കണ്ടു കൂട്ടുകാർ അവളെ ആ വഴിക്കു വിടാതെ അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന ആറ്റിൻകരയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ സന്ധ്യാവേളയിൽ പ്രശാന്തരമണിയമായ പ്രകൃതിവിശേഷങ്ങൾ കണ്ടു ആനന്ദിച്ചും ഇരുവശവും പരന്നു കിടന്നിരുന്ന മൈതാനങ്ങളിൽ ഇളകിക്കളിച്ചും അവർ അവളെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതിനു ശ്രമിച്ചു. ഒരു ഫലവും ഉണ്ടായില്ല. എവിടെച്ചെന്നാലും

വെ

ഭദ്രസേനയ്ക്ക് ആ പാഠങ്ങളുടെ ഓർമ്മ മനസ്സിൽ നിന്നും ഭൂതത്തു കളയുന്നതിനു സാധിച്ചില്ല. അവയുടെ കിടപ്പും തന്നിമിത്തം അശ്വമേധാവിന് ഏതു സമയത്തും ഉണ്ടായേക്കാവുന്ന അപായവും മാത്രമേ അവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ പതിഞ്ഞുള്ളൂ.

ഒരു ദിവസം അടുത്ത ഒരു ക്ഷേത്രത്തിൽ അതികേമമായ ഒരു ഉത്സവം കാണുന്നതിന് ഭദ്രസേനയെ കൂട്ടുകാർ വിളിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. അവിടെ ചുറ്റുമുള്ള പല പ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്നും യുവാക്കന്മാരായും യുവതികളായും ഒട്ടു വളരെ ജനങ്ങൾ കൂടിയിരുന്നു. അവർ കൂട്ടുകൂടി പല വിനോദങ്ങളും കണ്ടു രസിച്ച് ഓടി നടക്കുകയായിരുന്നു. ഭദ്രസേനക്ക് അങ്ങനെ നടക്കുന്നതിനു തീരെ ഉന്മേഷം തോന്നിയില്ലെന്നു തന്നെയല്ല, ഈ കാഴ്ച അവരുടെ അനാഥത്വത്തിലെ കറേക്കൂടി സങ്കടകരമായ വിധത്തിൽ അനുസ്മരിപ്പിച്ചതേയുള്ളൂ. അശ്വമേധാവിന്റെ ദീർഘതാമസവും അതിനെ സ്സംബന്ധിച്ച ദുരിതങ്ങളും അവൾ മെച്ചിച്ചു. ഉടൻതന്നെ പാഠകളുടെ കഥയും ഓർമ്മവന്നു. മനശ്ശല്യം അധികപ്പെട്ടു. മറ്റുള്ളവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചേരാതെ അവൾ ഭൂതം മാറി നിന്ന് കൂട്ടുകാർ വരുന്നവരെ നിരുന്മേഷമായി നേരം പോക്കി.

ഉത്സവത്തിനുവന്നുകൂടിയിരുന്ന യുവാക്കന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ആർദ്രശീലൻ എന്നൊരുത്തൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അംഗസൗഖ്യവത്തിലും ഉത്സാഹശീലത്തിലും ആർദ്രശീലൻ താൻറുകൂട്ടുകാരിൽ അംഗസൗഖ്യവത്തിലും അതിലും അയാൾക്ക് അവരെപ്പോലെയുള്ള സ്ഥാനവലിപ്പം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. വളരെക്കാലമായി ആർദ്രശീലൻ

൯

ഭദ്രസേനയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതിന് ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നെങ്കിലും, പ്രളയകാലമായ അവളോടു ചേരുകയായതാൻ അപ്രകാരം ആവശ്യപ്പെടുന്നതിലുള്ള അനേകചിന്തകൾ വിചാരിച്ചു, അക്കമെ പറ്റത്തു പറയാതെ വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഭദ്രസേന ഉത്സവസ്ഥലത്തുവരുന്നത് അയാൾ കാണുകയുണ്ടായി. എവിടെയും അവൻ അവളിൽ നിന്നു കണ്ണുമാറ്റാതെയാണു നടന്നിരുന്നത്. ഭദ്രസേന നിരന്വേദമായി നില്ക്കുന്നതും അവൻ കണ്ടു. അവർക്കു കൂട്ടിന് ആരും ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടായിരിക്കും എന്നു ശങ്കിച്ച് അത്യാദരത്തോടുകൂടി അവൻ അടുത്തുചെന്നു.

കുശലപ്രശ്നവും പ്രകൃതത്തിന് അനുരൂപമായ സംഭാഷണങ്ങളും കഴിഞ്ഞു, പലതിന്റെ കൂട്ടത്തിൽ തന്റെ ആഗ്രഹവും അവൻ ഭദ്രസേനയെ അറിയിച്ചു. അശപഥോഷന്റെ സംഗതിയെപ്പറ്റി ക്ഷണിക്കുന്ന ഒരു അറിവും ഇല്ലാതിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു തന്റെ നിവേദനം അസ്ഥാനത്തിലാകയില്ലെന്നുള്ള വിശ്വാസവും അതോടുകൂടി പ്രസ്താവിച്ചു. ഭദ്രസേനയുടെ മുഖഭാവം ഒട്ടും മാറിയില്ല. പറയാനുള്ളതു തീരുന്നതുവരെ ആർദ്രശീലനോട് ഒരു മറുപടിയും പറഞ്ഞില്ല. ഒടുവിൽ തന്റെ ദ്രവ്യനിശ്ചയം അശപഥോഷനെ അല്ലാതെ വരികയില്ലെന്നാണെന്നും, അദ്ദേഹം തിരിച്ചുവന്നാലും ഇല്ലെങ്കിലും ആ നിശ്ചയത്തിന് ഇളക്കം ഉണ്ടാകയില്ലെന്നും, ചുരുക്കത്തിൽ പറഞ്ഞു സംഭാഷണം അവസാനിപ്പിച്ചു.

“നിവൃത്തിമാറ്റം ഇല്ലാത്തതാണോ ഈ ആലോചന” എന്നു പിന്നെയും അവൻ ചോദിച്ചു. ഈ യുവാവിന്റെ തൂനിവു കണ്ടു ഭദ്രസേനയ്ക്ക് ഒരു കന്നത്തരം തോന്നി. “നിവൃത്തിമാറ്റം ഒന്നുണ്ട്. അതു പറയാം. കടൽക്കര മറഞ്ഞു കിടക്കുന്ന പാറക്കൂട്ടങ്ങൾ നിങ്ങൾ കണ്ടിട്ടില്ലേ. അവ കപ്പൽക്കാക്ക് അപായകരമായിത്തീരുന്നവയാണ്. അവയെ തീരെ വെള്ളത്തിനടിയിൽ കപ്പൽച്ചാലിനു ലോഷമില്ലാത്ത വിധം താഴ്ത്തിക്കളയാമെങ്കിൽ എന്റെ പ്രതിജ്ഞ ഉപേക്ഷിച്ചേക്കാം. നിങ്ങൾ അങ്ങനെ ചെയ്തു തീരുന്ന അന്നു ഞാൻ നിങ്ങളെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ സമ്മതിക്കാം” എന്നു അവർ മറുപടി പറഞ്ഞു.

മനുഷ്യരാൽ അസാധ്യമായ ഈ കാര്യം അവനു സാധിക്കുന്നതിനു കഴികയില്ലെന്നു പൂണ്ണമായവിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നതിനാലാണ് അവർ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞത്. എങ്കിലും തന്റെ മറുപടി ഏതുവിധത്തിലും കുറെ കടന്നുപോയെന്നു അവർക്ക് ഉടനെ ബോധമുണ്ടായി. അത്രത്തോളം അസാധ്യമാണെങ്കിൽ ഈ സാധ്യമായ യുവാവിനെ ഇങ്ങനെ ഒരു കാര്യത്തിൽ വെച്ച് ഇപ്രകാരം അപഹസിക്കുന്നത് യോഗ്യമല്ല. ഒരു പക്ഷെ, അവൻ അതു സാധിച്ചുവെങ്കിലോ? “പോട്ടെ, ഇക്കാര്യത്തെക്കുറിച്ച് സംസാരിച്ചതുമതി. വേറേയും പലതും നമുക്കു സംഭാഷണത്തിനുണ്ടല്ലോ” എന്നു പറഞ്ഞ് അവർ സമാധാനപ്പെട്ടു.

ആർദ്രശീലൻ ഭദ്രസേനയുടെ വാക്ക് ഒട്ടും കളയാണെന്നുവിചാരിച്ചില്ല. പാറക്കൂട്ടങ്ങളെ കടലിൽ താഴ്ത്തുന്നകാര്യം സാധിക്കുന്ന ഒന്നല്ലല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു തീരെ പരവശപ്പെട്ടുകൊണ്ടാണ് അയാൾ വീട്ടിൽ എത്തിയത്. വല്ല നിവൃത്തിയും ഉണ്ടെന്നു വരുമോ, എന്നുതന്നെയായി അയാളുടെ ആലോചന. പ്രത്യക്ഷമായ ഒരു മാറ്റവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും വിചാരത്തിനു തീരെ കുറവുണ്ടായില്ല. ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചും വിചാരിച്ചും അയാളുടെ കഥ കുറെ പരങ്ങളിലിടുകയുംചെയ്തു.

ഉത്സാഹമുന്തിയായ ഈ യുവാവിനു ചെട്ടെന്നു വന്നുകൂടിയ ഈ ഭൂരിതാവസ്ഥയിൽ പലരും അനുശോചിച്ചു. സുഖക്കേടിന്റെ വിവരം എല്ലാവരും ആരാഞ്ഞു തുടങ്ങി. തന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്റെ അടുക്കൽമാത്രം ആർദ്രശീലൻ എല്ലാവസ്തുതയും പറഞ്ഞു. തന്റെ കാലദോഷത്തിന് ഇടയായ സ്നേഹവർത്തമാനവും അതിന്റെ നിവൃത്തിക്കു നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന പരീക്ഷയും ഒന്നും വിടാതെ അയാൾ ജ്യേഷ്ഠനെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം പല ദിക്കുകളിലും സഞ്ചരിച്ചു പല അതൃതങ്ങളും കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടുള്ള ഒരു മഹാവിദ്വാനായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു തന്റെ മനസ്സാപത്തിനു വല്ലതും നിവ്വാഹം അദ്ദേഹം വരുത്തുമെന്നുള്ള ഉറപ്പോടുകൂടിയാണ് ആർദ്രശീലൻ ഇക്കഥ പറഞ്ഞത്. അതുപോലെതന്നെ കാര്യവും ഫലിച്ചു. അദ്ദേഹം സംഗതി മുഴുവനും കേട്ടുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ സഞ്ചാരങ്ങൾക്കിടയിൽ ഉജ്ജ

യിനിയിൽവെച്ചു കണ്ടറിവാനിടയായിട്ടുള്ള ഒരു മാന്ത്രികനെപ്പറ്റി ഓർമ്മവന്നു. അയാൾ ഇന്നത്തരത്തിലുള്ള അസാധ്യപ്രയോഗങ്ങളിൽ വിരതനാണെന്നും അയാളുടെ അടുക്കൽപോയി കാഴ്ചം സാധിച്ചവരാമെന്നും പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം അന്നുജനതയെ ആശ്ചര്യപ്പെടുത്തി.

“നമുക്കു രണ്ടാൾക്കുംകൂടി ഉജ്ജയിനിയിൽപോയി കാഴ്ചം പറഞ്ഞു വഴിയുണ്ടാക്കാം. അദ്ദേഹം മഹാകേമനാണ്. ഒരിക്കൽ ഒരു വലിയ സദ്യക്കു പല മഹാജനങ്ങളും കൂടിയിരിക്കുമ്പോൾ എലവയ്ക്കുന്ന നെടുമ്പുരയിൽകൂടി ഒരു വലിയനടി ഒഴുകുന്നതായി എല്ലാവർക്കും തോന്നി. അതിൽ വള്ളങ്ങളും ജലജന്തുക്കളും സാധാരണയായി കാണുന്ന സകലതും ഉണ്ടായിരുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ ആ നടി കാണാതായി. കുറെ കഴിഞ്ഞു ഒരു വലിയ വനപ്രദേശവും അതിഭയങ്കരനായ ഒരു സിംഹവും അവരുടെ മുമ്പിൽകണ്ടു. ആളുകൾ പേടിച്ച് ചാളിക്കുന്നതിനു തുടങ്ങിയപ്പോഴേക്കും അതെല്ലാം മറഞ്ഞു. ആ സ്ഥാനത്തു് അതിരമണീയമായ ഒരു മൈതാനവും ഉദ്യാനങ്ങളും പുഷ്പലതാദി സസ്യസമൃദ്ധിയും അവർക്കു കാണാതായി. ഇതിൽ ഒരു കപടവും ഇല്ലെന്ന് എല്ലാവർക്കും ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു. അത്ര മഹാനായ ആ മാന്ത്രികൻ വിചാരിച്ചാൽ നമ്മുടെ സങ്കടത്തിനും ഒരു നിവൃത്തി കാണാതെ വരികയില്ല” എന്നെല്ലാം അദ്ദേഹം അയാളുടെ മഹത്വങ്ങളെ വർണ്ണിക്കുന്നതുകേട്ടു പിറേറന്നു രാവിലെതന്നെ പോകണമെന്ന് ആർദ്രശീലൻ ഉറപ്പിച്ചു.

വൃന്ദ

അവർ വളരെന്നാൾ സഞ്ചരിച്ചു് ഉജ്ജയിനിക്കടുത്തു. നഗരത്തിന്റെ രമണീയമായ വിലാസം കണ്ടു് ആനന്ദിച്ചുകൊണ്ടു് അവർ നടക്കുമ്പോൾ കാഴ്ചയവേഷം ധരിച്ച ഒരു മെതിയടിക്കാരൻ അവരുടെനേക്കു് ചെല്ലുന്നതുകണ്ടു. ചടച്ചു പൊക്കത്തിൽ നീണ്ട കയ്യും നീണ്ടവളഞ്ഞ മുക്കും ചുരുങ്ങാതുള്ളിയ താടിയും ആയി എന്താണ്ടു ഗംഭീരനായ ഒരു പുരുഷനായിരുന്നു അതു്. അദ്ദേഹം അവരെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. “നിക്കുടൾക്കു കശലിംതന്നെയല്ലേ? ഉജ്ജയിനിക്കു നിങ്ങൾ വരുന്നുണ്ടെന്നു ഞാൻ അറിഞ്ഞു. നിക്കുടൾ എന്തിനാണു വന്നതെന്നും എനിക്കു മനസ്സിലായിട്ടുണ്ടു്. ഒട്ടാ അധൈര്യപ്പെടാനില്ല. എന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇതു ഇതിൽ കവിഞ്ഞ കാര്യങ്ങളും സാധിപ്പാനുള്ള ഉപദേശം ഉണ്ടു്. ഇക്കാര്യം അതു വലുതല്ല” എന്നു് ആ മാന്ത്രികൻ തന്നത്താനെ ചരിച്ചയടുപ്പത്തി അവരുടെ മനസ്സു തണുപ്പിച്ചു.

അദ്ദേഹം അവരെ സ്വഗൃഹത്തിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയി അവർക്കുവേണ്ട സകല സൗകര്യങ്ങളും ഏർപ്പാടുചെയ്തു. യാത്ര കൊണ്ടുള്ള തളച്ചുമാറിയിട്ടിന്നുശേഷം അവരെ തന്റെ ഗ്രന്ഥപ്പുരയിൽ കൊണ്ടുപോയി പല അത്ഭുതസംഗതികളും കാണിച്ചു. അവർ നോക്കിനിൽക്കെ ആ മുറിയുടെ ഒരറ്റത്തുള്ള ചുമൽ അല്ലാലുമായി മാഞ്ഞുതുടങ്ങി. കാരാത്തു് ആഞ്ഞുലയുന്ന ധൂമികപോലെ അതു ചഞ്ചലത്തായ ഒരു ഹരായ അവലംബിച്ചു. മുടൽ നീങ്ങി ആ സ്ഥലത്തു് ഒരു വനാന്തരം കാണാനായി. അവിടെ മാൻപേടകൾ കളിക്കുന്ന

വർ

തും മയിലുകൾ ഉത്തമാടുന്നതും അവർ കണ്ടു. അങ്ങനെയിരിക്കെ നായാട്ടുകാർ ചിലർ കതിരപ്പറത്തു കയറി അവിടെ എത്തി. മാൻകൂട്ടം ചുളകിപ്പാഞ്ഞുതുടങ്ങി. വേട്ടപ്പട്ടികൾ അവയെ ചെറുത്തു. വേട്ടക്കാരുടെ അമ്പുകൾകൊണ്ടു പലതും വീഴുന്നു.

പിന്നീടു രംഗം മാറി. ആ പ്രദേശം അന്ധകാരത്തിൽപ്പെട്ടു. അവിടം കാഴ്ചക്കു തെളിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു ശാഡപലപ്രദേശവും സ്പഷ്ടീകനിമ്ലമായ ജലത്തോടു കൂടിയ ഒരു അരുവിയും പ്രത്യക്ഷമായി. ആ അരുവിയുടെ ഇരുകരയിലും ഞാങ്ങണ, വേട്ടപ്പല്ലു, ദർമതലായവ പടൻ പിടിച്ചിരുന്നു. അവയ്ക്കിടയിൽ കൊറ്റികളും കുരുവികളും അനവധി, ഒന്നു കണ്ണുടച്ചു തപസ്സുചെയ്യുന്നതും മറെറാനു തപസ്സിലുക്കാൻ വന്ന അപ്സരസ്സുകളെപ്പോലെ ചാഞ്ചാടുന്നതും, അവർ കണ്ടു. അടുത്ത നിമിഷം ഏതാനും യുവാക്കന്മാർ പ്രാപ്തിയിനമാരെ കൈത്തണ്ടിൽ കയറ്റിക്കൊണ്ടു് അവിടെ എത്തി. അവയെ അടിച്ചിളക്കിവിട്ടതും തപസ്സാചരിച്ചിരുന്ന സാധുക്കൾ താടിക്കാരായ ഭൃഷ്ടരാക്ഷസന്മാരുടെ കയ്യിൽപ്പെട്ടു് അകാലമൃത്യുവടഞ്ഞുതുടങ്ങി.

കറച്ചു കഴിഞ്ഞു് ആ കാഴ്ചയും മങ്ങി. ഒരു കൂട്ടം അശപാത്രശന്മാരായ യോഗാക്കന്മാർ വാശിപിടിച്ചു മല്ലിടുന്നതു പിന്നീടു് അവർ കണ്ടു. അതിനടുത്തു് ഒരു ഉദ്യാനം ഉണ്ടായി. ഒരു ക്ഷേത്രവും ഉത്സവാഘോഷവും അതിനടുത്തു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അവിടെ സ്രീപുരുഷന്മാരായി അനേകപേർ വന്നു കൂടിയിരുന്നതിൽ ആർദ്ര

വൃ

ശീലനം ഭദ്രസേനയും ദമ്പതീഭാവത്തിൽ ഒരുമിച്ചു നടന്നിരുന്ന കാഴ്ച ആ യുവാവിനു ദൃശ്യമായി. അത്യാനന്ദത്തിൽ മുഴുകിപ്പുലി ഭൂമിച്ചു അവൻ ആ കാഴ്ചകളെ സ്ഥലത്തേക്കു പാഞ്ഞു. കാഴ്ചയും മാറി. പഴയഭിത്തിതന്നെ തീരെ ഉത്സാഹഭംഗമായി അവനെ തടഞ്ഞുനിർത്തി.

മൂന്നുവേദം കൂടി വിന്നീടു കര നേരം സൈപരമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. “എന്റെ പരിപ്ലിന്റെ വില നിങ്ങൾ കണ്ടുവല്ലോ. ഇനി നിങ്ങൾക്കു നിങ്ങളുടെ കാര്യസാധ്യതെപ്പറ്റിയും സംശയിക്കാൻ ഇടയില്ല. ആ മുറിക്കകത്തു് ഒരു കാടാ നദിയും എത്ര നിഷ്പ്രയാസമായി വരുത്തുന്നതിനു് എനിക്കു സാധിച്ചുവോ അതുപോലെ തന്നെ കടലോരത്തുള്ള പാറകളുടെ നമുദയിലോ താപിയിലോ കൊണ്ടുപോയിക്കുളയുന്നതിനു് എനിക്കു കഴിയും. എന്നാൽ പ്രതിഫലം തക്കതായ ഒരു തുക കിട്ടുമെങ്കിലേ ഈ അതിസാഹസത്തിനു് ഞാൻ മുതിരുകയുള്ളു” എന്ന് ആ മാന്ത്രികൻ പറഞ്ഞു. സഹോദരന്മാർ ആചാരം വരാഹൻ കൊടുക്കാമെന്നു കരാർ ചെയ്തതും ആ ഉറപ്പിന്മേൽ അവരുടെ ആവശ്യം നിവ്ഹിക്കാമെന്നു് അയാൾ ഏൽക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നു രാത്രി ആർദ്രശീലൻ അതിസുഖമായി ഉറങ്ങി.

വൃന്ദ

൩

വിരോധം തന്നെ മൂന്നുപേരും കൂടി മഹാരാജാവിന്റെ അടുത്തു കിടന്നു. അവർ മടങ്ങിച്ചെന്നപ്പോഴേക്കും വർഷകാലം പൊടി പൊടിച്ചു തുടങ്ങിയിരുന്നു. ആർദ്രശീലൻ മാന്ത്രികനെ കടൽവക്കത്തു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ക്ഷോഭിച്ചിരിക്കുന്ന കടലിന്റെ പ്രതാപവും തിരമാലകളുടെ ഭേദങ്ങളെ കൂസൽകൂടാതെ താങ്ങി നിൽക്കുന്ന പാറക്കൂട്ടങ്ങളുടെ സുസ്ഥിരതയും കാണിച്ചു കൊടുത്തു. ഇരുവശത്തും കണ്ണുതുണിടത്തോളം ദൂരത്തിൽ ഈ പ്രതിപത്നികൾ നീന്തുന്നിരുന്നു കാണാമായിരുന്നു. കാലവിശേഷവും തൻമൂലം കടലിനുണ്ടായ ഭാവഭേദവും ചാററിക്കൊണ്ടു മടിക്കാണുന്ന അന്തരാളത്തിന്റെ വേദഗർഭിതയും, ആകെക്കൂടി കണ്ടപ്പോൾ ആർദ്രശീലനെ ഇക്കാർയ്ക്കുതീർത്ത ഒരു നിർവാഹവും ഉണ്ടാക്കുന്നതിനു ശക്യമാകയില്ലെന്ന് ആർദ്രശീലൻ ഇടയിലൂക്കം വന്നുപോയി.

ആർദ്രശീലന്റെ ഭവനത്തിൽ കടലിലേക്കു് അഭിമുഖമായ ഒരു മുറിക്കകത്തിരുന്നു് ആ മാന്ത്രികൻ ക്ഷുദ്രക്രിയകൾ ആരംഭിച്ചു. എല്ലാദിവസവും അരുണോദയം മുനിട്ടു് ആ യുവാവു കടൽക്കരയിൽ ഓടിച്ചെന്നു കാർയ്ക്കുസാധ്യത്തിന്റെ ആവിർഭാവം പ്രതീക്ഷിച്ചുനിൽക്കും. ഇങ്ങനെ പല നാൾകഴിഞ്ഞു. അയാളുടെ മനസ്സാപത്തിനാകട്ടെ കല്ലുകളുടെ കിടപ്പിനാകട്ടെ ഒരു ഭേദഗതിയും ഉണ്ടായില്ല.

വൃക്ത

ഇങ്ങനെയിരിക്കെ ഒരു രാത്രി കലശലായ ഒരു ഭൂകമ്പം ഉണ്ടായി. ഭൂമിത്തുടക്കലും എളുക്കിയെടുത്തു, പിടിച്ചുകിടക്കി, തലകീഴുചരിച്ചു കൊട്ടിയതുപോലെ ഒരു സ്കോളം എല്ലാവർക്കുംതോന്നി. ആ പ്രദേശത്തു വലിയമേടകളോ ഗോപുരങ്ങളോ ഒന്നും ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ കലശലായ ഒരു തരക്കേടുംപററിയില്ല. എങ്കിലും പിറേറന്നരാവിലെ കടൽക്കരയിലേക്കുള്ള തീർത്ഥയാത്രക്കു പുറപ്പെട്ട ആർദ്രശീലൻ വഴിനീളെത്തന്നെ തലേദിവസത്തെ വിശേഷസംഭവത്തിന്റെ അപൂർവ്വഫലങ്ങൾ അനുഭവപ്പെട്ടു. പലയിടത്തും ഭൂമി വിണ്ടുകിടന്നിരുന്നതും, ചിലസ്ഥലങ്ങളിൽ ചെറിയഅരുവികൾ ഒഴുകുന്നതും, മറ്റുഭാഗങ്ങളിൽ പിൻഭാഗത്തുപുഴമലയിടുക്കുകളിൽ പാറകൾ തകർന്നുകിടക്കുന്നതും അയാൾ നോക്കിക്കാണേണ്ടിയിരുന്നില്ല. എന്നാൽ കടലിൽചെന്നുനോക്കിയപ്പോൾ കാണാതെയിരുന്ന പാറകളുടെകായ്ത്തിൽ അയാൾ ഏറ്റവും അത്ഭുതപ്പെടുകതന്നെചെയ്തു. ആ പ്രദേശത്തെങ്ങുതന്നെ ഒരു കല്ലിന്റെ ലാഞ്ചനപോലും കാണാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. മുന്യസൈപരമായി സഞ്ചരിക്കുന്നതിനു പലപ്പോഴും പ്രയോജനപ്പെട്ടിരുന്നമണൽ ചാലുകൾ കടൽകയറി തിരമുടിക്കിടന്നിരുന്നു. സ്വപ്നമോ ഭ്രാന്തിയോ മാത്രമല്ല, ഈ സ്ഥിതിഭേദത്തിന് അടിസ്ഥാനമെന്നു പിന്നെയും പിന്നെയും പരീക്ഷിച്ചുറപ്പിച്ചതിനുശേഷം ആർദ്രശീലൻ വീട്ടിലേക്കു നേരേപാഞ്ഞുചെന്നു. ഈ അത്ഭുതകരമായ പരിവർത്തനം മാന്ത്രികശ്രേഷ്ഠന്റെ കടുംകയ്യിന്റെ ഫലമായിരിക്കയില്ലെന്നുള്ള ശങ്കപോലും അയാൾ

വ്യവ

ക്കുണ്ടായില്ല. അദ്ദേഹത്തിനെ സാഷ്ടാംഗംനമസ്കരിച്ചു വന്ദിച്ചതിന്റെശേഷമെ അയാൾക്കു സമാധാനമുണ്ടായുള്ളൂ.

അന്നുതന്നെ വൈകുന്നേരം അയാൾ ഭദ്രസേനയുടെവീട്ടിൽചെന്നു. ഗൃഹനായികയുടെ അനുവാദത്തോടുകൂടിത്തന്നെ ആ യുവതിയെ പ്രത്യേകം സ്വപ്നനേരത്തേക്കു കാണുന്നതിന് അയാൾക്ക് അവസരംകിട്ടി. കാര്യം മുഴുവനും വിവരമായി പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിടത്തോളം ക്ഷമ അയാൾക്ക് അപ്പോൾ ഉണ്ടായില്ല. അവളെക്കണ്ടമാത്രയിൽ അടുത്തുചെന്നു “ഭദ്രസേനേ! നിങ്ങൾ മുന്പൊരിക്കൽ അമ്പലത്തിന്റെനടയ്ക്കുവെച്ചു എന്നോടൊരു വാക്കുപറഞ്ഞതു ഇപ്പോഴും ഓർമ്മിക്കുന്നുണ്ടോ? നമ്മുടെ കടൽക്കരയിലുള്ള പാറകൾ മാറിക്കളയുന്നതിന് എനിക്ക് എന്നൊരിക്കൽ സാധിക്കുമൊ അന്ന് നിങ്ങൾ എന്നെ വിവാഹംചെയ്തുകൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിക്കുകയുണ്ടായി. ഇതാ, ഞാൻ ആ കൃത്യം നിർവ്വഹിച്ചുവന്നിരിക്കുന്നു. എന്നോടു പറഞ്ഞവാക്ക് ഇപ്പോൾ നിറവേറ്റാനോ” എന്നുകൊണ്ടു നിർബന്ധസ്വരത്തിൽതന്നെ അയാൾവാദിച്ചു.

ഭദ്രസേന ഒരു ജീവശ്ശവംപോലെ ആ സംഭാഷണത്തിന്റെ അവസാനം കേട്ടുനിന്നു. കളിക്കായി താൻ പറഞ്ഞവാക്ക് അയാൾ കാര്യമായി കരുതുമെന്നോ, മനുഷ്യരിൽ ആർക്കുതന്നെ ഇങ്ങനെ ഒരു സംഗതി സാധ്യമായിവരുമെന്നോ അവൾ തീരെ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. ആർദ്രശീലനെക്കുറിച്ചു ലേശമെങ്കിലും ദയവു അവൾ

വുൻ

കു തോന്നിയിരുന്നെങ്കിൽ അവൻ തനിക്കു പിണച്ചുവെച്ച പ്രാണസങ്കടത്തിൽ അത് അവർ വിസ്തരിച്ചു. മുമ്പുതാൻ സ്നേഹിച്ചിരുന്ന ആളെ മാത്രമല്ലാതെ മറ്റൊരാളുവേണ്ടും വിവാഹം ചെയ്യുന്നതിന് അവർ തെക്കിയിരുന്നില്ല. അങ്ങനെ ചെയ്യേണ്ടി വരുമെന്നു വിചാരിച്ചതു മില്ല. എങ്കിലും വാക്കുപറഞ്ഞുപോയ ഇക്കാര്യത്തിൽ അന്യമാപ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് അവർ തെക്കമല്ലായിരുന്നു.

ഇരുപതു വിചാരങ്ങൾ മനസ്സിൽ കൂടി വായുവോടെ ആർദ്രശീലനോടും ഒന്നുതന്നെ മറുപടി പറയുന്നതിന് അവർ ശക്തരായിരുന്നില്ല. മനസ്സിൽ കിടന്നു കഴിഞ്ഞ അവളുടെ പ്രാണവേദന ഏറെക്കുറെ മുഖത്തുനിന്നും മനസ്സിലായതിനാൽ ഉടൻതന്നെ ക്ലേശമായ ഒരു വാദാനത്തിനു നിർബ്ബന്ധിക്കാതെ അയാൾ പോകുന്നതിനൊരുങ്ങി. എന്നിട്ടും അവർ ഒന്നുപറഞ്ഞില്ല. ഒരു സ്വപ്നത്തിലെ നാലുപേരെ കണ്ടുനോക്കി അവർ സ്മയമായി ഇരുന്നു. “ഇരുപതു, എനിക്ക് ഇങ്ങനെ ഒരു വിധി വരുത്തിയല്ലോ” എന്നു ദീർഘമായി ശ്വസിച്ചുകൊണ്ട് ഏറെനേരം ആ ഇരുപ്പിൽ തന്നെ അവർ കഴിച്ചു. കുറച്ചുനേരം കരഞ്ഞുനോക്കി. ആലോചിക്കുന്നതോടും തന്റെ വിചാരശൂന്യതകൊണ്ട് പിന്നത്തെ ദുരദൃഷ്ടം എന്തു ഗൗരവമുള്ളതാണെന്ന് അധികമായി മധ്യേ ല്യപ്പെട്ടതേ ഉള്ളൂ.

ഒരുപക്ഷേ, ആർദ്രശീലൻ കളിപ്പിക്കാനായി പറഞ്ഞതാണോ? അങ്ങനെയൊക്കാം. അല്ലാതെ മനുഷ്യർക്കു സാധ്യമായ ഒരു കാര്യമാണോ ഇത്. പാറകൾ അവി

ടെത്തന്നെ ഉണ്ടാകും; എങ്ങും പോയിരിക്കുകയില്ല. എന്ന് അവർ സമാധാനപ്പെട്ടു. അരനിമിഷംകൊണ്ടു കതിച്ചോടി കടൽക്കരയിൽ ചെന്നുനോക്കി. കടലിലേക്കു ഒരു നോട്ടമേ അവർ പോക്കിയുള്ളു. ഒരു നിലവിളിയോടുകൂടി അവർ മോഹിച്ചു. ബോധംവീണപ്പോൾ എഴുന്നേറ്റിരുന്ന് ആ പ്രദേശം മുഴുവനും ശരിയായും പരിശോധിച്ചുനോക്കി. ഒരു പിശകുംഇല്ല. ഒരു പാറക്കുഷണംപോലും എങ്ങും കാണാനില്ലായിരുന്നു. ലോകമെല്ലാം അവർക്കു ശൂന്യമായി തോന്നി; അനങ്ങാൻ വഹിയാതെ അവിടെത്തന്നെ കിടന്നു.

രാത്രി കുറേചെന്നശേഷം ഭദ്രസേനയെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ട സഖികൾ അവർ കടൽക്കരയിൽ ഏകാകിയായി ബോധംകെട്ടുകിടക്കുന്നതു കണ്ടെത്തി. ശീതോപചാരങ്ങൾകൊണ്ടു ക്രമേണ മോഹാലസ്യംമാറ്റി അവർ അവളെ വീട്ടിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ഓരോമാതിരി സാന്ത്വനങ്ങൾ പറഞ്ഞിട്ടും അവർക്കു മനസ്സുമാധാനമുണ്ടായില്ല. ഒടുങ്ങലിച്ചാത്തവിധം തീവ്രമായ കരച്ചിൽകൊണ്ടു അവരുടെ ധൈര്യംകൂടി അവർ ഭഞ്ജിച്ചതേ ഉള്ളു.

അതിദീർഘമായ വിധോഗത്തിനുശേഷം അശ്വംബോഷൻ സ്വന്തദിക്കിലേക്കു പോന്നു. ക്ഷേമമായി കടൽയാത്രചെയ്തു അയാൾ കടൽക്കര അടുത്തു. ഉടൻ

തന്നെ ഭദ്രസേനയുടെ കൂശലങ്ങൾ അന്വേഷിക്കുന്നതിന് അവളുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി. മുൻകൂട്ടി തന്റെ സേവകനെ പാഞ്ഞയച്ചു വിചരം അറിയിക്കുന്നതിന് ഏല്പാടു ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ സാമാനങ്ങളും എടുപ്പിച്ചു. താൻ എന്തു നന്നിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചു ഭദ്രസേന നടയിൽ വന്നാതിൽക്കുമെന്നു തന്നെ അയാൾ കരുതിയിരുന്നു. അന്നുവോ മറിച്ചാണുണ്ടായത്. ഭദ്രസേനയെ അവിടെയെങ്ങും കാണാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഗൃഹത്തിനകത്തു പ്രവേശിച്ചപ്പോഴും അവിടാ നിശ്ശബ്ദവും നിർജ്ജീവനും ആയിത്തോന്നി. വീട്ടിനകത്തു കണ്ടെത്തിയവർ അനുകമ്പയോടുകൂടിയ ഒരു ആർദ്രഭാവത്തിലാണു സൽക്കരിച്ചത്. ഈ ഭിന്നിമിത്തങ്ങൾ അയാളെ വല്ലാതെകണ്ടു സങ്കടപ്പെടുത്തി. “ദുഃഖി. അവൾ മരിച്ചുപോയിരിക്കുമോ” എന്നൊരു ശങ്ക അയാളുടെ മനസ്സിൽ അംകരിച്ചു.

പിന്നെ ലോക്യം പരമാനം മറ്റും അയാൾ അധികം താമസിച്ചില്ല. പതിവായി ഭദ്രസേന മുന്തിരിക്കാറുള്ള മുറിയിലേക്കു പാഞ്ഞുചെന്നു. ചാരിയിരുന്ന കതകു പതുക്കെ തുറന്നു നോക്കിയപ്പോൾ ആവേശം ഒട്ടു ശമിച്ചു. അവൾമരിച്ചിട്ടില്ല. മടിയിൽ മുട്ട് ഉണുനി തലയും താങ്ങിപ്പിടിച്ച് അതിദയനീയമായ വേഷത്തിൽ തീരെ ജീവനില്ലാത്ത ഒരു സത്വം ഭദ്രസേനയെപ്പോലെ അവിടെ ഇരുന്നിരുന്നു. വാതൽ തുറക്കുന്ന ഒരു കേട്ട് അവൾ തലപൊക്കി നോക്കി. അശ്രാന്തമായ അശ്രുധാരകൊണ്ടു മലിനമായ മുഖം ഒന്നുകൂടി ഇളകി; പിന്നേയും ധാര മുറിയാതെ കണ്ണീരു വർഷിച്ചുതുടങ്ങി.

അശപഘോഷൻ അടുത്തുചെന്നു മുദുവായും മന്ദമായും ഓരോ സാന്തപനങ്ങൾ പറഞ്ഞു. അവളുടെ സങ്കടത്തിന്റെ സംഗതി എന്താണെന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് അയാൾക്കു സാധിച്ചില്ല. എന്തുതന്നെ ചോദിച്ചിട്ടും തേങ്ങിതേങ്ങി കരഞ്ഞതല്ലാതെ ഒരു മറുപടിയും അവർ പറഞ്ഞില്ല. “ദൈവമേ ഞാൻ ജനിച്ചതേ സങ്കടം” എന്നു മാത്രം കൂടക്കൂടെ അവർ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. സ്വപ്നനേരംകൊണ്ട് അവർ ഏതാണ്ടു സമാശ്വസിച്ചു. പിന്നീടും അശപഘോഷൻ കായ്കുമ്പോൾ ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കി. ആർദ്രശീലനേയും അവന്റെ സ്നേഹചിന്തമാനങ്ങളേയും അതിൽവെച്ചുണ്ടായ വാഗ്ദാനത്തേയും കുറിച്ച് സകലരും അവർ അയാളെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു.

“ഇതിനെന്താണ് ഇത്ര സങ്കടപ്പെടുവാനുള്ളത്? ഈ വിലാപം ഭംഗിയല്ല. ഇതുകൊണ്ട് ഒരു പ്രയോജനം ഉണ്ടാകില്ലതാനും. ഏതായാലും വാക്കുപറഞ്ഞുപോയി. ഇനി അതിനെ നിറവേറ്റാതിരുന്നുകൂടാ. മനുഷ്യനു സത്യംകെനിലെങ്കിൽ പിന്നെ എന്താണ് ഒരു ശ്രേയസ്സുള്ളത്. അതുകൊണ്ട്, ഇക്കാര്യത്തിൽ രണ്ടുപക്ഷം ഉണ്ടാവാനില്ല. ഉണ്ടെങ്കിൽ സത്യപരിപാലനത്തിൽ നമ്മുടെ നിയമ കണ്ടു ദൈവം പരിപാലിക്കുന്നെങ്കിലേ ഉള്ളൂ” എന്ന് അനുഭവയോടുകൂടി അയാൾ സമാധാനം പറഞ്ഞു. അവളെ സമാധാനപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഇത്രയും ധൈര്യത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു എങ്കിലും അത്രയും അയാളുടെ മനസ്സു പിളരുകയായിരുന്നു. വാക്കു നിറവേറുകയല്ലാതെ ചേറെ ഒരു മാറ്റവും ഈ

൯൩

ഘട്ടത്തിൽ അയാൾക്കു തോന്നിയില്ല. നിറവേറുക എന്നു വന്നാലോ, അതും ഭൃണ്ണമം.

ഇങ്ങനെ ദിവസംപ്രതി അവർ തമ്മിൽ കാണുമ്പോഴൊക്കെ ഇപ്രകാരം രണ്ടുപേരും സമാധാനപ്പെട്ട് തന്റെ മഹത്തായ ആത്മചരിത്രാഗത്തിന് അവർക്കു ചെയ്യും അവലംബിച്ചു. ആർദ്രചിത്തൻ അശ്വപേരും അന്റെ വരവും വിശേഷങ്ങളും അറിഞ്ഞു സത്യലംഘനം ചെയ്യുമോ എന്നു ശങ്കിച്ചു. തന്റെ അദ്ധ്വാനത്തിനു പ്രതിഫലംകിട്ടേണ്ടകൊച്ചുത്തപ്പാറി രണ്ടാമതും കാർമ്മിക്കുന്നതിനായി അയാൾ ഭദ്രദേവനെയെ വന്നുകണ്ടു അപ്പോഴാണ് വാസ്തവസ്ഥിതിയെപ്പാറി സ്വപ്നമെങ്കിലും ഒരു ഉറപ്പാ അയാൾക്കുണ്ടായത്. സാധുവായ ആ തരുണി വാടി വെള്ളത്തു് വല്ലാതെക്ഷീണിച്ചിരുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ അവളുടെ മനസ്സിനകത്തു കിടന്നുകഴിഞ്ഞ സങ്കടങ്ങൾ തുലോം പ്രസ്വലമായിരുന്നിരിക്കണമെന്നു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു. അവളുടെ അടുത്തു ചെന്നു “നിങ്ങൾക്കു് ഈ വിവാഹം ഒഴിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടോ?” എന്നു് ആർദ്രശീലൻ ചോദിച്ചു.

അവളുടെ മറുപടി “എന്റെ വാക്കു വെറുതേയാക്കിയില്ല” എന്നുമാത്രമായിരുന്നു. ആ യുവാവിന്റെ സ്വാഭാവികമായ മഹാമനസ്സുതക്കു് ഇതൊരു ഉദ്ദേശമായിത്തീർന്നു. “ഈ സംഗതി ഞാൻ ധരിച്ചിരുന്നില്ല. നിങ്ങൾക്കു രണ്ടാൾക്കും ഈ സംഗതിയിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ദുഃഖപാരവശ്യം എനിക്കു തീരെ സന്തോഷമല്ല. നിങ്ങളെപ്പോലെയുള്ള കലാനന്ദം എനിക്കില്ലെങ്കിലും മഹദ്ദേവനങ്ങളിൽ നിന്നും പുരുഷധർമ്മം എന്താണെ

൯൪

ന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങൾ തമ്മിൽ വിവാഹം ചെയ്ത സുഖമായിരിക്കുക.” എന്ന് അയാൾ ആ സ്ത്രീയെ അനുഗ്രഹിച്ചു.

അവളുടെ മനോഹരങ്ങളെ ഒരുക്കൂട്ടി നന്ദി പറയുന്നതിനുപോലും ഇടകൊടുക്കാതെ ആർദ്രശീലൻ അവിടെ നിന്നും പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. ആ മഹാമനസ്സനായ യുവാവിന് തത്സമയം എന്തുമാത്രം സങ്കടം ഉണ്ടായി എന്നു പറയുക വിഷമം. മാന്ത്രികൻ ആയിരം വരാഹൻ കൊടുക്കാമെന്ന് അവൻ കരാർ ചെയ്തിരുന്നതു കൊടുത്തുവീട്ടുന്നതിനു മാത്രം തന്റെ സർവ്വവും വില്ക്കേണ്ടതായിട്ടാണിരുന്നതു്. നിർലാഭനും നിരാലംബനും ആയി നിത്യവൃത്തി തേടിത്തീരുകുന്നതിന് ഇതിൽനിന്നും ഇടയായി.

കടൽക്കരയിൽ കൂടി സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു നടന്നു പോകുന്ന വഴിക്ക് ഈ വിചാരങ്ങൾകൊണ്ട് അവന്റെ മനസ്സു കലങ്ങി. “നാടുവിട്ടുപോവുകതന്നെ വേണം. ദരിദ്രനായിട്ട് അന്യദിക്കിൽ താമസിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ദുഷ്ടം ഒന്നും ഇല്ല. ഇവിടെ കിടന്നു തെണ്ടിനടന്നു വീട്ടുകാർക്കു കൂടി അപമാനം വരുത്തിക്കൂടാ” എന്നുതന്നെ ഒടുവിൽ ഉറച്ചു.

വീട്ടിൽചെന്നു തന്റെ വകയായി ഉണ്ടായിരുന്നതെല്ലാം അരിച്ചുപെരുകിനോക്കിയതിൽ അണുരവരാഹന്റെ മുതൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അവൻ മാന്ത്രികന്റെ അടുക്കൽചെന്നു. “സ്വാമി, ഇതാ എന്റെ കയ്യിൽ തൽക്കാലം ഇത്രയേക്കു വകയുള്ളൂ. ശേ

ഷം വരുവാനുള്ളത് ഒന്നു രണ്ടു കൊല്ലത്തിനകം കണിശമായും ഞാൻ വീട്ടിക്കൊള്ളാം. എന്റെ വാക്കിൽ അങ്ങു വിശ്വസിച്ചു ഇത്രയും ഒരു അവധി എനിക്കു തരണം. ഞാൻ ഒരിക്കലും വാക്കു തെറ്റിച്ചിട്ടില്ലാത്തവനാണ്” എന്നറിയിച്ചു കയ്യിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതും കാഴ്ചവച്ചു.

മാന്ത്രികൻ: അതെങ്ങനെ? നീ തരാമെന്നു പറഞ്ഞത് ആയിരം വരാഹനാണ്. ഞാൻ ഏറ്റവും മുമ്പെ മുഴുവനും നടത്തിയില്ലേ? നിന്റെഭാഗംമാത്രം പകുതിയായിപ്പോയത് എന്തുകൊണ്ട്?

ആർദ്രശീലൻ വസ്തുതകളെല്ലാം പ്രസ്താവിച്ചു. “അശ്വമേധയൻ പരമയോഗ്യനാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവനെപ്പോലെയാണു ഭദ്രസേനയെ കരുതീട്ടുള്ളത് എങ്കിലും സത്യലംഘനത്തെക്കാൾ അവളെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിനാണ് അദ്ദേഹം ഒരുങ്ങിയത്. ഭദ്രസേനയും കളിശ്ശായിട്ടാണെങ്കിലും ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞുപോയ വാക്കിൽനിന്നും പെൻമാറാമെന്നു വിചാരിച്ചില്ല. ഈ ഗുണസമുദ്ധികളെ എനിക്ക് അവരോട് അനുസ്മരണമുണ്ടാകുന്നു. അവരുടെ സങ്കടത്തിനു കാരണമായ പ്രതിജ്ഞയിൽനിന്നും ഭദ്രസേനയെ ഞാൻ വിട്ടുപോയിട്ടില്ല. ഇങ്ങനെയാണുണ്ടായത്. എനിക്ക് അക്കാലത്തിൽ ഒരു സങ്കടവും ഇല്ല.”

മാന്ത്രികൻ: നിങ്ങൾ എല്ലാവരും അന്യോന്യം ഹൃദയം കാണിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ മാത്രം പോരാത്തവനെന്നുവരികയോ? അതു പന്തിയാവില്ല. നിങ്ങളുടെ

ൻന

കരാറിൽനിന്നു നിങ്ങളേയും ഞാൻ മോചിക്കുന്നു. എ
നിക്കു് ഈ എടവാടുസംബന്ധിച്ചു് ഒരു കാശുപോലും
വേണ്ട" എന്നുപറഞ്ഞു് ആർദ്രശീലന്റെ സൽപ്രവൃ
ത്തിയിൽ അവനെ അനുമാദിച്ചു് അയാൾ സ്വദേശ
ത്തേക്കു മടങ്ങുകയുണ്ടായു്.

അശപലോഷണം ഭദ്രസേനയും വിവാഹമുണ്ടായു്
വളരെക്കാലം സുഖമായിവാണു. എല്ലാക്കാലത്തും അ
വർ മഹാശയനായ ആർദ്രശീലനെ മനസ്സിൽ നന്ദി
യോടും സ്നേഹത്തോടുംകൂടി കരുതിപ്പോന്നു.

ശ്രീഭം.

